

UPOTREBA

INFORMACIONO - KOMUNIKACIONIH TEHNOLOGIJA U DOMAĆINSTVIMA I POJEDINAČNO

Bosna i Hercegovina

Anketna godina 2022.

BHAS

Agencija za statistiku
Bosne i Hercegovine

Sarajevo, 2023.

MD
Metodološki dokument

Agencija za statistiku BiH
Agency for Statistics of B&H

UPOTREBA INFORMACIONO - KOMUNIKACIONIH TEHNOLOGIJA U DOMAĆINSTVIMA I POJEDINAČNO

Anketna godina 2022.

Sarajevo, 2023.

Izdaje: **Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine,**
Zelenih beretki 26, 71000 Sarajevo,
Bosna i Hercegovina
Telefon: +387 33 91 19 11; Telefax: +387 33 22 06 22
Elektronska pošta: bhas@bhas.ba; Internet stranica: www.bhas.gov.ba

Published: *Agency for Statistics of Bosnia and Herzegovina,*
Zelenih beretki 26, Sarajevo
Bosnia and Herzegovina
Telephone: +387 33 91 19 11; Fax: +387 33 22 06 22
Elektronic mail: bhas@bhas.ba; Web page: www.bhas.gov.ba

Odgovara: **Vesna Ćužić, direktorica**
Personaly responsible: *Vesna Ćužić, Director General*

Pripremili: Fahir Kanlić, Dženita Babić

Prepared by: *Fahir Kanlić, Dženita Babić*

Metodologija (IKT-D 2022)

SADRŽAJ

Metodologija (IKT-D 2022)	2
Metodologija	5
Statistička jedinica	5
Ciljna populacija	6
Periodičnost.....	7
Posmatrane varijable.....	7
Rezime mjere, agregirane varijable, indikatori i tabeliranje.....	8
Objašnjenja	9
Modul A: Pristup informacijama i komunikacijskim tehnologijama.....	9
<i>A1: Da li vi ili neko u vašem domaćinstvu imate pristup internetu kod kuće (bilo kojim uređajem)? .....</i>	<i>10</i>
<i>A2: Koje vrste internet veze koristite kod kuće?- Nacionalno pitanje.....</i>	<i>10</i>
Modul B: Korištenje interneta.....	14
<i>B1: Kada ste posljednji put koristili internet?.....</i>	<i>14</i>
<i>B2: Koliko ste u prosjeku koristili internet u posljednja 3 mjeseca? .....</i>	<i>14</i>
<i>B3: Za koju od sljedećih aktivnosti ste koristili internet (uključujući putem aplikacija) u posljednja 3 mjeseca u privatne svrhe? .....</i>	<i>15</i>
<i>B4. Koje ste aktivnosti učenja preduzimali putem interneta u svrhe obrazovanja, profesionalne ili privatne svrhe u posljednja 3 mjeseca?.....</i>	<i>21</i>
<i>B5. Koja je bila svrha aktivnosti učenja u kojima ste učestvovali u posljednja 3 mjeseca?..</i>	<i>23</i>
Modul C: Upotreba e-uprave.....	24
<i>C1: Da li ste kontaktirali ili stupili u kontakt sa državnim tijelima ili javnim službama preko interneta u privatne svrhe u posljednjih 12 mjeseci za sljedeće aktivnosti? .....</i>	<i>25</i>
<i>C2: Da li ste u posljednjih 12 mjeseci preuzeli/odštampali neke zvanične formulare sa web stranice ili aplikacije javnih tijela ili javnih službi u privatne svrhe? .....</i>	<i>27</i>
<i>C3: Da li ste zakazali bilo kakav termin ili rezervaciju preko web stranice ili aplikacije kod javnih tijela ili javnih usluga (npr. rezervacija knjige u javnoj biblioteci, termin kod državnog službenika ili državnog pružaoca zdravstvene zaštite) u privatne svrhe u posljednjih 12 mjeseci ? .....</i>	<i>27</i>
<i>C5: Da li ste podnijeli svoju poreznu prijavu putem web stranice ili aplikacije, u privatne svrhe, u posljednjih 12 mjeseci? .....</i>	<i>27</i>
<i>C6: Da li ste u posljednjih 12 mjeseci obavljali neku od sljedećih aktivnosti putem web stranice ili aplikacije javnih tijela ili javnih službi u privatne svrhe? .....</i>	<i>29</i>

<i>C7: Koji su razlozi zbog kojih niste tražili zvanična dokumenta ili niste podnosili zahtjeve putem web stranice ili aplikacije javne administracije ili javnih servisa, u posljednjih 12 mjeseci?</i>	29
<i>C8: Da li ste naišli na neki od sljedećih problema kada ste koristili web stranicu ili aplikaciju javne administracije ili javnih servisa u posljednjih 12 mjeseci?</i>	31
Modul D: Upotreba e-trgovine	32
<i>D1: Kada ste posljednji put kupili ili naručili robu ili usluge za privatnu upotrebu preko interneta?</i>	32
<i>D2: Koju ste vrstu robe ili usluga kupili ili naručili putem interneta u posljednja 3 mjeseca, u privatne svrhe?</i>	34
<i>D3: Od koga ste kupili navedenu robu preko web stranice ili aplikacije u posljednja 3 mjeseca? Uključite kupovinu putem interneta od preduzeća ili privatnih osoba.</i>	36
<i>D4: Da li neku od spomenutih roba kupili od privatnih osoba putem web stranice ili aplikacije (npr. eBay, Facebook Marketplace, olx.ba, ekupi.ba)?</i>	37
<i>D5: Da li ste kupili ili se pretplatili na bilo šta od navedenog putem web stranice ili aplikacije za privatnu upotrebu u posljednja 3 mjeseca?</i>	38
<i>D6: Da li kupili neku od sljedećih roba putem web stranice ili aplikacije za privatnu upotrebu u posljednja 3 mjeseca?</i>	40
<i>D7: Da li ste neku od navedenih usluga u domaćinstvu kupili putem web stranice ili aplikacije od privatnih osoba (npr. na Facebook tržištu, [nacionalni primjeri])?</i>	41
<i>D8: Da li ste kupili bilo koju uslugu prijevoza putem web stranice ili aplikacije za privatnu upotrebu u posljednja 3 mjeseca od:</i>	41
<i>D9: Da li ste u zadnja 3 mjeseca iznajmljivali smještaj putem web stranice ili aplikacije za privatnu upotrebu od:</i>	42
<i>D10: Da li ste u posljednja 3 mjeseca kupili bilo koju drugu uslugu (osim finansijskih i osiguravajućih usluga) osim one koja je ranije spomenuta putem web stranice ili aplikacije za privatnu upotrebu? Opciono. Pitanje nije uključeno u nacionalni Upitnik.</i>	43
<i>D11: Da li ste obavili bilo koju od sljedećih aktivnosti preko web stranice ili aplikacije u privatne svrhe, u posljednja 3 mjeseca?</i>	43
Module E: Internet pametnih uređaja	45
<i>E1: Da li ste koristili za privatne potrebe neki od sljedećih uređaja ili sistema povezanih na internet?</i>	45
<i>E2: Koji su bili razlozi da nijedan od spomenutih uređaja ili sistema povezanih s internetom ne koristite u privatne svrhe?</i>	47
<i>E3. Da li ste koristili internet na bilo kojem od sljedećih uređaja u vašem domu u privatne svrhe?</i>	48
<i>E4. Da li ste koristili bilo koji od sljedećih uređaja povezanih sa internetom u privatne svrhe?</i>	49
<i>E5: Da li ste naišli na neki od sljedećih problema sa pomenutim uređajima ili sistemima povezanim na internet?</i>	51

Modul F: Zeleni IKT	52
<i>F1: Šta ste radili sa nekim od sljedećih uređaja kada ste ih zamijenili ili ih više niste koristili?? .....</i>	<i>52</i>
Modul G: Socio-demografska pozadina informacije.....	53
DEMOGRAFIJA	54
<i>G1: Starost u navršenim godinama .....</i>	<i>54</i>
<i>G2: Spol .....</i>	<i>55</i>
DRŽAVLJANSTVO I MIGRANTSKA POZADINA.....	56
<i>G3: Država rođenja .....</i>	<i>56</i>
<i>G4: Državljanstvo.....</i>	<i>57</i>
OBRAZOVANJE I POZADINA.....	59
<i>G5: Nivo obrazovanja.....</i>	<i>59</i>
UČEŠĆE NA TRŽIŠTU RADA	61
STATUS GLAVNE DJELATNOSTI (STATUS ZAPOSLENJA)	61
<i>G6: Status glavne aktivnosti (samo definisan).....</i>	<i>61</i>
OSNOVNE KARAKTERISTIKE POSLA I KONTINUITET KARIJERE I PREKIDI.....	63
<i>G7: Status zaposlenja na glavnom poslu.....</i>	<i>63</i>
<i>G8: Radno vrijeme NEOBAVEZNO.....</i>	<i>66</i>
<i>G9: Trajnost glavnog posla NEOBAVEZNO.....</i>	<i>67</i>
<i>G11: Zanimanje u glavnom poslu.....</i>	<i>69</i>
LOKALIZACIJA.....	71
<i>G12: Region of Residence – NUTS 1 .....</i>	<i>71</i>
SASTAV DOMAĆINSTVA.....	72
<i>G16 i G17: Sastav domaćinstva.....</i>	<i>72</i>
UKUPNI MJESEČNI PRIHODI DOMAĆINSTVA.....	73
<i>G18: Prihod domaćinstva.....</i>	<i>73</i>
TRAJANJE INTERVJUA	77
<i>G19: Trajanje razgovora .....</i>	<i>77</i>

Metodologija

Statistički proizvod je jasna i precizna definicija statističkih informacija koje treba proizvesti. Ona se razlikuje od metodologije proizvodnje. Metodologija proizvodnje je način rada, a statistički proizvod je njegov neposredni rezultat. Različite statističke metodologije mogu proizvesti isti statistički proizvod, postoje samo različiti načini da se urade iste stvari. To znači da sve dok garantujemo da se dvije figure odnose na isti statistički proizvod, na primjer u dvije različite zemlje, one su uporedive. Na ovaj način, ova razlika između statističkog proizvoda i statističke metodologije nam pomaže da se fokusiramo na one elemente koji su važniji da bi se osigurala uporedivost između nekoliko nacionalnih statistika i proizvela nova na nivou EU, tj. statistički proizvod, a ostavlja se diskreciji da nacionalni statistički instituti biraju bolju statističku metodologiju koja se primjenjuje u svojoj zemlji uzimajući u obzir svoje specifičnosti.

Elementi koji čine statistički proizvod, na ulaznom nivou, su statistička jedinica, ciljna populacija i varijable posmatranja, kao i na izlaznom nivou, periodičnost i rezime mjere, agregatne varijable i tabeliranje. Pokrivajući sve elemente statističkog proizvoda, statistički koncepti i nomenklature su dodatni potrebni elementi za osiguranje usklađenosti i uporedivosti statistike.

Statistička jedinica

Statistička jedinica je osnovni tip elemenata grupe (koja se takođe naziva populacija) koju želimo posmatrati ili analizirati. Osnovne statističke operacije klasifikacije, agregacije i naručivanja se obavljaju na statističkoj jedinici.

Izbor statističke jedinice je pitanje procesa sakupljanja podataka (odnosno operativnih ograničenja povezanih s prikupljanjem podataka iz svake vrste statističke jedinice) i konceptualnog okvira odabranog za posmatranje i analiziranje pojave. Statistička jedinica je nosilac statističkih karakteristika ili atributa, koje na kraju želimo mjeriti.

Postoji nekoliko vrsta statističkih jedinica, prema njegovoj upotrebi. *Jedinica za posmatranje* predstavlja identifikacioni entitet, o kojem se podaci mogu dobiti. Tokom prikupljanja podataka, ovo je jedinica za koju se podaci snimaju. Treba napomenuti da ovo može, ili možda i nije, isto kao i izvještajna jedinica. *Izveštajna jedinica* jedinica koja izvještava tijelu za istraživanje. Ona izvještava informacije za posmatračku jedinicu (e). U određenim slučajevima može se razlikovati od posmatračke jedinice. Jedinica za izvještavanje je jedinica koja isporučuje podatke za datu instancu anketiranja.

U istraživanju korištenja IKT koriste se sljedeće statističke jedinice (u zavisnosti od varijable):

- domaćinstva;
- pojedinci.

U idealnom slučaju, podatke prikupljene u domaćinstvu trebalo bi da izvještava „domaćinstvo“. U većini slučajeva, nije moguće skupiti i domaćinstvo oko stola kako bi prikupili svoj zajednički odgovor, a posebno nije moguće kad je slučaj o telefonskom intervjuu. Generalno, jedna osoba u domaćinstvu će odgovoriti na pitanja vezana za domaćinstvo. Ovaj pojedinac može, npr. biti glava domaćinstva ili pojedinac koji je izabran za pojedinačna pitanja.

Kako se istraživanje odnosi na korištenje računara i interneta, neophodno je da izabrana osoba lično odgovori na pitanja. Intervju preko posrednika mogu dovesti do grešaka u prikupljanju podataka.

Različite jedinice istraživanja, tj. domaćinstva i pojedinci, koriste se u različitim sekcijama u modelu upitnika. Pristup domaćinstvu se koristi kada se prikupe informacije o pristupu različitim elektronskim uređajima, tipu internet veze i barijeru za korištenje interneta. Individualni pristup se koristi kada se prikupljaju informacije o upotrebi računara, korištenju interneta, e-trgovine i e-vještina.

Razlozi za korištenje pristupa domaćinstva prilikom pokušaja opisivanja pristupa IKT-u su da domaćinstva predstavljaju platformu za pružanje pristupa većem broju pojedinaca, odnosno članova domaćinstava. U cilju upoređivanja evropskih zemalja na nivou domaćinstava, važno je uzeti u obzir razlike u demografiji domaćinstava. Jedan od razloga za to je što neke zemlje mogu imati veće veličine domaćinstava i sastav nego u drugim zemljama, što je vjerovatno u korelaciji sa stopom pristupa. Da bi mogli uspješno upoređivati, također je važno da zemlje primijenjuju istu definiciju domaćinstva.

Pojedinačni pristup se koristi u kontekstu gdje se prikupljene informacije u većoj mjeri odnose na individualnu upotrebu IKT. Također u ovom slučaju je uvoz uzimajući u obzir strukturne razlike između zemalja, npr. starosne demografije, kako bi se napravilo odgovarajuće poređenje. Problem, međutim, nije toliko veliki kao kod domaćinstava, pošto mnogi ljudi bolje poznaju razlike u starosnoj strukturi zemalja nego razlike u strukturi domaćinstava.

Ciljna populacija

Stanovništvo je skup objekata iste klase, što statistički znači grupu elemenata iste statističke jedinice. Postoje dvije vrste populacija koje treba uzeti u obzir pri izradi statistike: ciljna populacija i populacija ramova.

Ciljna populacija je populacija od interesa. Definiše se jasnim razdvajanje grupe statističkih elemenata za koje se mogu dobiti neke informacije o cijeloj grupi. Ta razgraničenost se zasniva na jednom ili više atributa statističke jedinice. U istraživanju korištenja IKT ciljna populacija za različite statističke jedinice je:

- pojedinci: ciljna populacija čine svi pojedinci starosti od 16 do 74 godine;
- domaćinstva: ciljna populacija čine sva (privatna) domaćinstva sa najmanje jednim članom od 16 do 74 godine.

Okvirna populacija je operacionalizacija ciljne populacije, koja se u idealnom slučaju sastoji u cjelovitom popisu elemenata ciljne populacije. Iako ciljna populacija može biti lako definisana, u praksi je potreban spisak svih njegovih elemenata za njegovu potpunu ili djelimično (u slučaju primjene uzorka) posmatranje i to je vrlo teško dobiti. Taj spisak bi trebao biti potpun i uključiti svaki element ciljne populacije samo jednom. Međutim, većina vremena će trpiti zbog nedovoljne pokrivenosti (under-coverage) ili zbog prekomjerne pokrivenosti (over-coverage). Obično su datoteke i statistički elementi (registri) održavani i ažurirani, koji sadrže spiskove statističkih elemenata kao i informacije o nekim atributima, koji se obično koriste za razdvajanje ciljnih populacija. Okvir populacije se obično izvlače iz tih registara. Okvir populacije će se dalje objasniti u ovom priručniku, uključujući i pregled prakse zemalja za istraživanje iz 2017. godine.

Periodičnost

Periodičnost je godišnja, što znači da se podaci prikupljaju i sakupljaju jednom godišnje. Međutim, neke varijable se mogu posmatrati sa manjom frekvencijom, npr. promjenljive koje imaju tendenciju stabilnosti tokom vremena.

Godišnje istraživanje bi trebalo da bude kompromis ili kompromis između opterećenja odgovora i sakupljanja i potrebe za relevantnim i najnovijim informacijama o domenu istraživanja "fast moving", kao što je informaciono društvo.

Ova periodičnost je utvrđena u stavu c) Priloga II. Uredbe 808/2004 i odjeljku E (Prilog II, modul 2) Uredbe Komisije (EU) 2019/1910 od 07. novembra 2019. (vidi također Prilog 4 - Pravni okvir).

Posmatrane varijable

U istraživanju o upotrebi IKT-a većina posmatranih varijabli je *kvalitativna*, tj. cilj nije prikupljanje podataka o količinama („koliko...“), frekvencijama („koliko često...“) ili količinama („koliko...“), već pribavljanju ne numeričkih ili kategoričnih podataka. U većini slučajeva ¹, posmatrane varijable u istraživanju o upotrebi IKT-a su binarne (dihotomne), što znači da odgovori ispitanika sa *da* ili *ne*, npr. *Da li koristili internet za prodaju robe ili usluga?* Konačna statistika tada će biti uglavnom proporcije (npr. broj *odgovora sa DA* podijeljen s brojem ispitanika koji su odgovorili na pitanje). Druge varijable posmatranja su i kvalitativne, ali sa više od dvije kategorije odgovora (npr. najviši stepen obrazovanja).

Atributi ili karakteristike za istraživanje Zajednice o upotrebi IKT u domaćinstvima i pojedincima su navedene u Aneksu 4 - Pravni okvir (Prilog II Uredbe Komisije (EU) 2019/1910 od 7th 2017/1515).

---

¹ Međutim, postoji nekoliko kvantitativnih varijabli, posebno u modulu e-trgovina.

Operativne verzije varijabli posmatranja su pitanja u anketnom upitniku. Model za takav upitnik može se naći u Aneksu 1 - Model upitnik.

Definicija posmatranih varijabli ili model pitanja postavlja se detaljnije u dolje navedenim objašnjenjima.

Rezime mjere, agregirane varijable, indikatori i tabeliranje

Rezime mjere su numeričke vrijednosti definisane statističkom mjerom koja se koristi za sumiranje vrijednosti za određenu varijablu za sve statističke jedinice u određenoj grupi. Takve mjere mogu biti u obliku agregata (npr. ukupnog broja *da* -odgovora na određeno pitanje) ili pokazatelja (npr. postotak *da* -odgovora).

Agregati se mogu sakupljati za ukupnu populaciju ili za različite subpopulacije koje su definisane varijablama u pozadini (npr. rodni ili obrazovni nivo) ili za subpopulacije definisane uslovljeno od odgovora drugih varijabli studija (npr. korisnici interneta u odnosu na ne-korisnike).

Npr.²:

- broj pojedinaca koji su koristili internet u posljednja 3 mjeseca;
- broj osoba starosti 16-24 godine koja su koristila internet u posljednja 3 mjeseca;
- broj korisnika interneta koji su ga koristili za preuzimanje službenih formulara (= broj pojedinaca koji su koristili internet i preuzeli službene obrasce).

Da bi dobili indikatore (proporcije, procenti, itd.), agregati moraju biti podijeljeni sa ukupnom Da bi se dobili indikatori (proporcije, procenti, itd.), aggregate je potrebno podijeliti sa ukupnom populacijom ili podpopulacijom.

Imenilac takvog omjera može npr. biti:

- ukupna populacija pojedinaca u odabranim stratama (npr. „udio osoba u dobi od 16 do 24 godine koje su koristile internet u posljednja 3 mjeseca” = broj pojedinaca u dobi od 16 do 24 godine koji su koristili internet u posljednja 3 mjeseca podijeljen s ukupnim brojem pojedinaca starosti 16-24)

Detaljan format prijenosa za slanje podataka Eurostatu, može se naći u Aneksu 2 – Format prijenosa i agregati.

---

² Primjer zasnovan na indikatorima prikupljenim iz prethodnih krugova ankete.

Objašnjenja

Objašnjenja u ovom poglavlju odnose se na pitanja u uzorku upitnika za 2022. godinu (vidi Dodatak 1 - Model upitnika). Struktura ovog poglavlja slijedi model upitnika, tj. objašnjenja su grupisana po modulu i po pitanju. Tokom čitanja ovog odjeljka preporučljivo je imati model upitnika.

Iz razloga kontinuiteta, objašnjenja za pitanja koja nisu dio upitnika za model 2022. (ali su bila dio 2021, 2020, 2019, 2018, 2017, 2016, 2015, 2014, 2013, 2012, 2011, 2010, 2009, 2008, 2007, 2006. i 2005. model upitnika) zadržani su samo ako je potrebno. Više informacija o bivšim pitanjima možete pronaći u priručnicima za 2021, 2020, 2019, 2018, 2017, 2016, 2015, 2014, 2013, 2012, 2011, 2010, 2009, 2008, 2007. i 2006.

Statistička jedinica za modul A je domaćinstvo, dok je pojedinac statistička jedinica za ostale module.

Modul A: Pristup informacijama i komunikacijskim tehnologijama

→ Statistička jedinica: domaćinstva

A1: Da li vi ili neko u vašem domaćinstvu imate pristup internetu kod kuće (bilo kojim uređajem)?

[Obim: sva domaćinstva]

[Upišite: potreban je jedan jedini odgovor, tj. označite samo jednu; binarni (Da / Ne) + Ne znam; filter pitanje]

Ovo pitanje se odnosi na pristup internetu od strane domaćinstva. „Pristup“ se ne odnosi na „povezanost“ (tj. mogu li se konekcije osigurati u zoni domaćinstva ili na ulici), već na to da li neko u domaćinstvu može da koristi internet kod kuće ako želi, čak i ako samo da pošalje e-mail ("povezivanje").

Bivše verzije pitanja imale su klauzulu "bez obzira da li se koristi" koja se sada odbacuje. Prvo, u većini slučajeva je nebitno jer domaćinstva obično koriste uslugu na koju su se pretplatili (i plaćaju). Međutim, moguće je da je vezu postavio jedan od poslodavaca članova domaćinstva ili je podrazumjevana ustanova u zgradi u kojoj porodica živi (a da se stvarno ne koristi). Međutim, diskusije na nedavnim sastancima ISS-a potvrdile su da se ne mogu pronaći nikakve značajne razlike u pristupu i korištenju. Stoga je klauzula uklonjena. *Ne znam* Odgovarajuću kategoriju treba izbjegavati postavljanjem dodatnih pitanja za ispitaniku. Međutim, u nekim slučajevima član domaćinstva izabran za intervju možda ne zna šta drugi članovi rade sa npr. kompjuterom domaćinstva.

U određenim zemljama je moguće pristupiti internetu bez ugovora o pretplati, ali npr. ad hoc plaćanjima kad god se internet zapravo koristi. Ovo može biti u obliku slanja tekstualne poruke za prijem kratkog trajanja pristupnog koda. U toj situaciji, mnoga domaćinstva imaju *mogućnost* da pristupe internetu od kuće (naravno pod uslovom da imaju potrebnu opremu, fi kompjuter + modem ili internet omogućen mobilni telefon), ali će *ne koristite* to. U ovom slučaju treba dati odgovor "da".

Pitanje bi trebalo biti u skladu sa ranijim istraživanjima, a to znači da ne ukazuju naročito na uređaje mobilne telefonije, jer bi nekim ispitanicima bilo teško da razmisle o tome da li mobilni uređaj omogućava internet ili ne, ili putem koje veze i na kojoj lokaciji. Ljudi koji koriste internet preko mobilnog telefona samo od kuće imaju pristup kućama po želji ukoliko su se pretplatili na internetsku stopu ili mogli da koriste wifi pristup koji je povezan sa DSL ili drugim ruterom u domaćinskom ili javnom wifi ako je to slučaj moguće na lokaciji domaćinstva. Od 2011. godine dodaju se riječi "bilo kojim uređajem" kada je potrebno i trebaju služiti kao dovoljno objašnjenje.

A2: Koje vrste internet veze koristite kod kuće?- Nacionalno pitanje

[Obim: sva domaćinstva koja imaju pristup internetu kod kuće, odnosno A1 = Da]

[Tip: dozvoljeno je više odgovora, tj. označite sve što se primjenjuje se]

Ispitanici treba da navede koje vrste veza zapravo koriste. Na osnovu navedenih vrsta veza može se izvršiti grupisanje u širokopojasni pristup. Pitanje ne ispituje brzinu prijenosa podataka u bit / s, niti tip uređaja koji se koristi za pristup internetu. "Ne" odgovori na a) ili b) mogu se koristiti za grupisanje u ne-širokopojasne internet veze.

U daljem tekstu je dat objašnjenje najčešće korištenih tehnologija, pojednostavljenih od 2014. godine tako što su naveli dvije širokopojasne veze (fiksne i mobilne), kao i dva opcionalna opcija na drugim, usko povezanim vezama (fiksni i mobilni) kako bi olakšali odgovore. Ako NSI smatra da je prikladnije koristiti nazive marke ili imena kompanija nego koristiti reference na tehnologije (ADSL, kabl, itd.), To je također mogućnost (naravno pod uslovom da se brendovi mogu rekodirati na različite tehnologije zasnovane na odnosima jedan-na-jedan).

a) Fiksne širokopojasne veze, npr. DSL, ADSL, VDSL, kablovska, optička vlakna, satelit, javne wifi veze

Primjeri dodati u tekstu opcije a) mogu se objasniti na sljedeći način:

DSL (npr. ADSL, SHDSL, VDSL)

DSL (digitalna pretplatnička linija) označava tehnologiju koja prenosi podatke pri velikim brzinama (tj. teoretski više od 144 kbit / s u poređenju sa uskopojasnim tipovima veza, ali danas normalno najmanje oko 0,5 Mbit / s) preko postojeće bakarne mreže. DSL tehnologija je vrsta internet veze koja je znatno brža od dial-up pristupa i stoga označena kao širokopojasna.

Važne DSL tehnologije uključuju:

ADSL: Ovaj izraz se koristi za DSL gdje je veći propusni opseg dodijeljen za preuzimanje nego upload (Asymmetric DSL).

SHDSL: Jednostruki par brzih DSL pokriva simetrični brzi DSL.

VDSL: Veoma visoki bitni DSL, sa brzinama do 53 Mbps, u poređenju sa oko 8 do 10 Mb / s za ADSL.

Žičani fiksni (kablovski, vlakno, Ethernet, PLC, itd.)

Žičane fiksne veze mogu ili ne moraju imati ruter za Wi-Fi pristup u domaćinstvu, tj. za bežično usmjerenje signala do korisničkog uređaja na kratkoj udaljenosti. One su klasifikovane kao žičane fiksne.

Ove tehnologije uključuju:

Kablovski modem: Ova tehnologija omogućava brzi pristup internetu preko mreže kablovske televizije ili komunalnih vazdušnih sistema. Kao i DSL tehnologije, podaci se prenose preko postojeće bakarne mreže.

LAN (lokalna mreža): Brze internet veze preko stambenih mreža (veze koje su zajedničke za nekoliko domaćinstava, npr. stanovnici na koledžu).

Optički kabl: Tehnologija koja nije zasnovana na bakarnoj žici. Tehnologija koristi lasere ili diode koje emituju svjetlost i mogu pružiti neograničeni potencijal propusnog opsega.

Ethernet: Može se primijeniti na kućne mreže ili stambene mreže, npr. stanovnike na koledžu, a odnose se na žičanu LAN tehnologiju, ali je općenito tipičnije za poslovne tipove internetskih veza s širokopoljnim pristupom. Kada je ethernet pristup internetu moguć, može se zasnivati na fiber optičkom ili bakarnom twisted paru; standardne brzine ethernet prijenosa podataka mogu biti do 10 Gbit / s.

PLC: znači komunikacija na dalekovodu. Širokopoljnost preko običnih električnih vodova uopće može da varira od 256 Kbit / s do 2.7 Mbit / s.

Fiksni bežični (satelitski, javni WiFi)

Satelitske tehnologije: Pruža bežični pristup i uglavnom se koristi u udaljenim područjima koja nisu dostupna putem kablovskih ili DSL mreža.

Satelitski pristup internetu obično zahtjeva instaliranje satelitske antene/modema i mjesečne pretplate. Ovo pitanje se posebno odnosi na kućni internet.

Dvosmjerne satelitske internet usluge visoke brzine za pristup internetu su moguće i plasiraju se na tržište. Dvosmjerno znači da se funkcije prijema i prijenosa vrše preko satelita. Nema potrebe za telefonskom linijom.

Fiksne bežične tehnologije (FWA): Tehnologije u ovoj grupi su sve bežične tehnologije koje omogućavaju pristup između fiksnih tačaka (providera u domaćinstvo, a ne unutar domaćinstva).

Primjeri su WiFi ili WiMAX. Javni WiFi ili WiMAX mogu biti dostupni svima u određenom području. U zgradi se različita domaćinstva mogla povezati na WiFi. WiMAX povezivanje osigurava fiksni bežični pristup sličan funkciji Wi-Fi, ali u mnogo većem opsegu (do oko 50 km).

Wi-Fi pristup povezan sa DSL ruterom u domaćinstvu se ne računa. Ovo treba uključiti u tačku a) na DSL. Kabl sa ruterom za Wi-Fi pristup se odnosi na stavku b).

Da bismo to istakli, 2010. godine riječ "javnost" je dodata prije WiFi ili WiMAX. Međutim, WiMAX nije veoma rasprostranjen (ako ne postoji na nacionalnom nivou, opcija se može izostaviti u nacionalnim upitnicima). Za anketu iz 2012. godine ostale su samo riječi javni WiFi. Od 2020. godine formulacija je skraćena na "WiFi" kako bi se uzelo u obzir da bi vezom mogli upravljati i javni i privatni operatori.

Javni WiFi pristup može biti besplatan, ali ponekad ne. Osiguravanje od strane općina može biti u dometu domaćinstava i predstavlja glavni primjer za tačku c) (umjesto hotspota u hotelima, kafićima itd.).

b) Mobilne širokopojasne veze (putem mobilne mreže, najmanje 3G, npr. UMTS, korištenjem (SIM) kartice ili USB ključa, mobilnog telefona ili pametnog telefona kao modema)

Primjeri dodati u tekstu opcije a) mogu se objasniti na sljedeći način:

Samo veze sa mobilnim mrežama treće generacije (3G) ili višim (3+), kao npr. UMTS radio tehnološkom mrežom ili više, klasifikuju se za širokopojasni pristup. UMTS (Universal Mobile Telephone System) omogućava pristup internetu mnogo veću brzinu u poređenju sa 2 ili 2,5 generacijske mreže kao što je GPRS. Svaki pristup 3G + mrežama kao što je HSDPA (High Speed Download Packet Access) ili 4G treba uključiti.

Uobičajeni uređaji koji se koriste za 3G, 3G + mobilnu vezu su mobilni telefoni ili pametni telefoni, prijenosni računari ili slični prenosivi uređaji.

UMTS: Odnosi se na 3G (mobilne tehnologije treće generacije) i mobilni telefon ili **pametni telefon** preko širokopojasne mreže. UMTS širokopojasnu povezanost se također može dobiti putem prijenosnih računara sa 3G modemom.

Pojam GPRS (General Packet Radio Systems) predstavljaju drugu generaciju mobilnih tehnologija (iako se GPRS ponekad naziva 2,5 generacije).

Mobilna tehnologija je bežična tehnologija. Međutim, to ne treba miješati sa fiksnom bežičnom tehnologijom ili fiksnim žicama, kao što je gore opisano. Kao što je već rečeno, mogućnosti koje DSL ili kablovi imaju WiFi ruterima neće klasifikovati za bežični pristup. Da biste dobili više jasnoće, riječ "bežični" vidljiva u ranijim istraživanjima je preskočena.

LTE (dugoročna evolucija): Povezano sa 4G (mobilne tehnologije četvrte generacije). Ovaj standard uveden je 2009. godine sa brzinom prijenosa od oko 100 Mbit / s i kapacitetom prijenosa od 50 Mbit / s, što omogućava mnogo veću brzinu za korištenje interneta od UMTS-a. LTE ima mogućnost upravljanja brzim mobilnim uređajima i podržava multi-cast i broadcast streamove.

Mobilna mreža (barem 3G, npr. UMTS) koristeći mobilni telefon ili pametni telefon

3G mobilni telefoni ili pametni telefoni omogućavaju korištenje web pregledača, e-pošte ili sličnih internet aplikacija preko 3G mreža, npr. UMTS.

Mobilna mreža (najmanje 3G, npr. UMTS) preko (SIM) kartice ili USB ključa

Laptopi ili drugi prenosivi računari (npr. netbook) se obično mogu koristiti sa USB ključem ("surf stick", dongle) ili ugrađenom SIM karticom za pristup 3G mrežama.

Opcije na mobilnim vezama ne bi trebale biti označene ako se ne koriste kod kuće. Može se očekivati da ljudi sa mobilnim telefonom ili pametnim telefonima koji su pretplaćeni na internetsku fiksnu stanicu povremeno koriste kućnu vezu za provjeru vijesti, iako glavna namjera

se obično koristi od kuće. Ljudi koji koriste takve telefone jedino izvan kuće i ako pronađu besplatni wifi treba odgovoriti "ne" na b ili d. Ako je javni wifi moguć na lokaciji domaćinstva, opcija na fiksnom bežičnom uređaju bi trebala biti označena ako se zapravo koristi.

Ako se telefon koristi za wifi vezu sa DSL ruterom kod kuće, primijenjuje se se opcija a). Mobilne veze se također mogu koristiti putem 3G modema (USB ključ ili kartica) koji su povezani sa radnom površinom, ali se očekuje da se koristi marginalno; ako se koristi opcija d) trebala bi se primijeniti.

Modul B: Korištenje interneta

Statistička jedinica: pojedinci

Ovaj modul pita o sopstvenoj upotrebi interneta na bilo kojoj lokaciji (kući, na poslu ili na drugim mjestima). Trebalo bi razmotriti bilo koji uređaj za omogućavanje pristupa internetu. Primjeri su desktop, laptop, netbook ili tablet računari, kao i pametni telefoni, konzole za igre i čitači e-knjiga, SMART TV, uređaji koji se mogu nositi kao što su pametni satovi itd.

B1: Kada ste posljednji put koristili internet?

[Obim: svi pojedinci]

[Tip: potreban je jedan odgovor, tj. označite samo jednu; filter pitanje]

Ovo pitanje pokriva svaku upotrebu interneta - bilo kod kuće, na poslu ili bilo gdje drugdje, bilo u privatne ili profesionalne svrhe.

Vremenski razlozi su samoobjašnjeni: *U posljednja 3 mjeseca; Između 3 mjeseca i godinu dana; Prije više od godinu dana; Nikada ga nisam koristio.* Pitanje odgovara vremenskim serijama.

Radi bolje jasnosti, objašnjenje "putem bilo kojeg uređaja radne površine, prijenosne ili ručne, uključujući mobilne ili pametne telefone" dodato je u zagrade na ovom i drugim internetskim pitanjima u prošlosti; u skorijim upitnicima, modul (i) počinje sa tekstualnim poljem koji objašnjava ova pitanja.

B2: Koliko ste u prosjeku koristili internet u posljednja 3 mjeseca?

[Obim: osobe koje su koristile internet u posljednja 3 mjeseca, tj. 1. opcija u B1]

[Tip: potreban je jedan odgovor, tj. označite samo jednu; filter pitanje]

Odgovarajuće kategorije na ovo pitanje mogu biti malo dvosmislene. Ispitanici bi trebali biti predstavljeni sa sve tri opcije i biraju koji od njih najbolje opisuje njihovo ponašanje.

(a) Svakog dana ili skoro svakog dana

Ako se ovo traži, ovo treba da se odnosi na više od 4 dana svake sedmice. Osobe koje svakodnevno koriste tokom rada internet, a koje tokom vikenda ne koriste kod kuće, moraju označiti ovu opciju.

(b) Najmanje jednom sedmično (ali ne svaki dan)

Ako se ovo traži, ovo treba da se odnosi između 1 i 4 dana svake sedmice.

(c) Manje od jednom sedmično

B3: Za koju od sljedećih aktivnosti ste koristili internet (uključujući putem aplikacija) u posljednja 3 mjeseca u privatne svrhe?

[Obim: osobe koje su koristile internet u posljednja 3 mjeseca, tj. 1. opcija u B1]

[Tip: dozvoljeno je više odgovora, tj. označite sve što se primjenjuje se]

Ovaj set odgovora odnosi se samo na ličnu ili privatnu upotrebu (tj. NE u svrhe rada), ali pristup je mogao biti sa bilo kojeg mjesta - uključujući mjesto rada ili obrazovne ustanove.

Bilo koji uređaj koji omogućava internet (uključujući pametni TV, Apple TV itd.) Uključen je u opseg. Uključene su i aplikacije.

Pitanje je modificirano za 2015. godinu prema Okviru za mjerenje digitalne Evrope 2011.-2015. Monitoring okvira digitalne ekonomije i društva 2016.-2021. Slijedi istu strukturu. Okvir, koji pruža glavno obrazloženje za EU istraživanja o upotrebi IKT-a, uključuje niz dvogodišnjih pokazatelja upotrebe. Neki dvogodišnji pokazatelji spomenuti u okviru mjere se godišnje zbog visokog interesa (npr. internetsko bankarstvo). Za 2022. godinu za pitanje B3 izabrani su sljedeći.

Komunikacija

a) Slanje / prijem e-pošte

Uključuje upotrebu e-pošte za slanje poruka prijateljima ili za dobijanje informacija o robi / uslugama.

b) Upućivanje poziva (uključujući video pozive) putem interneta, npr. putem Skypea, Messengera, WhatsAppa, Facetimea, Vibera, Snapchata

Ova se stavka odnosi na aktivnost koja se sastoji od programa koji se koristi za upućivanje audio poziva uživo putem interneta (npr. Skype). Uključuje i slučajeve kada se audio poziv kombinuje sa video zapisom uživo kada osoba može vidjeti drugu osobu s kojom razgovara (npr. Facetime),

drugim riječima - video poziv. Izraz video pozivi odražavaju trenutnije trendove u audio i vizuelnoj komunikaciji uživo između osoba. To se jednostavno odnosi na web kameru kao na dodatno sredstvo za povezivanje putem interneta (IP mreže). Koriste se web kamere, uobičajene male digitalne kamere. Funkcije se mogu učiniti dostupnim u programima za internetske pozive / telefoniranje (kao što je Skype).

Opća pitanja: Telefoniranje putem interneta relativno je jeftina metoda komunikacije. Voice-over-internet Protocol (IP) (VoIP) nude specijalizovana preduzeća, ali i dobavljači internet usluga (ako ih pitaju, ispitanici često neće znati da li se koristi VoIP). Peer-to-peer telefonija postala je važna. Korisnik mora instalirati mali program ili aplikaciju (npr. Skype, WhatsApp, Messenger, Snapchat) za besplatne pozive putem interneta bilo kome drugom ko također ima ovu aplikaciju / softver. Obično se mogu pozivati i uobičajene fiksne ili mobilne linije putem pretplatnog kredita.

Stoga upotreba fiksnog telefona koji radi putem interneta nije obuhvaćena ovim opsegom. Samo VoIP pozivi putem internetskih aplikacija koje pružaju netradicionalni telekom operateri koji ne uključuju dodjeljivanje NNP-a (nacionalnog plana numeracije) dotične države spadaju u opseg ovog pitanja (npr. Skype, WhatsApp, Facetime, Messenger, Snapchat).

Izrazi „Skype“, „Facetime“ u formulaciji opcije odgovora zamišljeni su kao primjeri jer su široko poznati. NSI bi mogli dodati u nacionalne upitnike bilo koju drugu aplikaciju koja se trenutno koristi na nacionalnom nivou.

Videopozivi putem WhatsApp, Messenger, Viber, Houseparty i sličnih aplikacija uključeni su u opseg. Ovdje treba razmotriti i upotrebu aplikacija kao što su Webex ili Zoom, ako se koriste u privatne svrhe.

c) Učestvovanje u društvenim mrežama (stvaranje korisničkog profila, objavljivanje poruka ili drugih doprinosa na Facebook, Twitter, Instagram, Snapchat itd.)

Socijalno umrežavanje se može razlikovati od drugih aktivnosti komunikacije i sadržaja po aspektu stvaranja profila na određenim web stranicama. Osim globalnih platformi kao što su Facebook ili MySpace, ima mnogo drugih koji se fokusiraju na određene subjekte ili postojeće zajednice izvan mreže.

Pojmovi Facebook, Twitter, Instagram ili Snapchat u tekstu opcije odgovora su namijenjeni kao primjeri iz razloga jer su poznati. U nacionalnim upitnicima može se dodati i druga mreža koja se često koristi na nacionalnom nivou.

Biti član mreže sa odabranim drugim članovima koji dijele interese i aktivnosti je bitna karakteristika društvene mreže. Online društvene mreže su web stranice na kojima članovi mogu sačuvati informacije o sebi, obično u obliku profila i ostvarivati kontakt sa drugim članovima, čime stvaraju mrežu ličnih veza. Pored toga, sadržaj koji kreira korisnik može da učitava bilo koga, kao što su tekstovi, fotografije, muzičke datoteke i video snimci, koji često djeluju kao centar za interakciju unutar mreže (npr. YouTube, MySpace). Socijalno umrežavanje može biti anonimno ili sa stvarnim ličnim podacima. Navedene informacije često uključuju fotografije i biografije. Mreža veza članova obično se prikazuje kao integralni deo njihove prezentacije.

Na stranicama za socijalno umrežavanje stoga spadaju alati za postavljanje ličnih podataka u profil, učitavanje sadržaja kreiranog od strane korisnika, omogućavanje personalizovane interakcije i komunikacija s drugima postavljanjem poruka i definisanje društvenih odnosa određivanjem ko ima pristup podacima, koji mogu komunicirati s kim i kako.

Postoje mnoge društvene mreže koje odgovaraju različitim potrebama. Primjeri su (izvor: http://ec.europa.eu/information_society/activities/social_networking/facts/index_en.htm)

društvene mreže: MySpace, Facebook, Snapchat, Skyrock, Bebo, Netlog, Hyves, [StudiVZ.de](#), Piczo, [Zap.lu](#), MSN, [Giovani.it](#), [Arto.dk](#), Yahoo, [One.lt](#), Grono, Tuenti, [Aha.bg](#), [Instagram](#), [Google+](#).

Platforme zasnovane na sadržaju, gdje korisnici mogu gledati ili otpremiti sadržaj kao što su video zapisi ili slike: YouTube, Dailymotion, Flickr

Mikro-blogging mreže: Twitter

Virtuelna okruženja: Second Life, Habbo Hotel

d) Korištenje trenutnih poruka, odnosno razmjena poruka, npr. putem Skypea, Messengera, WhatsApp-a, Vibera, Snapchata

Ova opcija odgovora komplementarna je opciji odgovora b) kako bi se dobila bolja slika o vrhunskim komunikacijskim uslugama. Opcija se odnosi na pisanje poruka putem aplikacija kao što su Skype, Messenger, WhatsApp, Viber, Snapchat. Komunikacija putem SMS-a nije uključena u opseg ove opcije odgovora.

Ostale usluge trenutnih poruka koje spadaju u područje ovog pitanja uključuju, npr. Discord, eBuddy XMS, iMessage, Kik Messenger, Line, Telegram, WeChat.

Diktiranje trenutnih poruka putem prepoznavanja glasa također je u okviru ove opcije odgovora.

Pristup informacijama

e) Pronalaženje informacija o robi ili uslugama

Korištenje interneta za traženje informacija o bilo kojem kućnom dobru, npr. filmovima, muzici, video igricama, knjigama, materijalu za e-učenje, odjeći, elektronskoj opremi, kompjuterskom softveru ili uslugama, npr. bankarskim, finansijskim ili zdravstvenim uslugama. Ne bi trebalo da obuhvata transakcije, npr. kupovine bilo koje robe ili usluge (na ili izvan mreže), iako će se obično tražiti informacije o robi ili uslugama prije nego što ih zaista kupe.

f) Čitanje stranica sa vjestima / novina / novinskih časopisa

Ovo bi trebalo da obuhvata sve vrste online novina i časopisa, bilo besplatno ili uz plaćanje.

Formulacija „Čitanje ili preuzimanje...” u prethodnim upitnicima je izmjenjena, a „preuzimanje” uklonjeno pošto je informacija o preuzimanju (ili direktnom pregledu) utvrđena irelevantnom.

Građansko i političko učešće

g) Izražavanje mišljenja o građanskim ili političkim pitanjima na web lokacijama ili u društvenim mrežama (npr. Facebook, Twitter, Instagram, YouTube)

Ova opcija odgovora istražuje je li ispitanik iznosio svoje mišljenje o građanskim ili političkim pitanjima na web lokacijama ili u društvenim mrežama. Pisanje komentara na forumima za diskusiju ili članaka na web lokacijama s vijestima uključeno je u opseg ove opcije odgovora.

h) Učešće u mrežnim konsultacijama ili glasanju za definisanje građanskih ili političkih pitanja (npr. urbano planiranje, potpisivanje peticije)

Ova se opcija odnosi na aktivno učešće u odlučivanju o građanskim ili političkim pitanjima. U poređenju sa h), opcija i) može sadržavati i druge načine osim komunikacije na web lokaciji ili u društvenim mrežama. Ovdje spomenute akcije su jednokratne akcije sa zadanim vremenskim okvirom za povratne informacije i odnose se na sistematsko prikupljanje mišljenja.

U skladu s tim, tačka h) sastoji se od formalnih postupaka za postizanje konsenzusa i može dovesti do odluka.

Korištenje zabave

i) Slušanje muzike (npr. web radio, streaming muzike) ili preuzimanje muzike

Ovo se odnosi na slušanje radio emisija ili servisa za striming muzike uživo ili s vremenskim odgodom, uključujući muziku na YouTube-u. Usluge na zahtjev su uključene. Od 2020. preuzimanje muzike je također uključeno u okvir pitanja.

j) Gledanje televizije koja se prenosi putem interneta (uživo ili naknadno) od TV emitera (npr. [Mtel open, Moja TV i slično])

Ovo se odnosi na korištenje streaming medija kao alternative preuzimanju. Sadržaj se ne pohranjuje, već se briše nakon gledanja. Može se koristiti za gledanje događaja na internetu uživo ili za kasnije gledanje programa (nadoknađivanje).

Ova opcija se uglavnom odnosi na uobičajene TV emitere koji daju mogućnost gledanja televizije uživo u određeno vrijeme emitovanja ili gledanja propuštenog programa kada se odluči da ga gleda.

Preporučuje se uključivanje nacionalnih primjera u formulaciju opcije odgovora kako bi se ispitanicima olakšalo razumijevanje ove opcije.

k) Gledanje videa na zahtjev iz komercijalnih usluga (npr. Netflix, HBO GO, Amazon Prime, Maxdome, Apple TV)

Ovo se odnosi na usluge (streaming usluge) za koje se korisnici moraju pretplatiti i platiti naknadu.

Ova opcija se odnosi na komercijalne usluge (za plaćanje) na zahtjev, a samim tim i na video zapise koje ste mogli pogledati na osnovu neke vrste pretplate (također jednokratne). Primjeri videa na zahtjev komercijalnih usluga su: Netflix, HBO GO, Amazon Prime, Maxdome.

l) Gledanje video sadržaja sa servisa za dijeljenje (npr. YouTube)

To se odnosi na usluge sa besplatnim pristupom za korisnike, ali se često usluge financiraju putem reklama. Odnosi se na zajedničke usluge, što znači besplatne. Jedan primjer je YouTube, ali postoji nekoliko stranica koje nude video ili filmove bez plaćanja.

m) Igranje ili preuzimanje igrice

Ovo se odnosi na igre koje se igraju na mreži ili nakon preuzimanja, čak i ako osoba nakon toga igra izvan mreže.

n) Slušanje podcasta ili preuzimanje podcasta³ (opciono) – *Pitanje nije uključeno u nacionalni Upitnik*

Ova opcija odgovora se prvi put traži od 2022. godine i odnosi se na aktivnost slušanja podcasta ili preuzimanja podcasta. Podcast je epizodna serija digitalnih audio datoteka izgovorenih riječi koje korisnik može preuzeti na lični uređaj radi lakšeg slušanja.

Specifične opcije B3i, B3j, B3k, B3l, B3m i B3n odnose se na bilo koji uređaj koji omogućava internet (zbog toga su pametni telefoni ili mobilni telefoni, smart TV, Apple TV, itd. uključeni su opseg pitanja).

e-Zdravlje

o) Traženje informacija u vezi sa zdravljem (npr. povrede, bolesti, ishrana, poboljšanje zdravlja, itd.)

Ova opcija se odnosi na korištenje interneta za zdravstvene aktivnosti. Obim je ograničen na privatne svrhe. Profesionalna upotreba se ne uzima u obzir. "Privatno" međutim ne bi trebalo biti ograničeno na vlastitu ličnu upotrebu, već može uključivati i korištenje interneta za zdravstvene

---

³ [Podcast - Wikipedia](#)

aktivnosti u ime drugih članova porodice ili prijatelja. Također treba uključiti traženje zdravstvenih informacija za kućne ljubimce.

Opcija uključuje opća pretraživanja putem pretraživača (Google, Yahoo!) koristeći ključne riječi u jednom od navedenih polja. Ova opcija uključuje i konkretnije pretrage na specijalizovanim web stranicama kao što su ministarstvo zdravlja, nevladina tijela ili interesne grupe. Traženje zdravstvenih informacija na web stranicama bolnica također treba uključiti.

Ispitanik je možda dobio adresu web stranice iz fascikle ili članka.

p) Zakazivanje pregleda kod ljekara preko web stranice ili aplikacije (npr. bolnice ili zdravstvenog centra)

Slanje e-pošte je isključeno. Ova opcija ima za cilj da pokrije u kojoj meri stanovništvo koristi web stranice bolnica i zdravstvenih centara koji pružaju mogućnosti za online termine putem web formulara. Ove usluge možda nisu primjenljive u nekoliko zemalja (ako su potvrđene od strane drugih pouzdanih izvora, mogu se izostaviti u nacionalnom upitniku).

q) Online pristup ličnim zdravstvenim kartonima

Ova opcija pokriva online konsultacije o ličnim zdravstvenim kartonima putem web stranice ili aplikacije (npr. rezultati testova krvi). Ova opcija ne obuhvata preglede zdravstvenih kartona prikupljenih u svrhe osiguranja od strane privatnih šema osiguranja.

r) Korištenje drugih zdravstvenih usluga putem web stranice ili aplikacije umjesto da morate otići u bolnicu ili posjetiti liječnika (npr. dobijanjem recepta ili konsultacija putem interneta)

Ova opcija pokriva korištenje drugih zdravstvenih usluga putem web stranice ili aplikacije osim gore navedenih. To bi uglavnom bile usluge kao što su online medicinske konsultacije ili dobijanje recepta na mreži. Upotreba mobilnih zdravstvenih aplikacija (također ako se koriste paralelno s drugim povezanim e-zdravstvenim uređajima, kao što su nosivi povezani uređaji) također je u okviru ove opcije odgovora (npr. korištenje aplikacija za praćenje otkucaja srca, brzine šećera, poremećaji spavanja, onkološka njega, prevaspitanje itd.) ako su rezultati takvih mjerenja dostupni putem interneta na uvid ljekarima.

Međutim, treba isključiti konsultacije putem e-pošte.

Ostale online usluge

s) Prodaja robe ili usluga putem web stranice ili aplikacije (npr. eBay, Facebook tržište, shpock, OLX.BA, e-kupi.ba , korpa.ba,...)

Godine 2020. predloženo je novo formulacije ove stavke kako bi se uzele u obzir ne samo aukcije, već i druga internet tržišta, poput Facebook tržišta.

Prodaja robe ili usluga online, npr. putem eBay web stranice, ne zahtijeva *elektronsku* transakciju plaćanja, odnosno transakcija ili "dogovor" se vrši online, ali se plaćanje i / ili isporuka mogu odvijati izvan linije (plaćanje po prijemu robe).

Postavljanje reklama na web stranici da, npr. prodaju polovnog bicikla ili kartu za neki događaj, ne bi trebali biti uključeni ovdje pošto se transakcija uopće ne zaključuje online na automatskom načinu (već preko telefonskog poziva ili neformalnom elektronskom poštom).

Što se tiče prodaje online usluga, varijabla obuhvata prodaju usluga putem platformi kao što je Facebook Marketplace ili određenih nacionalnih platformi uspostavljenih za prodaju usluga (npr. za čuvanje djece, kućne radove, usluge majstora, vrtlarstvo, usluge ljepote itd.).

D) Internet bankarstvo (uključujući i mobilno bankarstvo)

Ova opcija uključuje elektronske transakcije sa bankom za plaćanje, transfere novca, itd. Ili za traženje informacija o stanju računa. Tekst upitnika EU ove opcije odgovora promijenjen je 2021. godine, kako bi se naglasio podatak da je mobilno bankarstvo uključeno u opseg. Međutim, opseg pitanja kao takav ostaje isti u odnosu na prethodne godine.

Korištenje mobilnih banaka (digitalne ili internet banke) poput Revolut-a, N26 itd. također je uključeno u opseg ove stavke. Elektronske transakcije za druge vrste finansijskih usluga nisu obuhvaćene ovom kategorijom. Jednostavno pretraživanje informacija na npr. akcije ili finansijske usluge naravno uključene su u tačku d) Pronalaženje informacija o robi i uslugama.

B4. Koje ste aktivnosti učenja preduzimali putem interneta u svrhe obrazovnja, profesionalne ili privatne svrhe u posljednja 3 mjeseca?

[Obim: osobe koje su koristile internet u posljednja 3 mjeseca (1 opcija u B1)]

[Tip: dozvoljeno je više odgovora, tj. *označite sve ono što se primjenjuje*]

Cilj ovog pitanja je mjerenje korištenja interneta za učenje u kontekstu usavršavanja ili rada, ali i privatnih svrha. U prošlim je istraživanjima postavljeno pitanje o izvođenju internetskih kurseva u kontekstu pitanja o internet aktivnostima u privatne svrhe. To je pitanje integrisano u novo pitanje.

a) Pohañanje online kursa

Ova opcija odnosi se na pojedinca koji pohađa kurs koji se u cijelosti ili djelomično nudi putem interneta. Kurs u ovom kontekstu treba shvatiti kao planirani niz aktivnosti učenja u određenom predmetu ili temi. Kurs često dovodi do kvalifikacije ili potvrde o pohađanju nastave. Kurs mogu ponuditi obrazovne institucije⁴, institucije neformalnog obrazovanja i obuke, poslodavci, komercijalne institucije, privredne komore, nekomercijalne institucije (npr. biblioteka), sindikati, itd. kursevi na mreži često su dio obrazovanja na daljinu, što znači da se nude na udaljenosti od lokacije organizacija za obrazovanje i obuku. Masivni otvoreni mrežni kursevi (MOOC) koje nude otvoreni univerziteti su dobar primjer.⁵

Interakcija s nastavnicima, trenerima i materijalima za učenje odvija se putem interneta. Korištenje softvera za e-učenje može igrati ulogu. Ova opcija se primjenjuje i ako se kurs samo djelomično izvodi putem interneta. Pitanje se odnosi na bilo koji predmet koji se obrađuje u obrazovanju ili obuci ili u privatne svrhe. I na kraju uključuje hobije ili lični razvoj (npr. jezici, historija, kuhanje). Internet kursevi obično zahtijevaju registraciju.

Strukturirani tečajevi o aplikacijama kao što je Duolingo također bi se mogli uzeti u obzir u okviru ove opcije odgovora, posebno ako vode do ispita ili certifikata.

Učenje na daljinu izvedeno u kontekstu pandemije Covid-19 trebalo bi klasifikovati pod ovu opciju odgovora, ako ima oblik strukturiranog, online kursa koji se djelimično ili u potpunosti izvodi putem interneta.

b) Korištenje online materijala za učenje, osim kompletnog onlajn kursa (npr. audio-vizuelnih materijala, softvera za učenje na mreži, elektronskih udžbenika)

Ova se opcija se odnosi na upotrebu obrazovnog materijala o bilo kojoj temi ili temi koja je dostupna putem interneta ili u digitalnom formatu u obrazovne, profesionalne ili privatne svrhe. Uobičajeni materijal za učenje na mreži dostupan je putem besplatnih aplikacija za učenje (npr. Duolingo), web lokacija za učenje (npr. Khan Academy, ovdje pogledajte listu nacionalnih pružatelja ili platformi materijala za učenje), ali to može biti i bilo koja organizacija za obuku ili javno tijelo (npr. biblioteka) besplatno ili kao platna usluga.

Kao dodatni izvor treba uključiti materijal za učenje na mreži i resurse koji se koriste u vezi sa ličnim / offline kursevima. Glavni primjeri takvih dodani su izravno u tekst (npr. audio-vizuelni materijali, elektronski udžbenici). Slično tome, ako pojedinac koristi dopunski mrežni materijal (npr. udžbenike ili radne listove) na određenom obrazovnom web mjestu kada je opseg učenja klasifikovan u opciji b).

Korištenje materijala za učenje putem interneta kao aktivnosti koja se provodi putem interneta isključuje preuzimanje takvog materijala (plaćenog ili za besplatnu upotrebu) za naknadnu upotrebu izvan mreže.

Primjere materijala za učenje na mreži možete pronaći na sljedećim vezama:

---

⁴ Adapted from ISCED, Glossary, 1997) – source: <https://www.vocabularyserver.com/eurydice/en/index.php?tema=568&course>

⁵ <https://www.mooc-list.com/tags/europe> and <https://iversity.org/blog/english-moocs-in-europe/>

<https://www.cned.fr/scolaire>

<https://intef.es/recursos-educativos/>

<https://epodreczniki.pl/>

<https://aoe.fi/#/etusivu>

<http://www.indire.it/progetti/attivi/>

<https://www.scoilnet.ie/>

<https://bildungsserver.berlin-brandenburg.de/>

Webinar: "seminar ili druga prezentacija koja se održava na internetu, omogućavajući učesnicima na različitim lokacijama da vide i čuju izlagača, postavljaju pitanja i ponekad odgovaraju na ankete." (https://www.dictionary.com/browse/webinar) Webinar može biti dio materijala za učenje na mreži, može biti dio online kursa ili samo nezavisni samostalni resurs.

c) Komunikacija sa nastavnicima ili učenicima koristeći audio ili video alate (npr. Zoom, MS Teams, Google Classroom, itd.)

Od 2022. godine, formulacija opcije odgovora je prilagođena iz „Komunikacija s instruktorima ili učenicima koristeći obrazovne web stranice/portale” u „Komunikacija s nastavnicima ili učenicima pomoću audio ili video alata (npr. Zoom, MS Teams, Google učionica)

B5. Koja je bila svrha aktivnosti učenja u kojima ste učestvovali u posljednja 3 mjeseca?

[Opseg: pojedinci koji su koristili internet u posljednja 3 mjeseca (tj. 1. opcija u B1) i koji su označili 'da' na B4 a) ili b) ili c)]

[**Tip:** dozvoljeno je više odgovora, tj. *označite sve ono što se primjenjuje*]

a) Za formalno obrazovanje (škola ili univerzitet)

b) U profesionalne ili poslovne svrhe

c) U privatne svrhe

Modul C: Upotreba e-uprave

Statistička jedinica: pojedinci

Ovaj modul postavlja pitanja o kontaktima preko interneta (preko web lokacija ili aplikacija) sa javnim tijelama ili javnim službama. Kontakti preko ručno otkucanih e-mailova treba isključiti.

Kontakt ili interakcija sa javnim tijelima ili javnim službama uključuje korištenje web stranica ili aplikacija kako bi iskoristili prava građana ili ispunjavali obaveze u sljedećim sferama:

- Fiskalna pitanja (npr. porezna deklaracija);
- Obavještenje o kretanju;
- Penzije, socijalna davanja (npr. dečiji dodatak, naknada za nezaposlenost);
- Zvanična dokumenta, lične karte ili certifikati (npr. lična karta, pasoš, izvod iz matične knjige rođenih);
- Javne edukativne usluge (javne biblioteke, informacije o upisu i upisu u dnevne centre, vrtiče, škole ili univerzitete);
- Usluge javnog zdravstva (npr. usluge javnih bolnica ili interakcije sa privatnim ili polu-privatnim operaterom koji nude zdravstvene usluge u slučajevima kada su takve usluge ugovorene sa privatnim ili poluprivatnim operaterima od strane države).

Ovaj modul pita o kontaktima putem interneta (putem web stranica ili aplikacija) s javnim tijelima ili javnim službama. Kontakte putem ručno upisanih e-mailova treba isključiti.

Kontakt ili interakcija sa državnim tijelima ili javnim službama uključuje korištenje web stranica ili aplikacija u svrhu dobivanja informacija, ostvarivanja prava građana ili ispunjavanja obaveza u sljedećim sferama:

- Fiskalna pitanja (npr. porezna prijava);
- Obavještenje o selidbi;
- Penzije, socijalna davanja (npr. dječiji dodatak, naknada za nezaposlene);
- Službena dokumenta, lične karte ili uvjerenja (npr. lična karta, pasoš, izvod iz matične knjige rođenih);
- Javne obrazovne usluge (npr. javne biblioteke, informacije o upisu i samom upisu u dnevne centre, vrtiče, škole ili univerzitete);
- Javne zdravstvene usluge (npr. usluge javnih bolnica ili interakcije sa privatnim ili poluprivatnim operaterom koji nudi zdravstvene usluge u slučajevima kada je država ugovorila takve usluge privatnim ili poluprivatnim operaterima, koristeći aplikacije za e-zdravstvo koje je razvila vlada).
- Usluge e-pošte (npr. isporuka službenih komunikacija/dokumenata putem interneta)

Kontakt ili interakcija s javnim tijelima ili javnim službama putem interneta se obično obavlja putem web stranica ili aplikacija koje pružaju ovi subjekti. Web stranice javnih vlasti uključuju lokalne ili centralne vlade koje nude informacije ili usluge. Bilo bi korisno dati listu web stranica lokalne/centralne vlade u formatu kartice kako bi se ispitanicima olakšalo da se prisjete web stranica javnih vlasti koje su koristili.

Pružaoци usluga mogu biti na nacionalnom ili regionalnom nivou, ali i na nivou gradova ili općina. Pružaoци usluga također mogu biti poluvladine ili privatne osobe sve dok je ponuđena usluga ugovorena od strane države (tj. u nekim državama članicama javne zdravstvene usluge ili usluge obrazovanja/škولstva mogu se nuditi u ime države od strane privatnih ili poluprivatna preduzeća, odnosno država im ugovara ove usluge). Te slučajeve također treba uključiti u okvir pitanja.

Kontakt ili interakcija treba da bude direktna, tj. ispitanik treba da kontaktira javna tijela ili službe direktno sam, a ne preko druge osobe. Kontakt putem ručno upisanih e-mailova je isključen.

Modul e-uprave je revidiran od 2022. godine. Struktura predložena u nastavku ima za cilj istraživanje prihvatanja različitih vrsta kontakta i interakcije sa uslugama e-uprave, od osnovnih do naprednijih usluga.

C1: Da li ste kontaktirali ili stupili u kontakt sa državnim tijelima ili javnim službama preko interneta u privatne svrhe u posljednjih 12 mjeseci za sljedeće aktivnosti?

[Obim: osobe koje su koristile internet u posljednjih 12 mjeseci (1 i 2 opcije u B1)]

[Tip: dozvoljeno je više odgovora, tj. označite sve što se primjenjuje]

a) Pristup vašim ličnim podacima koje o vama čuvaju javna tijela (informacije o vakcinaciji, zeleni certifikat, informacije o statusu vezano za penziju itd)?

Opcija odgovora uzima u obzir korištenje javno dostupnih skladišta ili baza podataka od strane ispitanika i njihovu upotrebu, tamo gdje postoje. Cilj je korištenje repozitorijuma gdje ispitanik može pronaći informacije o sebi.

Ispitanici mogu pokrenuti radnju pristupa i preuzimanja ličnih zapisa na mreži iz različitih razloga, uključujući bilo nastavak drugih procedura ili svrhe arhiviranja. Primjeri usluga ove vrste su: provjera zdravstvenog osiguranja, historija ličnog automobila, traženje podataka o nečijoj imovini u katastarskom registru, provjera statusa penzije ili zaposlenja, provjera neizmirenih kazni, provjera vašeg bibliotečkog računa, npr. da znate kada da vratite pozajmljene knjige, provjerite svoj nalog u informacionom sistemu univerziteta da biste dobili informacije o sebi itd.

Termini „penzija“, „zdravstvo“, „državna zdravstvena aplikacija“ stavljeni su u uglaste zagrade [], jer bi trebalo da budu uključeni u tekst opcije odgovora samo u zemljama u kojima su pomenuti sistemi dio sfere javne uprave. Ako su u nekoj zemlji zdravstvene ili penzione službe privatizovane i ne mogu se klasifikovati kao dio e-uprave, te primjere treba izostaviti.

Drugi primjeri pristupa ličnim podacima, relevantni na nacionalnom nivou, mogu se dodati opciji odgovora.

b) Pristup informacijama iz javnih baza podataka ili registara (npr. informacije o dostupnosti knjiga u javnim bibliotekama, katastarskim registrima, registrima preduzeća)

Ova opcija se odnosi na pristup javno dostupnim informacijama u elektronskim bazama podataka i registrima koje vode javne uprave („bazni registri“). To mogu biti: stečaj, preduzeće, zemljište (zagađenje zemljišta), katastarski registri; registri certifikovanih pojedinaca (prevodioci, posrednici, stručnjaci, ovlašteni operateri, itd.), registri opasnih proizvoda itd. Tačan obim informacija je često neujednačen i šta je javno dostupno zavisi od država članica.

c) Dobijene informacije (npr. o uslugama, beneficijama, pravima, zakonima, radnom vremenu)

Ova opcija odgovora uključuje aktivnosti kao što je traženje bilo koje vrste informacija od javnih vlasti ili javnih službi putem web lokacija ili aplikacija. Primjeri informacija koje ispitanik može da traži su: informacije o uslugama koje se nude, o beneficijama koje se mogu dobiti, pravima, zakonima, radnom vremenu, kontaktima itd. U vrijeme pandemije svako pretraživanje informacija o Covid-19 (npr. znači bolest, testiranje, vakcinacija) na stranicama javnih tijela je u okviru ovog pitanja.

d) Nisam koristio usluge javne administracije

Ovu opciju odgovora treba izabrati ako ispitanik nije izvršio nijednu od prethodno navedenih aktivnosti u pitanju C1.

C2: Da li ste u posljednjih 12 mjeseci preuzeli/odštampali neke zvanične formulare sa web stranice ili aplikacije javnih tijela ili javnih službi u privatne svrhe?

[Obim: osobe koje su koristile internet u posljednjih 12 mjeseci (1 i 2 opcija u B1)]

[Tip: potreban je jedan jedini odgovor, tj. označite samo jedan; binarni (da/ne)]

Obim ove varijable se ne mijenja u poređenju sa prikupljanjem podataka iz 2021. (pitanje C1 b)). Stavka uključuje preuzimanje zvaničnih obrazaca sa web lokacija javnih tijela i službi u bilo koju svrhu (npr. za informacije ili za traženje usluge). Preuzete datoteke mogu biti u formatima kao što su PDF ili Microsoft word.

Ovo također uključuje preuzimanje zdravstvenih uverenja, npr. rezultata testova, vakcinacije protiv Covid-19 ili rezultata stečenog imuniteta.

C3: Da li ste zakazali bilo kakav termin ili rezervaciju preko web stranice ili aplikacije kod javnih tijela ili javnih usluga (npr. rezervacija knjige u javnoj biblioteci, termin kod državnog službenika ili državnog pružaoca zdravstvene zaštite) u privatne svrhe u posljednjih 12 mjeseci?

[Obim: osobe koje su koristile internet u posljednjih 12 mjeseci (1 i 2 opcija u B1)]

[Tip: potreban je jedan jedini odgovor, tj. označite samo jedan; binarni (da/ne)]

Ovu opciju odgovora treba označiti ako je ispitanik izvršio bilo kakav termin ili rezervaciju putem web stranice ili aplikacije javnih tijela ili javnih službi u privatne svrhe u 12 mjeseci prije anketiranja. Primjeri takvih termina mogu biti: rezervacija knjige u javnoj biblioteci, sastanak sa državnim službenikom, doktorom, termin za vakcinaciju (npr. protiv Covid-19, gripa itd.) napravljen online termin za testiranje na Covid-19 na mreži itd.

C5: Da li ste podnijeli svoju poreznu prijavu putem web stranice ili aplikacije, u privatne svrhe, u posljednjih 12 mjeseci?

[Obim: osobe koje su koristile internet u posljednjih 12 mjeseci (1 i 2 opcija u B1)]

[Tip: potreban je jedan odgovor, tj. označite samo jednu;]

Ovo pitanje ima za cilj da izvuče indikatore koji se odnose na online porezne deklaracije koje pojedinci podnose u privatne svrhe. Ispitanici treba da razmisle o svojoj prijavi poreza na dohodak. Opcije odgovora su izgrađene na način da uključuju sva moguća rješenja u vezi s online sistemima

za prijavu poreza u različitim državama članicama. Međutim, zbog razlika između poreskih sistema u državama članicama, ako je potrebno, pitanje se može prilagoditi na nacionalnom nivou kako bi se uzele u obzir sve vrste sistema prikupljanja poreskih podataka koji postoje. Međutim, konačni podaci se moraju prenijeti u skladu s formatom prijenosa i varijabilnim kategorijama kako je definirano u Provedbenoj uredbi Komisije (EU) 2021/1223 od 27. jula 2021. kojom se specificiraju tehničke stavke skupa podataka, uspostavljaju tehnički formati za prijenos informacija i precizirajući detaljne aranžmane i sadržaj izvještaja o kvaliteti o organizaciji uzorka istraživanja u domenu korištenja informacionih i komunikacionih tehnologija za referentnu 2022. godinu. Opcije odgovora su sljedeće:

a) Da, uradio sam to sam

Ova opcija odgovora obuhvata slučajeve u kojima je ispitanik aktivno podnio online svoju poreznu prijavu. To mogu biti situacije kada je ispitanik podnio svoju poreznu prijavu putem web stranice ili aplikacije ili popunjavanjem obrasca ili izmjenom unaprijed popunjenog obrasca. Pod ovu opciju odgovora spada i situacija kada je ispitanik potvrdio unaprijed popunjen obrazac.

b) Ne, urađeno je automatski (od strane porezne uprave, poslodavca ili drugog tijela)

U nekim zemljama porezne prijave fizičkih osoba vrše direktno porezna uprava ili poslodavac bez potrebe za bilo kakvom intervencijom poreznog obveznika. Ovdje treba svrstati one situacije kada se porezna prijava sačinjava na automatiziran način, bez potrebe bilo kakve intervencije poreznog obveznika. Građani svoju poreznu prijavu mogu dobiti elektronski ili u papirnoj formi. Ako usluga nije dostupna u državi članici, opcija odgovora se može izostaviti iz nacionalnog upitnika.

c) Ne, predao sam ga poreznoj upravi u papirnom formatu

Ova opcija odgovora obuhvata slučajeve u kojima se podnošenje porezne prijave nije dogodilo online, već fizički, u papirnom formatu.

d) Ne, neko drugi je to uradio u moje ime (npr. član porodice, porezni savjetnik)

Podnošenje porezne prijave pojedinca ponekad vrši treća strana. To može biti porezni savjetnik, član porodice ili rođak. Ovo se često dešava u situacijama kada složenost poreznog sistema otežava pojedincu da samostalno sačini poreznu prijavu. U takvim slučajevima treba izabrati ovu opciju odgovora.

e) Ne iz drugih razloga (npr. ne podliježe porezu na dohodak)

Ovu opciju odgovora treba odabrati ako pojedinac nije predao svoju poreznu prijavu iz bilo kojeg drugog razloga u posljednjih 12 mjeseci prije anketiranja u privatne svrhe

Posebni slučajevi:

U slučajevima kada se porezna prijava radi na automatizovan način od strane poreznog tijela, a porezni obveznik je primi u papirnoj formi i eventualno odluči da je ispravi, konačan ishod zavisi od toga kako je prijava podnijeta. Ako je na kraju deklaraciju dostavilo tijelo elektronskim putem (a korisnik nije unio promjene), ista će biti klasifikovana pod –odgovor C5 b). Ako je korisnik odlučio uložiti prigovor i izvršio izmjene elektronskim putem, to potpada pod C5 a). Ukoliko je korisnik odlučio da ga popuni na papiru i pošalje na papiru poreznim tijelima, onda ga treba svrstati u opciju C5c).

C6: Da li ste u posljednjih 12 mjeseci obavljali neku od sljedećih aktivnosti putem web stranice ili aplikacije javnih tijela ili javnih službi u privatne svrhe?

[Obim: osobe koje su koristile internet u posljednjih 12 mjeseci (1 i 2 opcija u B1)]

[Tip: dozvoljeno je više odgovora, tj. označite sve što se primjenjuje]

Ovo pitanje ima za cilj izvođenje skupa dodatnih indikatora za praćenje stepena zrelosti usluga e-uprave u državi članici. Primjeri u svakoj opciji odgovora odabrani su na način da odražavaju najčešće korištene procedure, koje bi u zreлом sistemu e-uprave bile izvodljive online, umjesto da se ide u prostorije javnih tijela/službi.

Opcije odgovora su sljedeće:

- a) Podnijeli zahtjev za zvanični dokument ili uvjerenje (kao što su diploma, izvod iz matične knjige rođenih, izvod iz matične knjige vjenčanih/ razvedenih, izvod iz matične knjige umrlih, potvrde o prebivalištu, policijski ili krivični dosije)
- b) Tražili beneficije ili prava (npr. penzija, nezaposlenost, dječji dodatak, upis u škole, univerzitete)
- c) Podnijeli druge zahtjeve, tužbe ili pritužbe (npr. prijaviti krađu policiji, pokrenuti pravnu tužbu, zatražiti pravnu pomoć, pokrenuti parnični postupak pred sudom, [nacionalni primjeri])

Za svaku opciju odgovora, relevantni nacionalni primjeri mogu se dodati u formulaciju pitanja.

C7: Koji su razlozi zbog kojih niste tražili zvanična dokumenta ili niste podnosili zahtjeve putem web stranice ili aplikacije javne administracije ili javnih servisa, u posljednjih 12 mjeseci?

[Obim: osobe koje su koristile internet u posljednjih 12 mjeseci (1 i 2 opcija u B1)]

[Tip: dozvoljeno je više odgovora, tj. označite sve što se primjenjuje]

Opcije odgovora su sljedeće:

a) Nisam morao da tražim nikakve dokumente niti da postavljam bilo kakve zahtjeve

b) Nedostatak vještina ili znanja (npr. nije znao kako koristiti web stranicu/aplikaciju ili je bilo previše kompliciran za korištenje)

Ova kategorija se primjenjuje ako korisnik nije znao kako koristiti uslugu i nije je isprobao ili pokušao, ali nije mogao izvršiti aktivnost. Potencijalni rezultati mogli bi otkriti potrebe za poboljšanjem digitalnih vještina stanovništva.

c) Zabrinutost oko sigurnosti ličnih podataka ili nespremnost za plaćanje putem interneta (prevara sa kreditnim karticama)

Ovo se odnosi na npr. brige oko davanja ličnih podataka putem interneta, npr. imena, adrese, ali i privatne finansijske informacije.

d) Nedostatak elektronskog potpisa, aktivirane elektronske identifikacije (e-ID) ili bilo kojeg drugog alata za korištenje eID-a (potreban za korištenje usluga) [nacionalni primjeri]

Elektronski potpis (e-potpis) koji se pominje u ovoj opciji odgovora, odnosi se na korištenje elektronskih potpisa kako je definisano u članu 3 (10), 3 (11) i 3 (12) Uredbe 910/2014 (propis eIDAS).

U praktičnom smislu, ovo se odnosi na situacije u kojima je određena javna usluga upotrebljiva samo ako građanin ima na raspolaganju sredstva za primjenu elektronskog potpisa prihvaćenog u skladu sa nacionalnim pravom. Npr. traženje certifikata ili podnošenje zahtjeva moglo bi biti omogućeno samo ako se pojedinac potpiše putem kvalifikovanog elektronskog potpisa (koji ima automatsko pravno dejstvo rukom pisanog potpisa - član 25 (2) eIDAS-a). S druge strane, u mnogim državama članicama sredstva za generisanje takvih potpisa podliježu plaćanju privatnom tržišnom operateru i određenim administrativnim formalnostima, što ograničava publiku potencijalnih korisnika ovih usluga.

Elektronska identifikacija (e-ID) koja se pominje u ovoj opciji odgovora, odnosi se na korištenje sredstava za identifikaciju fizičke ili pravne osobe kako je definisano u članu 3 (1) i 3 (2) Uredbe 910/2014 (propis o eIDAS-u).

U praksi se to odnosi na bilo koju nacionalnu shemu, bilo javnu ili privatnu, koja ograničava pristup određenoj funkcionalnosti ili svojstvu javne usluge na podskup korisnika. Pristup takvim uslugama je stoga dostupan samo onim korisnicima koji se mogu uspješno autentifikovati putem elektronske identifikacije (npr. digitalni certifikat koji se nalazi na pametnoj kartici, vjerodajnice izdate od strane vlade ili drugi način elektronske autentifikacije)

Kako bi ispitanici lakše razumjeli ovu opciju odgovora, preporučuje se pozivanje na nacionalne primjere.

e) Druga osoba je to učinila u moje ime (npr. konsultant, savjetnik, rođak)

Razlog zašto se ne traže nikakvi dokumenti ili da se postavljaju bilo kakve tvrdnje može biti to što su to učinile druge osobe u ime tuženog. Također treba uzeti u obzir da se, npr. od roditelja može zahtijevati da dijete mlađe od 18 godina upiše na viši nivo obrazovanja od trenutnog ili rođaci mogu podnijeti zahtjeve za socijalnu pomoć u ime roditelja sa invaliditetom.

f) Drugi razlog

C8: Da li ste naišli na neki od sljedećih problema kada ste koristili web stranicu ili aplikaciju javne administracije ili javnih servisa u posljednjih 12 mjeseci?

[Obim: osobe koje su koristile internet u posljednjih 12 mjeseci (1 i 2 opcija u B1)]

[Tip: dozvoljeno je više odgovora, tj. označite sve što se primjenjuje ili g]

a) Web stranice ili aplikacije su bile teške za korištenje (nisu bile luke za korisnika, formulacija nije bila jasna, procedura nije bila dobro objašnjena)

Ovu opciju odgovora treba odabrati ako je ispitaniku web stranicu ili aplikaciju teško koristiti. Ovo može uključivati slučajeve u kojima je web stranica ili aplikacija dizajnirana na način koji je otežavao razumijevanje i praćenje (nije bila laka za korisnike), informacije je bilo teško pronaći, upotrijebljena formulacija nije bila jasna ili procedura nije bila dobra objašnjeno.

b) Tehnički problemi nastali prilikom korištenja web stranice ili aplikacije (npr. dugo učitavanje, web stranica se srušila)

Ova opcija odgovora obuhvata slučajeve u kojima je došlo do tehničkih problema tokom korištenja javne web stranice ili aplikacije. To mogu biti slučajevi u kojima su stranice bile učitane predugo ili im se uopće nije moglo pristupiti, web stranica je pala, procedura je prekinuta iz bilo kojeg razloga nezavisno od volje ispitanika, itd. Slučajevi u kojima je ispitanik imao poteškoća pri preuzimanju i aktivaciji softver potreban za korištenje usluge/izvršenje procedure također treba prijaviti ovdje.

e) Nije u mogućnosti pristupiti usluzi na pametnom telefonu ili tabletu (npr. nekompatibilna verzija uređaja ili nedostupne aplikacije)

Ova opcija odgovora je dodata, jer je proučavanje prepreka razvoju usluga mobilne vlade (m-government) među prioritetima politike. Ovu opciju odgovora stoga treba označiti ako ispitanik nije mogao pristupiti usluzi jer verzija usluge dostupna na mobilnom telefonu, pametnom telefonu ili tabletu nije bila dostupna.

f) Drugi razlozi

g) Nisam se susreo sa bilo kojim problemom

Modul D: Upotreba e-trgovine

Statistička jedinica: pojedinci

Sljedeća pitanja se odnose na kupovinu roba i usluga putem interneta (e-trgovina, e-kupovina) za privatnu upotrebu preko bilo kojeg uređaja (desktop, prenosivi tablet računar, uključujući mobilni telefon). Kupovina se odnosi na naručivanje robe ili usluga za koje je plaćanje potrebno, ali plaćanje ne mora biti izvršeno na mreži.

Od 2020. godine predloženo je nekoliko izmjena modula na osnovu preporuka projekta „Izrada i testiranje upitnika o IKT“ koji je vodio konzorcijum od sedam nacionalnih statističkih zavoda. Nakon završnog izvještaja za radni paket 5 (WP5) „Poboljšanje, dizajniranje i testiranje pitanja o e-trgovini, e-medijima i ekonomiji dijeljenja za istraživanje ICT domaćinstva“, referentni period u modulu skraćen je na 3 mjeseca u svim pitanja koja počinju od D2.

Narudžbe putem ručnog unosa e-pošte, SMS-a ili MMS-a treba isključiti. Trebalo bi razmotriti naloge putem web lokacija ili aplikacija.

Nakon preporuka projekta prije testiranja WP5, u uvod u modul unesene su promjene. Iako je uvod u upitniku modela EU skraćen, on se može proširivati dodatnim informacijama na nacionalnom nivou, ako se procijeni potrebnim. Uvod se sada odnosi na činjenicu da opseg modula uključuje ne samo kupovine od korporativnih subjekata, već i od privatnih osoba na mrežnim tržištima (npr. Airbnb, Facebook Marketplace, [nacionalni primjeri]).

Online tržište je internet platforma na kojoj pojedinci prodaju, pozajmljuju, razmjenjuju ili daju robu, usluge ili druge resurse.

Internet tržišta djeluju na web stranicama i kao aplikacije. Karakteristike internet tržišta variraju, pa tako i njihov nivo sofisticiranosti. Obično je potrebna registracija od pojedinaca koji prodaju i od pojedinaca koji kupuju. Platforme mogu imati funkcionalnosti poput npr. transfera plaćanja ili pregleda prodavača i kupaca.

Na nekim mjestima na mrežnom tržištu moguće je besplatno dati i nabaviti robu i usluge, što nije uključeno u okvir pitanja u ovom modulu. Ovo je promjena u uporedbi s anketama iz godina 2017.-2019, kada je besplatna razmjena također bila u sklopu pitanja kolaborativne ekonomije uključenih u modul B.

D1: Kada ste posljednji put kupili ili naručili robu ili usluge za privatnu upotrebu preko interneta?

[Obim: osobe koje su već koristile internet u posljednjih 12 mjeseci, 1 ili 2 opcija u B1]

[Tip: potreban je jedan odgovor, tj. označite samo jednu; filter pitanje]

Što se tiče svih pitanja vezanih za internet, internet aktivnosti, uključujući i elektronsku trgovinu, mogu se obavljati za sve takve aktivnosti koje omogućavaju uređaj: desktop računalo, prijenosni ili tablet računar, mobilni telefon ili drugi uređaji poput pametnog (smart)TV-a, pametnih (smart) zvučnika, igraće konzole, čitač knjiga ili pametni (smart) sat.

Kupovina se mora obaviti na web lokaciji ili aplikaciji koja ima bar neke karakteristike i funkcionalnosti web shop-a. Proizvodi i usluge bi trebali biti prikazani na web lokaciji / aplikaciji i klijenti bi trebali napraviti izbor tamo. Korisnici pružaju informacije o sebi i pružene informacije su date tamo.

Kupovine putem SMS-a ili MMS-a treba isključiti jer ne koriste internet putem web pretraživača ili web aplikacija, već putem mobilnih telefonskih mreža. E-mail je povezan s internetom, ali ga treba isključiti, jer nema karakteristike web trgovine.

Puke aktivnosti plaćanja (npr. za prijevozne karte) za koje nije uključen proces naručivanja na web-trgovini ne treba se računati (npr. plaćanje putem internet bankarstva za uslugu naručenu off-line, plaćanje putem mobilnih aplikacija za plaćanje, digitalnih ličnih usluga itd.).

Kupovinu finansijskih proizvoda i usluga, kao što su osiguranje, investicioni proizvodi (npr. dionice), treba uključiti u ovo pitanje.

Transakcije e-trgovine uključuju potvrđene rezervacije smještaja i drugih usluga.

Uključeno je online učešće u lutriji i klađenju.

Ovo pitanje se odnosi i na kupovine koje se vrše putem internet aukcija, kao što je „eBay“.

Uključena je kupovina polovne ili nove robe, kao i usluge od privatnih osoba ako ispunjava definiciju kupovine putem interneta datu u ovom priručniku. To znači da kupovina mora biti obvezujuća, plaćanje je potrebno i kupovina se vrši putem usluge na webu s aplikacijom od npr. online aukcija ili platforma za ekonomsku saradnju (npr. airBnB).

Na ovo pitanje trebaju odgovoriti samo pojedinci koji su zaista naručili putem interneta, čak i ako je narudžbina izvršena u tuđe ime. Prema tome, pojedinci za koje su drugi naručivali za njih ne bi trebali biti uključeni. Za vrijeme transakcije relevantan je datum kada je roba ili usluga naručena, a ne datum isporuke ili plaćanja.

Treba isključiti robu i usluge koje su besplatno dobijene putem interneta. Takva roba je npr. besplatni softver („besplatni softver“) i besplatne aplikacije, rezervacije u restoranima ili bilo koja vrsta informacija dobijenih putem interneta besplatno (kao što je preuzimanje pdf datoteka). Softver koji se može preuzeti s interneta i koristiti besplatno u određenom periodu, ali nakon tog vremena izgubi funkcionalnost, treba se računati kao kupovina tek kada se proizvod konačno plati.

Također, isključene su besplatne verzije online streaminga i usluga muzike, videa, filma, igrica i drugog sadržaja na zahtjev. Treba uključiti samo plaćene verzije ovih usluga.

Narudžbe koje se daju kao dio posla treba isključiti. Uključene su nabavke vezane za struku, a koje nisu obavljene kao dio posla, npr. pretplate na knjige i časopise vezane za nečiju profesiju.

D2: Koju ste vrstu robe ili usluga kupili ili naručili putem interneta u posljednjih 3 mjeseca, u privatne svrhe?

(Uključite kupovinu putem interneta od preduzeća ili privatnih osoba, uključujući polovnu robu.)

[Obim: osobe koje su već koristile internet u posljednjih 12 mjeseci, tj 1 ili 2 opcija u B1, i koji su kupili / naručili preko interneta u posljednjih 3 mjeseci, tj. 1 (U posljednja 3 mjeseca) u D1]

[Tip: dozvoljeno je više odgovora, tj. označite sve što se primjenjuje]

Pažnja: referentni period unutar modula se mijenja zbog efekata povratka. Uključivanje pitanja u nacionalni upitnik (poslati u papirnom obliku) možda će trebati dodati opciju kao što je "nije primjenjivo, nisam naručio ili kupio u posljednja 3 mjeseca".

„Kupovina robe“ u ovom kontekstu znači i kupovina fizičke roba, odnosno sve ostalo osim usluga ili digitalnih proizvoda koji se isporučuju ili koriste putem interneta. Kupovina od privatnih osoba uključena je u sve opcije, osim u opcijama k) l) m) i n).

a) Odjeća (uključujući sportsku odjeću), obuća ili pribor (npr. torbe, nakit)

samorazumljivo.

b) Sportska oprema (osim sportske odjeće)

Odjeća bi trebala biti isključena, međutim, u ovu kategoriju treba uključiti i vrlo specifičnu odjeću i obuću (npr. cipele za skijanje).

c) Dječje igračke ili predmeti za njegu djece (npr. pelene, flašice, dječja kolica)

Ova opcija uključuje kupovinu dječjih igračaka ili predmeta za njegu djece poput pelena, flašica, dječjih kolica, lijekovi za djecu ovdje NE smije biti uključena, već pod opcijom j) (Lijek ili drugi dodaci prehrani poput vitamina). Hrana za djecu NE SMIJE ovdje biti uključena, već pod opcijom k) ili l), zavisno o vrsti naručene hrane. Odjeća za djecu ne bi trebala biti ovdje uključena, već pod opcijom a) Odjeća, obuća ili dodaci

d) Namještaj, kućni pribor (npr. zavjese za tepihe) ili proizvodi za vrtu (npr. alati, biljke)

samorazumljivo.

e) Muzika kao CD-i, muzičke ploče itd.

Ovaj opcija obuhvaća muziku kupljenu samo u fizičkom obliku. Kupovina muzike u digitalnom obliku (kao pretplate na internetsku uslugu ili kao datoteke koje se preuzimaju) NIJE uključena u okvir ovog pitanja.

f) Filmovi ili serije kao DVD, Blu-ray itd.

Ovaj opcija obuhvaća kupljene filmove ili drugi video sadržaj samo u fizičkom obliku. Kupovina filmova ili serija u digitalnom obliku (kao pretplate na internetsku uslugu ili kao datoteke koje se preuzimaju) NIJE uključena u okvir ovog pitanja.

g) Štampane knjige, časopise, novine

Ova opcija obuhvaća kupovinu knjiga, časopisa ili novina samo u fizičkom oblikom (štampano na papiru). Uključene su i kupovine pojedinačnih časopisa / novina i pretplata časopisa / novina koje se redovno dostavljaju u poštanski sandučić ispitanika. Kupovina e-knjiga ili internet pretplata na novine ili časopise NIJE uključena u okvir ovog pitanja.

Pretplate koje uključuju i papirnu kopiju i on-line verziju, npr. novine trebaju biti klasifikovane pod stavkom D2 g) i D5 c)

h) Računari, tableti, mobilni telefoni ili dodatna oprema

Pribor za računare, tablete ili mobilne telefone uključuje prije svega uređaje koji se mogu povezati na računare, tablete ili mobilne telefone (npr. štampači, modemi, zasebni displeji, flash diskovi, vanjski pogoni i tastature), a također rezervni djelovi, npr. RAM memorija za računare. Također, manja dodatna oprema kao što su kablovi za napajanje, futrole za telefon ili slušalice obuhvaćena je ovom opcijom odgovora.

i) Potrošačka elektronika (npr. televizori, stereo uređaji, kamere) ili kućanski uređaji (npr. mašine za pranje veša)

Ova stavka uključuje potrošačku elektroniku kao što su televizori, stereo uređaji, kamere, zvučne trake, pametni zvučnici, virtualni pomoćnici. Uključuje i kupovinu bilo koje vrste kućanskih aparata (npr. mašine za pranje veša, aparati za kafu, usisivači, kosilice itd.)

j) Lijekovi ili dodaci prehrani, poput vitamina (nije uključena internet obnova recepata)

Ova opcija obuhvaća lijekove i dodatke prehrani, kao što su vitamini, proteini i ostali dodaci prehrani. Internet obnova recepata nije uključena. E-cigarete se ovdje NE trebaju klasifikovati.

k) Dostava iz restorana, lanaca brze hrane, ugostiteljskih usluga

Uključuje obroke (npr. pizzu, mješano meso) naručene putem interneta iz restorana i isporučene kupcu ili koje kupac preuzima iz restorana za ponijeti. Uključuje naručivanje direktno iz restorana

i naručivanje iz restorana putem usluge koja prenosi narudžbu i plaćanje te isporučuje obrok kupcu (npr. korpa.ba, ceger.ba, donesi.ba, tanjir.ba glovo.ba). Ove usluge dostavljaju obroke iz nekoliko restorana.

l) Hrana ili piće iz prodavnice ili dostava gotovih jela

Ova opcija odgovora uključuje kupovina hrane i pića napravljena putem interneta kako iz internetskih tako i od offline trgovina. Ono što značajno razlikuje ovu opciju odgovora od prethodne jest činjenica da se kupljeni proizvodi sastoje uglavnom od primarnih (ili djelomično tretiranih) sastojaka, a ne gotovih obroka.

Proizvodi naručeni na takav način mogu se isporučiti direktno kupcu ili povratiti na bilo kojem drugom mjestu (npr. u prodavaonicu, kao servis za vožnju itd.). Obuhvaćene su i internet kupovine s posredničkih platformi koje nude proizvode različitih dobavljača hrane ili pića. Kao i isporuke dobavljača. To su online platforme koje klijentu isporučuju unaprijed ili djelomično pripremljene sastojke i recepte za pripremu jela (npr. HelloFresh).

Hrana za kućne ljubimce je također uključena.

m) Kozmetika, kozmetički proizvodi ili proizvodi za wellness

samorazumljivo.

n) Sredstva za čišćenje ili proizvodi za ličnu higijenu (npr. četkice za zube, maramice, deterdženti za pranje, krpe za čišćenje)

U ovu opciju odgovora nalaze se svi proizvodi za čišćenje i ličnu higijenu, npr. četkice za zube, maramice, deterdženti za pranje, krpe za čišćenje, šamponi.

o) Bicikli, mopedi, automobili ili druga vozila ili njihovi rezervni dijelovi

samorazumljivo.

p) Ostala fizička roba

Ova opcija odgovora obuhvaća bilo koju drugu fizičku robu koja nije obuhvaćena prethodnim opcijama odgovora. Primjeri takve robe mogu biti: duhanski proizvodi, e-cigarete, Amazon vaučeri itd.

D3: Od koga ste kupili navedenu robu preko web stranice ili aplikacije u posljednja 3 mjeseca? Uključite kupovinu putem interneta od preduzeća ili privatnih osoba.

[Obim: pojedinci koji su već koristili internet u posljednjih 12 mjeseci (a) ili b) na B1] i koji su kupili / naručili preko interneta u posljednja 3 mjeseca, tj. 1 opcija (U posljednja 3 mjeseca) u D1 i ako je 'da' u bilo kojoj opciji u pitanju D2]

[Tip: dozvoljeno je više odgovora, tj. označite sve što se odnosi]

Kupovina robe i usluga iz drugih država članica doprinosi ciljevima EU u cilju postizanja jedinstvenog evropskog tržišta i jedinstvenog informacionog prostora. Pitanje se postavlja o zemlji porijekla / prebivalištu prodavca. Od 2020. godine postavlja se pitanje samo o porijeklu kupljene internet fizičke robe. U slučaju kupovine od privatnih osoba (platforme za kolaborativnu ekonomiju) pitanje se tiče porijeklu osobe koja prodaje dobro, a ne porijeklu platforme koja je radila transakciju.

Opcije odgovora su:

- a) Nacionalni prodavci
- b) Prodavci iz drugih zemalja EU
- c) Prodavci iz ostatka svijeta
- d) Zemlja porijekla prodavaca nije poznata

Multi-nacionalne kompanije treba tretirati kao domaće prodavače kada je sa web stranice poznato da su registrovane kao kompanija sa adresom u posmatranoj zemlji. Pojam "nacionalni prodavci" obuhvata trgovinske poslove ili prodajne kancelarije koje inostrani vlasnici osnivaju u državi (razvoj, proizvodnja, druga distribucija se mogu naći u matičnoj državi i / ili na globalnom nivou). Ovaj pristup je izvodljiviji i relevantniji na evropskom nivou nego što postavlja pitanje o web stranicama na nacionalnom ili stranom jeziku.

Primjer c) Prodavač iz ostatka svijeta može biti Aliexpress, Wish, Joom ili druga kineska, američka ili ruska internet tržišta.

Ako se ispitaniku barem jednom u posljednja 3 mjeseca dogodilo da nije znao prodavca i adresu njegovog prodajnog mjesta, tačku d) treba označiti.

D4: Da li neku od spomenutih roba kupili od privatnih osoba putem web stranice ili aplikacije (npr. eBay, Facebook Marketplace, olx.ba, ekupi.ba)?

[Obim: osobe koje su već koristile internet u posljednjih 12 mjeseci, 1 ili 2 opcija u B1, koji su kupili / naručili preko interneta u posljednja 3 mjeseca, odnosno 1 u pitanju D1 i ako su „Da“ odgovorili na bilo koju od ponuđenih opcija u pitanju D2]

[Tip: potreban je jedan jedini odgovor, tj. označite samo jednu; binarni (Da ne)]

Ovo je pitanje upućeno ispitanicima koji su kupili barem jedan predmet spomenut u pitanju D2. Njegova svrha je znati jesu li ispitanici kupili bilo koju od spomenute fizičke robe od privatnih osoba. Pored online aukcija (npr. eBay) ili društvenih mreža (usluge društvenih mreža), lista primjera se također može proširiti na nacionalnom nivou na relevantne nacionalne primjere takvih online tržišta.

D5: Da li ste kupili ili se pretplatili na bilo šta navedenog putem web stranice ili aplikacije za privatnu upotrebu u posljednja 3 mjeseca?

[Obim: osobe koje su već koristile internet u posljednjih 12 mjeseci, 1 ili 2 opcija u B1, i koji su kupili / naručili preko interneta u posljednjih 3 mjeseca, tj. 1 (U posljednja 3 mjeseca) u D1]

[Tip: dozvoljeno je više odgovora, tj. označite sve što se primjenjuje se]

Ovo pitanje ima za cilj pružanje informacija o tipu proizvoda sadržaja kupljenih putem interneta, preuzimanjem ili pristupom direktno od strane ispitanika s web stranica, a ne dostavljanjem poštom. Obnavljanje pretplata takođe je obuhvaćeno ovim pitanjem.

Digitalno isporučeni sadržaj uključuje one proizvode koji se mogu pohraniti na fizički medij ili ispisati, ali se zapravo isporučuju putem interneta u digitaliziranom obliku kao datoteka (i samim tim nezavisno od tih fizičkih medija). Takvi sadržajni proizvodi mogu se pregledavati ili preuzimati i čuvati na vlastitim uređajima. Zavisno o uslovima prodaje, oni mogu ili ne moraju se dijeliti s drugima.

a) Muzika kao servis za streaming ili preuzimanje

Ova opcija pokriva kupovinu muzike samo u digitalnom obliku. Primjeri takvih usluga su: Amazon Prime Music, Amazon Music Unlimited ili Tidal.

Međutim, neki mrežni dobavljači muzike mogu ponuditi i besplatne i usluge koje se plaćaju (Spotify Premium, YouTube (Premium) Music, Google Play Music, Apple Music). U takvim slučajevima, pristajanje na ovu pretplatu spada u opseg ove opcije odgovora, sve dok je usluga dobijena uz plaćanje u referentnom periodu ankete. Drugi primjeri usluga mogu biti relevantni na nacionalnom nivou.

Dodavanje primjera usluga upitniku može se razmotriti na nacionalnom nivou kako bi se ispitaniku olakšalo razumijevanje mogućnosti odgovora.

Kupovina muzike u obliku CD-a ili muzičkih ploča NIJE u okviru ove opcije odgovora.

b) Filmovi ili serije kao servis striminga ili preuzimanja

Ova opcija pokriva kupovinu filmova ili serija ili sportskih programa samo u digitalnom obliku. Ovo obuhvata i usluge striminga i preuzimanja. Iznajmljivanje filmova na mreži također je obuhvaćeno ovom opcijom odgovora (npr. Google Play usluga iznajmljivanja). Neki mrežni dobavljači mogu ponuditi i besplatne i naplatne usluge (npr. nudeći uslugu za prvi mjesec besplatno). U takvim slučajevima, pridržavanje ovih pretplata spada u opseg ove opcije odgovora, sve dok je usluga dobijena uz plaćanje u referentnom periodu ankete. Primjeri usluga u okviru ove opcije odgovora su: Netflix, Amazon Prime Video, HBO GO, Hulu, Apple TV +, Google Play filmovi i TV. Drugi primjeri usluga mogu biti relevantni na nacionalnom nivou.

Dodavanje primjera usluga upitniku može se razmotriti na nacionalnom nivou kako bi se ispitaniku olakšalo razumijevanje mogućnosti odgovora.

Kupovina filmova ili serija u obliku DVD-a ili Blu-ray-a NIJE u okviru ove opcije odgovora.

c) e-knjige, internetski časopisi ili internet novine

Ova opcija uključuje isporuku publikacije napravljene u digitalnom obliku u obliku datoteka koje se mogu čitati putem desktop računara, laptopi, tablete i pametni telefoni ili druge namjenske elektronske uređaje (e-čitač). Uključene su i audio knjige.

Također se odnosi na internet časopise koji se objavljuju i na internet portalima (online verzija, a novine, bilo kao samostalna publikacija, bilo kao internet verzija štampanog izdanja periodični časopis). Neki online izdavači objavljuju se u više digitalnih formata, koji mogu sadržavati i HTML verziju koja izgleda kao tradicionalna web stranica i Flash verzije koje izgledaju više kao tradicionalni časopisi s digitalnim okretanjem stranica.

Online magazini (online novine) koji predstavljaju pitanja od interesa za društvo, akademske predmete, nauku, trgovinu ili industriju uključeni su u ovaj opseg. U opseg su uključeni samo časopisi i novine za koje je potrebna pretplata.

Pretplate koje uključuju i papirnu kopiju i online verziju, npr. novine trebaju biti klasifikovane pod stavkom D2 g) i D5 c)

d) Igre putem interneta ili kao preuzimanja za pametne telefone, tablete, računare ili konzole

Ova opcija pokriva kako kupovinu igara u obliku preuzimanja, tako i u obliku streaminga / igranja na mreži. Treba napomenuti da ona pokriva kupovinu igara za sve vrste potpornog hardvera: pametne telefone, tablete, računare, konzole itd.

e) Preuzimanje (downloads) ili nadogradnja (upgrades), računarskih softvera i drugih softvera

Ova opcija pokriva preuzimanja svih vrsta računarskog softvera. Obuhvaća i računalni softver ili nadogradnje za pametne telefone, tablete ili drugu elektronsku opremu koja se može preuzeti s interneta.

f) Aplikacije povezane sa zdravljem ili fitnessom (isključujući besplatne aplikacije)

Kupovina putem aplikacija ili nadogradnje aplikacija također bi trebale biti ovdje klasifikovane.

g) Ostale aplikacije (npr. povezane s učenjem jezika, putovanja, vremenskim prilikama) (isključujući besplatne aplikacije)

Ova opcija pokriva sve ostale aplikacije kupljene putem interneta. Kupovina putem aplikacija ili nadogradnje aplikacija također bi trebale biti ovdje klasifikovane.

D6: Da li kupili neku od sljedećih roba putem web stranice ili aplikacije za privatnu upotrebu u posljednja 3 mjeseca?

[Obim: osobe koje su već koristile internet u posljednjih 12 mjeseci, 1 ili 2na opcija u B1, i koji su kupili / naručili preko interneta u posljednjih 3 mjeseca, tj. 1 (U posljednja 3 mjeseca) u D1]

[Tip: dozvoljeno je više odgovora, tj. označite sve što se primjenjuje se]

Ovo pitanje ima za cilj da dobije informacije o vrsti interneta usluge koje je ispitanik kupio u posljednja 3 mjeseca. Obnavljanje, odnosno produženje pretplata također je obuhvaćeno ovim pitanjem.

a) Ulaznice za sportske događaje

samorazumljivo.

b) Ulaznice za kulturne ili druge događaje (kino, koncerti, sajmovi itd.)

Ovaj predmet uključuje kupovinu ulaznica za kulturne ili druge događaje (kino, koncerte, sajmove i sl.). Internet kupovine ulaznica u muzeje također bi trebale biti ovdje klasifikovane.

c) Pretplate na internet ili veze mobilnog telefona

samorazumljivo.

d) Pretplate za snabdijevanje električnom energijom, vodom ili grijanjem, odvozom otpada ili slične usluge

samorazumljivo.

e) Usluge za domaćinstvo (npr. čišćenje, čuvanje djece, popravni radovi, uređenje vrta) (također kada se kupuju od privatnih osoba putem npr. Facebook Marketplacea, [nacionalni primjeri])

Mogućnosti odgovora imaju za cilj utvrditi da li je ispitanik kupio bilo koju ponuđenu uslugu za domaćinstvo online. Oni se mogu kupiti od preduzeća koja pružaju radnu snagu za pružanje usluga u domaćinstvu, internetskih platformi ili od privatnih osoba koje nude svoje usluge. Usluge domaćinstava dobivene putem interneta od svih tih provider usluga obuhvaćene su ovom opcijom odgovora.

Može se razmotriti dodavanje relevantnih nacionalnih primjera najčešće korištenih internetskih tržišta koja se koriste za traženje usluga u domaćinstvu.

D7: Da li ste neku od navedenih usluga u domaćinstvu kupili putem web stranice ili aplikacije od privatnih osoba (npr. na Facebook tržištu, [nacionalni primjeri]?

[Obim: osobe koje su već koristile internet u posljednjih 12 mjeseci, 1 ili 2 na opciju u B1, i koji su kupili / naručili preko interneta u posljednjih 3 mjeseca, tj. 1 (U posljednja 3 mjeseca) u D1 i označio opciju e) u pitanju D6]

[Tip: potreban je jedan jedini odgovor, tj. ; jedan odgovor (; binarni (DA/NE)]

Ovo pitanje ima za cilj da dobije informaciju da li su usluge u domaćinstvu koje je ispitao kupio od privatne osobe (kolaborativna ekonomija).

D8: Da li ste kupili bilo koju uslugu prijevoza putem web stranice ili aplikacije za privatnu upotrebu u posljednja 3 mjeseca od:

[Obim: osobe koje su već koristile internet u posljednjih 12 mjeseci, 1 ili 2 opcija u B1, i koji su kupili / naručili preko interneta u posljednjih 3 mjeseca, tj. 1 (U posljednja 3 mjeseca) u D1]

[Tip: dozvoljeno je više odgovora, tj. označite sve što se primjenjuje]

a) Prijevozno poduzeće, npr. lokalni autobus, voz, avionska karta, vožnja taksijem (npr. Taxi Banja Luka, mojTaxi, Sarajevo taxi, UBER)

Ova opcija odgovora obuhvata sve vrste prometnih usluga kupljenih putem interneta od javnih ili privatnih pružatelja usluga: karte za lokalni ili međugradski prijevoz bilo kojim prijevoznim sredstvom (autobus, voz, trajekt, avion, taksi itd.). Taksi prijevoz i npr. UBER vožnja, bez obzira gdje UBER posluje na sličnim osnovama s taksi službama, također su obuhvaćene (tj. UBER-ovi vozači moraju imati registrovanu aktivnost). Kratkoročni najam vozila ili bicikala također su obuhvaćeni ako je davalac usluga pravna osoba. Uključene su prijevozne karte kupljene od turoperatora zajedno s paketom za godišnji odmor.

Nacionalni primjeri relevantnih prijevoznih usluga mogu se dodati upitniku kako bi se olakšalo razumijevanje mogućnosti odgovora. Primjeri UBER-a mogu se dodati u onim zemljama u kojima režim za UBER predviđa da vozači koji rade na platformi moraju imati registrovanu aktivnost i plaćati PDV (to znači da UBER ne može biti klasifikovan kao slučaj transakcije kolaborativne ekonomije).

b) Privatna osoba (npr. [Nacionalni primjeri])

Opseg ove mogućnosti odgovora je pokrivanje usluga prijevoza u tzv. kolaborativnoj ekonomiji. Ono obuhvata samo one usluge koje su vršene uz plaćanje privatnika drugoj privatnoj osobi. Ovo uključuje transakcije vožnje i dijeljenja.

Većinu vremena takve su usluge omogućene putem digitalnih platformi ili aplikacija stvorenih u tu svrhu da privatnim osobama omoguće dijele pristup transportnim uslugama. Ove platforme

djeluju kao posrednici, okupljajući pojedince koji su nedovoljno koristili robu ili usluge sa pojedincima koji žele iznajmiti te usluge ili robu.

Neki primjeri mrežnih platformi koje djeluju kao facilitatori ove vrste usluga su: Blabla automobil, Wunder Carpool, Liftshare, InOneCar (usluga za privatne osobe).

Dijeljenje vozila besplatno nije u sklopu ovog pitanja. Od 2020. samo su transakcije kolaborativne ekonomije uz plaćanje uključene u mjerenje. Dostava paketa isključena je iz obima pitanja.

Mogu se dodati nacionalni primjeri relevantnih internetskih platformi koje omogućavaju takve transakcije kako bi se ispitaniku olakšalo razumijevanje mogućnosti odgovora.

D9: Da li ste u zadnja 3 mjeseca iznajmljivali smještaj putem web stranice ili aplikacije za privatnu upotrebu od:

[Obim: osobe koje su već koristile internet u posljednjih 12 mjeseci, 1 ili 2 opcija u B1, i koji su kupili / naručili preko interneta u posljednjih 3 mjeseci, tj. 1 (U posljednja 3 mjeseca) u D1]

[Tip: dozvoljeno je više odgovora, tj. označite sve što se primjenjuje se]

a) Preduzeća poput hotela ili turističkih agencija

Opseg ove mogućnosti odgovora pokriva rezervacije smještaja za privatne potrebe od preduzeća. To ne uključuje samo hotele i turističke agencije, već i smještaj za odmor kupljen od turoperatora. Kratkoročni smještaj koji se iznajmljuje online za privatne svrhe, ali ne za godišnji odmor, također je u opsegu pitanja.

b) Privatna osoba (npr. preko Airbnb i sl.)

Opseg ove mogućnosti odgovora je pokrivanje usluga prijevoza u tzv. kolaborativnoj ekonomiji. Obuhvata samo one usluge koje su izvršene uz plaćanje privatne osobe drugoj privatnoj osobi.

U većini slučajeva takve su usluge omogućene putem digitalnih platformi ili aplikacija stvorenih u tu svrhu da privatnim osobama omoguće dijele pristup transportnim uslugama. Ove platforme djeluju kao posrednici, okupljajući pojedince koji su nedovoljno koristili robu ili usluge i koji žele iznajmiti te usluge ili robu pojedincima.

Najpoznatiji međunarodni primjer takve platforme je Airbnb.

Od 2020. samo su transakcije kolaborativne ekonomije uz plaćanja su uključene u mjerenje.

Mogu se dodati nacionalni primjeri relevantnih internetskih platformi koje omogućavaju takve transakcije kako bi se ispitaniku olakšalo razumijevanje mogućnosti odgovora.

D10: Da li ste u posljednja 3 mjeseca kupili bilo koju drugu uslugu (osim finansijskih i osiguravajućih usluga) osim one koja je ranije spomenuta putem web stranice ili aplikacije za privatnu upotrebu? Opciono. Pitanje nije uključeno u nacionalni Upitnik.

[Obim: osobe koje su već koristile internet u posljednjih 12 mjeseci, 1 ili 2 opcija u B1, i koji su kupili / naručili preko interneta u posljednjih 3 mjeseci, tj. 1 (U posljednja 3 mjeseca) u D1]

[Tip: potreban je jedan jedini odgovor, tj. ; jedan odgovor (; binarni (DA/NE)]

Ova opcija odgovora nije obavezna. Obuhvata bilo koju drugu vrstu sadržaja ili usluga kupljenih putem interneta. Ako je potrebno, može se postavljati na nacionalnom nivou kao otvoreno pitanje.

Sav sadržaj i usluge kupljene putem interneta i nisu klasifikovane pod prethodno navedenim opcijama odgovora, npr. pretplate na plaćene usluge u oblaku, kupovina materijala za e-učenje, usluge nutricioniste, trenera, IT stručnjaka, prevodioca naručene putem interneta, bilo koje vrste zdravstvenog tretmana i ljepote (npr. frizer, pedikir, manikir), ulaz u fitnes (uključujući grupne časove), ulaz u bazen, ulaz u zoološki vrt, foto usluge itd.), učestvovanje u kladenju i lutriji na mreži.

D11: Da li ste obavili bilo koju od sljedećih aktivnosti preko web stranice ili aplikacije u privatne svrhe, u posljednja 3 mjeseca?

[Opseg: pojedinci koji su već koristili internet u posljednja 3 mjeseca, tj. 1. opcija u B1]

[Tip: dozvoljeno više odgovora, tj. označite sve što se odnosi]

a) Kupovina police osiguranja, uključujući putno osiguranje, također u paketu, primjerice, avionsku kartu

Ova kategorija uključuje ili kupovinu ili obnavljanje postojećih osiguranja putem interneta direktno od osiguravača ili preko drugih pružalaca finansijskih usluga (npr. posrednika osiguranja). To obuhvata i pokriće životnog i neživotnog osiguranja (npr. odgovornost za motorna vozila, drugo osiguranje vozila, osiguranje medicinskih troškova, požar i druga šteta za osiguranje imovine, osiguranje opće odgovornosti, pomoć itd.).

Osiguranja ponuđena preko drugog servisa / dobrog provajdera (npr. banka, putnička agencija, avio kompanija) kao dodatak glavnoj službi / dobro kupljenoj (npr. osiguranje torbe koja se nudi uz avionsku kartu, putno osiguranje ponuđeno zajedno sa avionom, znači osiguranja plaćanja) uključeni su u predmet ovog pitanja.

Opcija odgovora obuhvata ne samo situacije u kojima je ispitanik vlasnik osiguranja, već i šeme pomoću kojih se ispitanik samo pridržava online ugovora o grupnom osiguranju.

Pretplata/ poštovanje ugovora koji kombinuju karakteristike osiguranja i investicione aktivnosti, kao što su osigurani planovi povezani sa jedinicama ili indeksno osiguranje, NISU uključeni u ovu opciju odgovora, već u opciju odgovora c) kao investicijsku aktivnost.

Opcija odgovora obuhvata samo kupovinu za privatnu upotrebu

b) Uzimanje pozajmice, hipoteke ili kredita od banaka ili drugih finansijskih institucija

Ovo uključuje uzimanje kredita ili hipoteku ili kredit kroz bankarske kanale, a izvan njih preko interneta.

Član 3 (c) Direktive 2008/48 / EC od 23. aprila 2008. godine o kreditnim ugovorima za potrošače definiše kreditni ugovor kao "sporazum kojim povjerilac odobrava ili obećava da odobri potrošačkom kreditu u vidu odloženog plaćanja, kredita ili drugim sličnim finansijskim smještajem, izuzev ugovora o pružanju usluga na kontinuiranoj osnovi za usluge ili za isporuku roba iste vrste, gdje potrošač plaća za te usluge ili robu tokom trajanja njihovog osiguravanje putem rata ". Potrošač može uzeti kredit u nizu svrha, kao što je kupovina automobila, kućnog namještaja, pametnog telefona ili plaćanja računa za komunalne usluge ili školarine.

Kreditni od privatnih osoba isključeni su iz ove opcije, jer se pitanje odnosi na pružaoce banaka ili finansijskih usluga. Treba isključiti platforme koje djeluju kao posrednici za pozajmljivanje i pozajmljivanje novca između privatnih osoba.

Međutim, one se trebaju razlikovati od web stranica finansijskih posrednika ili banaka koje su uključeni u okviru ovog pitanja (npr. web stranice entiteta kao što su Cofidis, Cetelem, Cofinoga itd.)

c) Kupovina ili prodaja akcija, obveznica, fondova ili druge finansijske imovine

Ova kategorija uključuje ili kupovinu preko interneta investicionih proizvoda od pružalaca ličnih finansijskih usluga (onih sa kojima postoje postojeći odnosi) ili od drugih dobavljača finansijskih usluga.

Što se tiče "fondova", ovdje se misli na investiranje i dezinvestiranje u penzione fondove.

Pretplata / poštovanje ugovora koji kombinuju karakteristike osiguranja i investicijske aktivnosti kao što su Planovi osiguranja povezani sa jedinicama ili Planovi osiguranja po indeksu također treba uključiti u opseg ove opcije odgovora.

D11 uključuje obavljanje finansijskih aktivnosti online, što znači da inicijalna akcija mora biti obavljena na online. U nekim slučajevima kada pojedinac pokreće kupovinu / narudžbu / obnovu itd. bilo koje od finansijskih usluga i prolazi kroz cijelu proceduru na internet mreži, mogu postojati situacije kada će na kraju primiti npr. polisu osiguranja ili kreditni ugovor, a od njega će biti potrebno da potpiše dokument i pošalje ga (poštom ili elektronskom poštom), ovakve situacije treba da budu uključene u ovo pitanje.

Module E: Internet pametnih uređaja

→ Statistička jedinica: pojedinci

Ovaj modul uključuje skup pitanja o internetu stvari (IoT). Na osnovu postojećih komunikacionih tehnologija poput interneta, IoT predstavlja sljedeći korak ka digitalizaciji gdje svi objekti i ljudi mogu biti međusobno povezani putem komunikacionih mreža, preko privatnih, javnih i industrijskih prostora, i izveštavati o svom statusu i/ili statusu okolnog okruženja.

U svom obimu, modul je ograničen na individualnu upotrebu IoT rešenja u kontekstu privatnog života. To se uglavnom tiče prihvatanja rešenja za kućnu automatizaciju (domotika), ali i upotrebe nosivih uređaja, rješenja za e-zdravstvo ili automobila sa ugrađenom bežičnom vezom. IoT rešenja se mogu povezati sa npr. druge uređaje ili sisteme putem interneta (preko mobilnih internet veza, wifi) ili preko bluetooth-a.

Treba naglasiti da upotreba pametnih telefona, tableta, laptopa ili desktopa nije cilj mjerenja koje se vrši u ovom modulu, kada ti uređaji služe samo za pristup internetu, a ne za kontrolu IoT uređaja.

E1: Da li ste koristili za privatne potrebe neki od sljedećih uređaja ili sistema povezanih na internet?

[Opseg: pojedinci koji su već koristili internet u posljednja 3 mjeseca, tj. 1. opcija u B1]

[Tip: dozvoljeno više odgovora, tj. označite sve što se odnosi ili e)]

a) Termostat povezan sa internetom, svjetla, dodaci ili druga rješenja za povezivanje sa energijom za vaš dom

Ova opcija odgovora obuhvata korištenje (i daljinskog i lokalnog) uređaja povezanih na internet za upravljanje energijom u kući ispitanika. Ta rješenja obuhvataju sljedeće pametne uređaje ili sisteme povezane sa internetom: termostate, brojila, svjetla, priključke, energetske panele, sisteme za navodnjavanje bašte itd. Rješenja za pametne kuće kao što su povezani prozori ili roletne integrisane u sistem koji ima za cilj optimizaciju potrošnje energije također su u okviru ove opcije odgovora.

b) Kućni alarmni sistem povezan sa internetom, detektor dima, sigurnosne kamere, brave na vratima ili druga sigurnosno rješenja u vašem domu

Ova opcija odgovora obuhvata upotrebu (i daljinskog i lokalnog) uređaja povezanih na internet koji osiguravaju sigurnost u domu ispitanika. To uključuje, između ostalog, sljedeće pametne uređaje/sisteme povezane na internet: kućne alarmne sisteme, detektore dima, sigurnosne kamere, brave na vratima, zvana na vratima, povezane izloge ili prodavnice, detektore curenja, senzorske podove itd.

c) Kućni aparati povezani sa internetom, poput usisivača robota, frižidera, rerni, aparata za kafu

Ova opcija odgovora obuhvata sve vrste velikih i malih uređaja koji su povezani na internet. U opsegu su i kućni aparati (npr. povezani robotski usisivači, frižideri, pećnice, mašine za pranje sudova, aparati za kafu, roboti za kuhanje, mašine za pranje veša) i oprema za baštu (npr. povezane kosilice) koja se koristi u kući ispitanika.

d) Virtuelni asistent u obliku pametnog zvučnika ili aplikacije (Google Home, Amazon)

Virtuelni asistent⁶ (ili inteligentni lični asistent) je softver koji može obavljati zadatke ili usluge za pojedinca na osnovu verbalnih naredbi. Neki virtuelni asistenti su u stanju da tumače ljudski govor i reaguju putem sintetizovanih glasova. Korisnici također mogu postavljati pitanja svojim pomoćnicima, kontrolisati uređaje za kućnu automatizaciju i reprodukciju medija putem glasa, te upravljati drugim osnovnim zadacima kao što su e-pošta, tajmeri, alarmi, liste obaveza i kalendari uz pomoć verbalnih naredbi.

Virtuelni asistenti se mogu integrisati u mnoge nosače. Upotreba sljedećeg je u okviru ove opcije odgovora:

- Virtuelni asistenti u obliku pametnih zvučnika kao što su Amazon Alexa/Echo/Computer, Google Home, Apple HomePod.

- Virtuelni asistenti ugrađeni u mobilni ili desktop operativni sistem dostupni u obliku aplikacije (npr. Siri, BlackBerry Assistant, Cortana).

- Virtuelni asistenti ugrađeni u pametni telefon nezavisno od operativnog sistema (npr. Bixby).

- Virtuelni asistenti ugrađeni u uređaje (npr. pametni TV), automobile (npr. Echo Auto), nosive tehnologije.

Upotreba virtuelnih asistenata kao dio ponude platforme pametnog života i zabave od strane telekom providera, pri čemu korisnici mogu upravljati TradeCast (TC) sadržajem i pametnim kućnim uređajima s jednog mjesta, koristeći glasovne komande, također je u okviru ove opcije odgovora.

Pitanje istražuje o tome kako ispitanik koristi virtuelne asistente kod kuće i izvan kuće. Ono što je u obimu je upotreba onih predmeta koji pripadaju ispitaniku (za virtuelne asistente, kada su dostupni na pametnom telefonu ispitanika) ili njegovom/njenom domaćinstvu (za virtuelne

---

⁶ https://en.wikipedia.org/wiki/Virtual_assistant

asistente u obliku pametnog zvučnika, koji se koriste ili kod kuće). ili npr. u privatnom automobilu).

e) Nisam koristio ništa od navedenog

E2: Koji su bili razlozi da nijedan od spomenutih uređaja ili sistema povezanih s internetom ne koristite u privatne svrhe?

[Opseg: pojedinci koji su već koristili internet u posljednja 3 mjeseca, tj. 1. opcija u B1 i "Da" za odgovor opcija e) u E1]

[Tip: dozvoljeno više odgovora, tj. označite sve što se odnosi ili a)]

Informacije o preprekama za usvajanje važne su za kreatore politike kako bi donosili informirane odluke u vezi s programima razvoja interneta stvari. Pitanja su postavljena onim ispitanicima koji nikada nisu koristili nikakva internetska ili pametna kućna rješenja (za energiju, sigurnost/upravljanje sigurnošću, kućne aparate) ili virtuelne asistente.

a) Nisam znao da takvi uređaji ili sistemi postoje

Samo po sebi razumljivo.

Ispitanici koji ne znaju za postojanje takvih uređaja ili sistema upućuju se na pitanja E3. Budući da nisu svjesni njihovog postojanja, nemaju informaciju koliko koštaju takvi uređaji ili sistemi, koliko su kompatibilni sa drugim uređajima itd.

b) Nisam imao potrebe da koristim povezane uređaje / sisteme

Samo po sebi razumljivo

c) Troškovi previsoki

Samo po sebi razumljivo

d) Nedostatak kompatibilnosti s drugim uređajima ili sistemima

Ova opcija odgovora ima za cilj da istraži da li ispitanik nije koristio neki od uređaja ili sistema spomenutih u prethodnom pitanju zbog problema kompatibilnosti. Zaista se može dogoditi da uređaj/sistem uveden na tržište neće biti kompatibilan sa drugom kućnom opremom koju ispitanik već koristi. Ovo može biti prepreka pojedincima da razvijaju svoj ekosistem pametne kuće.

e) Nedostatak vještina za upotrebu tih uređaja ili sistema

Samo po sebi razumljivo

f) Brige za privatnost i zaštitu podataka o meni koji su generisani tim uređajima ili sistemima

Razlika u obimu tri opcije (f, g, h) leži u težini štete koja je nanescna ispitaniku (od kršenja „zaštite podataka“ do „pitanja sigurnosti“ prevedenih u fizičku štetu/zdravstveni problem).

Tačka f) je važna za politike zaštite podataka, u odnosu na Opću uredbu o zaštiti podataka, ali i potencijalno zakonodavstvo o e-privatnosti. Pokriva pitanja vezana za zaštitu podataka i privatnost podataka.

g) Zabrinutost za sigurnost (npr. da će uređaj ili sistem biti hakovan)

Opcija g) je važna zbog potrebe za podacima o tome kako se ispitanici osjećaju u vezi sa sigurnosnim pitanjima vezanim za IoT (npr. da se uređaj može hakovati). Podaci koji su „hakovani“ mogli bi biti izmijenjeni, što bi zauzvrat izazvalo probleme. Međutim, „sigurnosna pitanja“ se razlikuju od „pitanja sigurnosti“, pošto sigurnosno pitanje ne dovodi do fizičkog oštećenja osobe ili drugih objekata.

h) Zabrinutost za sigurnost ili zdravlje (upotreba uređaja ili sistema može dovesti do nesreće, povrede ili zdravstvenih problema)

Opcija h) pitanja sigurnosti i zdravlja: ova se opcija bavi zabrinutošću oko činjenice da bi dotični IoT uređaj mogao uzrokovati "fizičku štetu" pojedincu ili drugom uređaju. Npr. hakovani automobil mogao bi se zabiti u zid što bi predstavljalo "sigurnosno pitanje". Kako takvi uređaji, prema percepciji ispitanika, mogu postati opasni iz drugih razloga osim hakovanja, npr. jer je softver neispravan, nema internetske veze ili sam uređaj može biti štetan (npr. zbog izlaganja elektromagnetnim poljima koja potencijalno mogu uzrokovati zdravstvene probleme).

i) Drugi razlozi

Samo po sebi razumljivo

E3. Da li ste koristili internet na bilo kojem od sljedećih uređaja u vašem domu u privatne svrhe?

[Opseg: pojedinci koji su već koristili internet u posljednja 3 mjeseca, tj. 1. opcija u B1]

[Tip: dozvoljeno više odgovora, tj. označite svena što se odnosi]

a) TV povezan sa internetom

Upotreba svih vrsta televizora povezanih s internetom je u obimu, kao što su pametni TV ili drugi manje napredni povezani TV prijemnici, uključujući situacije u kojima je televizor povezan na mrežu putem Chromecasta

b) Konzola za igrice povezana s internetom

Upotreba svih vrsta konzola za igranje povezanih na internet je u obimu (npr. Wii U, PlayStation 4, Xbox One, Nintendo Switch).

Igranje na mobilnim telefonima, tabletima ili laptopima nije u opsegu ove opcije odgovora

c) Kućni audio sistem povezan sa internetom, pametni zvučnici

Upotreba svih vrsta kućnih audio sistema povezanih na internet i pametnih zvučnika je u obimu, uključujući i osnovne zvučnike koji se mogu povezati preko npr. bluetooth.

E4. Da li ste koristili bilo koji od sljedećih uređaja povezanih sa internetom u privatne svrhe?

[Opseg: pojedinci koji su već koristili internet u posljednja 3 mjeseca, tj. 1. opcija u B1]

[Tip: dozvoljeno više odgovora, tj. označite sve na što se odnosi]

a) Pametni sat, fitness narukvica, povezane naočare ili slušalice, sigurnosni uređaji za praćenje, dodaci za internet

Ova opcija odgovora istražuje da li je ispitanik ikada koristio neki od nosivih pametnih uređaja povezanih na internet dostupnih na tržištu.

To uključuje:

Pametni satovi i fitness narukvice – pametni sat je nosivi računar u obliku ručnog sata. Osigurava lokalni interfejs ekrana osjetljivog na dodir za svakodnevnu upotrebu, dok povezana aplikacija za pametne telefone omogućava upravljanje i telemetriju (kao što je dugoročni biomonitoring). U zavisnosti od modela, uređaj može da ima funkcije kao što su: digitalno određivanje vremena, funkcija kao prenosivi medijski plejeri, omogućavanje biomonitoringa, GPS lokacija, osiguravanje povezivanja sa drugim uređajima, funkcija kao fitness tracker itd.

Apple Vatch Series 1 do 6, FitBit, Fossil K, LG Vatch, Samsung Gear (različiti modeli), Soni Smart Vatch su samo neki od primjera brendova tih uređaja koji se mogu nositi.

Povezane naočare ili slušalice sa mikrofonom – ova stavka pokriva sve vrste slušalica virtualne realnosti (VR) i proširene stvarnosti (AR) i bežičnih slušalica. Bežične slušalice kao što su Galaksi Buds i Apple AirPods takođe treba da budu uključene u ovu opciju odgovora.

Safeti-trackers – Sigurnosni uređaji za praćenje su mali uređaji sa GPS lokacijom koji omogućavaju praćenje položaja nekoga ili nečega. Mogu se koristiti za lociranje, npr. djece, starijih rođaka ispitanika ili stvari ispitanika (npr. paket torbe u slučaju krađe). Također se mogu koristiti za lociranje kućnih ljubimaca. Sve upotrebe slučaja su u okviru ove opcije odgovora.

Dodatna oprema, odjeća ili obuća povezana s internetom – dodaci povezani na internet uključuju predmete poput nakita spojenog na internet (npr. narukvice ili prstenje koji imaju funkcije slične onima u pametnom satu).

Pametni telefoni se ponekad mogu shvatiti kao povezani pribor. Međutim, korištenje pametnih telefona ili drugih malih prijenosnih računara, ako nisu povezani s drugim nosivim uređajem (ili dijelom odjeće povezanom s internetom), NIJE u okviru ove opcije odgovora.

b) Uređaji povezani sa internetom za praćenje krvnog pritiska, nivoa šećera, tjelesne težine (pametne vage) ili drugi uređaji povezani sa internetom za zdravlje i medicinsku njegu

Ova opcija se bavi upotrebom uređaja povezanih na internet za zdravlje. Tu spadaju rješenja poput internetskih uređaja za praćenje krvnog pritiska, nivoa šećera, tjelesne težine, osiguranje bolje preedukacije i drugi slični uređaji. Ti uređaji bi većinu vremena bili povezani sa aplikacijom za pametne telefone korisnika i slali informacije koje može pročitati ljekar. Upotreba humanoidnih robota potpomognutih umjetnom inteligencijom za pomoć starim osobama ili djeci s invaliditetom također treba biti klasifikovana ovdje. Ovdje treba svrstati i upotrebu povezanih pametnih četkica za zube.

c) Igračke povezane na internet, poput igračaka robota (uključujući i obrazovne) ili lutke

„Povezane igračke“ obično sadrže mikrofon i zvučnik i aplikaciju za obradu podataka. Iako je neosporno da ovi visokotehnološki uređaji mogu da unesu život u vrijeme igranja, oni često mogu izazvati velike probleme u pogledu zaštite privatnosti.

Razlozi za uključivanje ove opcije odgovora su zabrinutost politike u vezi sa sigurnošću djece u kontekstu korištenja IoT tehnologija. Neka istraživanja su pokazala da se interaktivne lutke ili roboti mogu lako hakovati, omogućavajući strancima da učestvuju u „razgovorima“ sa djecom zahvaljujući ugrađenim mikrofonima i tehnologijama za prepoznavanje govora.

Shodno tome, svrha ove opcije odgovora je da se utvrdi koliko je preovlađujuća upotreba IoT uređaja za manju decu na nivou EU. Obim opcije odgovora je stoga sužen na IoT igračke za manju djecu. Korištenje dronova ili tableta povezanih na internet za djecu sa obrazovnim ili igračkim sadržajem nije u okviru ove opcije odgovora.

d) Automobil sa ugrađenom bežičnom internet konekcijom

Ova opcija istražuje da li je ispitanik ikada koristio automobil sa ugrađenom bežičnom vezom u privatne svrhe. U vozilima ovog tipa povezanost treba široko shvatiti kao zasnovanu na:

- Wi-Fi pristupu iz sigurnosnih razloga; Mobilni pristup za sigurnosne i šire (npr. navigacija, infotainment) svrhe. Omogućava funkcije⁷ kao što su:

- upravljanje mobilnošću (npr. trenutne informacije o saobraćaju, pomoć pri parkiranju u garaži, optimizirana potrošnja goriva);

- trgovina (kupovina roba i usluga u pokretu);

- upravljanje i sigurnost vozila (npr. stanje vozila i podsjetnici za servis, daljinsko upravljanje, prijenos podataka o korištenju);

- infotainment (npr. interfejs pametnog telefona, WLAN hotspot, muzika, video, internet, društveni mediji, mobilna kancelarija);

---

⁷ https://en.wikipedia.org/wiki/Connected_car

- pomoć vozaču – djelimično ili potpuno automatska vožnja;
- rješenja za detekciju umora, automatsko prilagođavanje okruženja kako bi vozači bili upozoreni, medicinska pomoć itd.

Automobil se može smatrati povezanim ako je bilo koja od gore navedenih funkcija dostupna zahvaljujući sistemu ugrađenom u vozilo. U slučaju da se sličnoj usluzi pristupilo povezivanjem na pametni telefon putem Bluetooth-a i korišteno na samom pametnom telefonu, ovo nije u okviru ove opcije odgovora.

E5: Da li ste naišli na neki od sljedećih problema sa pomenutim uređajima ili sistemima povezanim na internet?

[Opseg: pojedinci koji su već koristili internet u posljednja 3 mjeseca, tj. 1. opcija u B1]

[Tip: dozvoljeno više odgovora, tj. označite sve na što se odnosi ili samo e]

Pitanje ima za cilj istraživanje glavnih tipova problema s kojima se pojedinac može susresti prilikom korištenja uređaja ili sistema povezanih na internet. Opcije odgovora su :

a) Problemi sa sigurnošću ili privatnošću (hakovan je uređaj ili sistem, problemi sa zaštitom informacija o vama i vašoj porodici koje su generisali ti uređaji ili sistemi)

Ovu opciju odgovora treba označiti ako je ispitanik naišao na bilo kakve probleme u vezi sa privatnošću i zaštitom ličnih podataka ili probleme sigurnosti podataka kojih je svjestan. Primjeri takvih problema mogu biti da je uređaj hakovan, da su podaci ispitanika ukradeni, neko drugi je preuzeo kontrolu nad uređajem itd.

b) Sigurnosni ili zdravstveni problemi (upotreba uređaja ili sistema dovodi do nesreće, povrede ili zdravstvenog problema)

Opciju b) treba označiti sigurnosnim ili zdravstvenim problemima ako su IoT uređaji koje je koristio ispitanik prouzročili bilo kakvu "fizičku štetu" pojedincu ili drugom uređaju. Npr. neispravnost funkcije samovožnje (autopilota), gdje su primarne funkcije vožnje automatizovane pod nekim uslovima, može uzrokovati da se automobil zaleti u predmet ili pješaka, što predstavlja "sigurnosni problem". Sigurnosni problemi također mogu nastati zbog činjenice da ronoci hakovanog povezanog vozila mogu izgubiti kontrolu nad funkcijama kao što su: - sječenje motora; -uključivanje ili isključivanje imobilajzera; - pokretanje ili onemogućavanje kočnica; - promjena lozinki; - onemogućavanje vazdušnih jastuka.

Sigurnosni ili zdravstveni problemi sa IoT uređajima također mogu biti posljedica neispravnog softvera (npr. ako neispravan softver uređaja za praćenje zdravlja može da dovede do pogrešnog liječenja) ili gubitka internet veze. Štaviše, upotreba samog uređaja može negativno uticati na fizičko ili mentalno zdravlje njegovih korisnika (npr. rezultirati psihičkom zavisnošću).

c) Poteškoće sa korištenjem uređaja (podešavanje, instaliranje, povezivanje uređaja)

Ovu opciju odgovora treba označiti ako vještine ispitanika nisu bile dovoljne za efikasno korištenje uređaja, odnosno ako je ispitanik imao problema sa podešavanjem, instaliranjem, povezivanjem ili uparivanjem uređaja.

d) Drugi problemi (problemi sa povezivanjem, problemi sa podrškom)

Ovu opciju odgovora treba označiti u slučaju da je ispitanik iskusio bilo kakve druge probleme sa korištenim IoT uređajima ili sistemima.

e) Nisam naišao ni na kakav problem

Ovu opciju odgovora treba označiti ako ispitanik nije imao problema sa uređajima ili sistemima koji se koriste.

Modul F: Zeleni IKT

Prikupljanje indikatora o zelenim IKT je neophodno za politike vezane za Evropski zeleni dogovor. Za prikupljanje podataka za 2022. predložen je ograničen broj indikatora, koji uglavnom imaju za cilj istraživanje: - Informacije o navikama recikliranja pojedinaca/domaćinstava u vezi sa IT opremom koja se više ne koristi; - Informacije o značaju aspekata održivosti za odluke o kupovini IT opreme.

F1: Šta ste radili sa nekim od sljedećih uređaja kada ste ih zamijenili ili ih više niste koristili??

[Opseg: pojedinci koji su koristili internet u posljednja 3 mjeseca, tj. 1. opcija u B1]

[Tip: pojedinačni odgovor, tj. za svaku ponuđenu opciju označite jedan]

	a) Još uvijek je u domaćinstvu	b) Prodat je ili poklonjen	c) Odložen je u elektronsko sakupljanje ili reciklažu otpada (uključuje	d) Odložen je, ali ne u elektronsko sakupljanje otpada ili reciklažu	e) Nije kupljen novi ili još uvijek je u upotrebi	f) Drugo
--	---------------------------------------	-----------------------------------	--	---	--	-----------------

			ostavljanje prodavcu da ga odloži)			
a) Mobitel ili pametni mobitel	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Laptop ili tablet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) Radna površina ili kompjuter	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Ovo pitanje istražuje praksu ispitanika u pogledu rada sa IKT opremom koju više ne koristi. Budući da se uređaji mogu koristiti zajedno ili pojedinačno u domaćinstvu, nije uvijek jasno ko je vlasnik uređaja. Osim toga, neko je možda prestao koristiti više od jednog uređaja. Stoga se od ispitanika traži da razmisle o uređaju za koji se osjećaju odgovornim i koji je nedavno postao suvišan. Za svaki tip uređaja treba odabrati samo jednu opciju odgovora.

Pod "b) Prodano je ili poklonjeno" ispitanici bi trebali uključiti prodaju drugim privatnim osobama putem web stranice ili aplikacije (npr. na Facebook Marketplaceu, Ebay-u, [nacionalni primjeri]) i preduzećima, uključujući u okviru šeme povrata koju nudi proizvođač ili prodavač kod kojeg kupac ostvaruje popust pri kupovini novog uređaja.

Modul G: Socio-demografska pozadina informacije

[Obim: sva domaćinstva / svi pojedinci]

Tip

- **Potreban je jedan jedini odgovor, tj. označite samo jedan: G2, G5, G6, G7, G8, G9, G10, G14, G15;**
- **Kvantitativni odgovor: G18, G16, G17, G18, G19;**
- **Otvoreno pitanje, tj. potreban je opis (ili ga je kodirao anketar): G3, G4, G11, G12, G13]**

Ovaj se modul ne fokusira na varijable povezane sa IKT-om, već na pozadinu ili ključne društvene varijable kako bi se rezultati ICT varijabli stavili u perspektivu sa ostalim zbirkama evropskih statistika o ljudima i domaćinstvima. Ove pozadinske varijable bi trebalo da omoguće povezivanje ishoda istraživanja sa sociološkim, demografskim i ekonomskim pozadinom posmatranih statističkih jedinica.

Od istraživanja od 2021. nadalje, socio-demografske karakteristike pozadine odražavaju dogovorene Osnovne ključne socijalne varijable uključene u sva Eurostatova socijalna istraživanja u skladu s okvirnom Uredbom (EU) 2019/1700 o integrisanoj evropskoj socijalnoj statistici.

⁸Za više detalja o ovoj varijabli, molimo pogledajte sljedeći odjeljak.

Za pregled smjernica koje se odnose na sve karakteristike u nastavku, pogledajte najnovije informacije **Standardizovane ključne društvene varijable - Implementacijske smjernice Eurostata**: na javnom Circa: <https://circabc.europa.eu/ui/group/7ae14f8a-a604-4657-a32d-404ae53a6f2c/library/ee22f433-47dd-4123-8c63-57968e0db567/details>

i <https://circabc.europa.eu/ui/group/ba0f8e9c-5dc8-4493-8afb-53eb8d0cac21/library/1a0952e0-c4af-4344-a6cb-c32442ae9180/details>

U modelnom upitniku, ovaj modul se ubacuje na kraju istraživanja. To je bio proizvoljan izbor, modul također može biti polazna tačka za anketu (u većini slučajeva, informacije će djelimično biti dostupne iz drugih izvora, npr. registri ili istraživanje koje uključuju pitanja korištenja ICT-a).

Na pitanja o starosti (G1), spolu (G2), zemlji rođenja (G3), zemlji državljanstva (G4), obrazovnom postizanju (G5), situaciji zaposlenja (G6) i zanimanju (G7) treba odgovoriti pojedinac (i) koji su (bili) izabrani unutar domaćinstva.

Pitanja o prebivalištu (G12 i G13), geografskom položaju (G14) i stepenu urbanizacije (G15) odnose se na domaćinstvo. Ali odgovor na nivou domaćinstva mora se podudarati s individualnim nivoom jer pojedinci pripadaju dotičnom domaćinstvu. Generalno, posljednje dvije varijable (G14 i G15) ne trebaju biti upućene ispitanicima jer NSI ove podatke mogu izvući iz adrese domaćinstva.

Pitanja o sastavu domaćinstva (G16 i G17) i prihodima domaćinstva (G18) naravno se odnose na nivo domaćinstva.

DEMOGRAFIJA

G1: Starost u navršenim godinama

G1.	Starost u navršenim godinama	
	Godina rođenja	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
	Prolazak rođendana na referentni datum	Da ☐ Ne ☐
	Referentni datum ⁹	(DD/MM/YYYY)

„Starost u navršenim godinama“ u vrijeme (datum) prvog intervjua je dob na zadnjem rođendanu prije intervjua.

Od 2021. godine, Eurostat će izračunavati varijablu 'Starost u navršenim godinama' na osnovu sljedećih prikupljenih kategorija:

- 'Godina rođenja' osobe (4 cifre);
- 'Prolazak rođendana' na referentni datum: da li je osoba već imala svoj rođendan te godine u vrijeme intervjua? Da/Ne
- 'Referentni datum' (DD / MM / GGGG).

⁹Referentni datum je vrijeme prvog intervjua (DD / MM / GGGG).

Referentni datum istraživanja o upotrebi IKT-a u domaćinstvima i kod pojedinaca vrijeme je prvog razgovora.

Kategorije '*nije izjavljeno*' ili '*nije primjenjivo*' nisu dozvoljeni; svaki zapis podataka treba sadržavati informacije za sve gore navedene 3 kategorije.

U nedostatku informacija, informacije bi trebale biti upisane u zapis podataka pripisivanjem najvjerojatnije vrijednosti.

Izještavanje o kvalitetu koje se odnosi na varijablu 'starost u navršenim godinama' treba sadržavati podatke o broju zapisa za koje se pripisuju podaci o starosti u navršenim godinama.

Referentno pitanje

U slučaju da se traži rođendan u vrijeme intervjua, preporučuju se sljedeća pitanja: "Koja je vaša godina rođenja? Jeste li već imali svoj rođendan ove godine? "

G2: Spol

G2.	Spol	Muški ☐	Ženski ☐
-----	------	-----------------------------------	------------------------------------

Samo '*Žensko*' i '*Muško*' su šifrirani: ne postoji kategorija 'inter-seksualna'.

Varijabla „Spol“ odnosi se na biološke i fiziološke karakteristike koje definišu osobu da bude '*Žensko*' ili '*Muško*'. Stoga, u slučaju nacionalnog zakona koji zahtijeva treću kategoriju (npr. Njemačka: '*Raznoliko*'), ovu vrstu odgovora treba prekodirati na adekvatan način da bi samo '*Žensko*' ili '*Muško*' korištenjem imena ili drugih pomoćnih varijabli kao što su podaci iz administrativnih podataka ili samoproglasaeni spol. Usmene / pisane informacije koje je dao ispitanik također mogu biti korisne, poput opisa „njegove / njene“ profesionalne aktivnosti.

U slučaju da biološki spol osobe nije poznat, informacije bi trebale biti zamijenjene ili administrativnim spolom (administrativni podaci) ili samoproglasaenim spolom (podaci ankete).

Za prijenos podataka Eurostatu kategorije '*nije izjavljeno*' i '*nije primjenjivo*' nisu dozvoljeni za varijablu 'Sex'. Tokom prikupljanja podataka mogu se koristiti dodatne kategorije koje se smatraju potrebnima na nacionalnom nivou, ali svaki zapis podataka koji vrijedi za prijenos mora sadržavati informacije o spolu osobe na koju se odnosi. U nedostatku informacija, informacije bi trebale biti upisane u zapis podataka pripisivanjem najvjerojatnije vrijednosti.

Izvještavanje o kvaliteti koje se odnosi na varijablu „Spol“ trebalo bi da sadrži informacije o broju zapisa u kojima se spol imputira.

Referentno pitanje

Zavisno o načinu prikupljanja podataka ili dostupnosti informacija iz administrativnih izvora, obično neće biti potrebno direktno pitati ispitanike. U slučaju kada ove informacije treba direktno postaviti ispitanicima, preporučeno pitanje je: "Koji je vaš spol?"

DRŽAVLJANSTVO I MIGRANTSKA POZADINA

G3: Država rođenja

G3.	Država rođenja <i>Zemlja uobičajenog prebivališta majke osobe u trenutku porođaja, prema trenutnim nacionalnim granicama (a ne prema granicama koje su postojale u trenutku rođenja)</i>	☐ ☐ ili drugi ..... SCL GEO kod10 ili „ Rođeni stranci, ali zemlja rođenja nepoznata “
-----	--	--

Država rođenja pojedinca definisana je kao zemlja **uobičajeno prebivalište** (u trenutnim granicama) majke osobe u trenutku porođaja.

Podaci o zemlji rođenja koriste se za razlikovanje stanovnika koji su rođeni (rođeni u zemlji koja izvještava) i rođeni u inostranstvu (rođeni u zemlji koja nije država koja izvještava).

Država rođenja pojedinca treba biti kodirana prema popisu zemalja definisanim u Eurostatovoj listi standardnih kodova (SCL) GEO dostupnoj ovdje:

http://ec.europa.eu/eurostat/ramon/nomenclatures/index.cfm?TargetUrl=LST_NOM_DTL&StrNom=CL_GEO&StrLanguageCode=EN&IntPcKey=&StrLayoutCode=HIERARCHIC.

¹⁰ Spisak zemalja definisan je prema Eurostatovoj listi standardnih kodova (SCL) GEO:

http://ec.europa.eu/eurostat/ramon/nomenclatures/index.cfm?TargetUrl=LST_NOM_DTL&StrNom=CL_GEO&StrLanguageCode=EN&IntPcKey=&StrLayoutCode=HIERARCHIC (Engleska verzija).

Informacije o zemlji rođenja treba dobiti prema trenutnim nacionalnim granicama, a ne prema granicama koje su postojale u trenutku rođenja (za ovu varijablu se neće koristiti unosi poput Čehoslovačke, Jugoslavije itd.).

Detaljnije informacije o lokalitetu mogle bi biti potrebne ako su se granice države promijenile. Kada se podaci prikupljaju intervjuom, ispitaniku se mogu postaviti dodatna pitanja. Kada se podaci izvode iz administrativnih registara, teže je osigurati da se slijedi definicija. Ako u registru postoje detaljni podaci o uobičajenom prebivalištu majke, zemlju rođenja treba prekodirati tako da bude kodirana prema trenutnim nacionalnim granicama.

Posebna pažnja potrebna je u slučajevima kada su se državne granice promijenile i / ili kada su se prethodno postojeće zemlje podijelile u dvije ili više novih zemalja. Kao što je navedeno u popisu preporuka UNECE 202011 (par. 651), osoba se ne bi smjela smatrati rođenom u stranci (tj. evidentirana kao rođena u zemlji koja nije zemlja koja izvještava) samo zato što su se promijenile državne granice države rođenja. Sljedeći važan izuzetak od općeg pravila razmatranja trenutnih granica mogao bi postojati: osoba čije je uobičajeno prebivalište majke u vrijeme njegovog / njenog rođenja bilo dio stvarne države porijekla te osobe (npr. kako je navedeno / njeno državljanstvo ili trenutno prebivalište), ali više nije zbog promijenjenih granica. U ovom slučaju se država rođenja izuzetno može nabrojiti na granicama u vrijeme rođenja.

Zemlja rođenja osobe koja je rođena tokom majčina kratkotrajnog posjeta državi koja nije njena zemlja *uobičajeno prebivalište*, bi trebala biti država u kojoj je majka imala svoje mjesto *uobičajeno prebivalište*. Samo ako podaci o mjestu *uobičajeno prebivalište* majke u vrijeme rođenja nije dostupno, treba navesti mjesto gdje se rodilo.

Referentno pitanje

U slučaju da su informacije dostupne iz administrativnih izvora, možda neće biti potrebno direktno pitati ispitanike. Kada ove informacije treba postaviti ispitanicima, preporučeno pitanje je: "U kojoj ste zemlji rođeni?" U situacijama (npr. određene zemlje ili regije) u kojima ovo pitanje možda ne obuhvaća na odgovarajući način podatke o mjestu uobičajenog prebivališta majke pojedinca u trenutku porođaja, treba postaviti sljedeće pitanje: "Koja je država uobičajenog prebivališta tvoja majka u vrijeme kad si se rodio? "

G4: Državljanstvo

G4.	Država državljanstva	☐ ☐ ili drugi ..... SCL GEO kod ¹ , "Bez državljanstva" ili "Strano državljanstvo, ali zemlja nepoznata"
-----	----------------------	---

Varijabla izvještava o zemlji glavnog državljanstva osobe. „Državljanstvo“ se definiše kao posebna pravna veza između pojedinca i njegove države, stečena rođenjem ili naturalizacijom, bilo izjavom, izborom, brakom ili drugim sredstvima u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom.

¹<http://www.unece.org/stats/census.html>

Podaci o zemlji glavnog državljanstva koriste se za razlikovanje nacionalni građani (pojedinci koji imaju državljanstvo zemlje koja izvještava), stranih građana (pojedinci koji imaju državljanstvo države koja nije država koja izvještava) i apatrid osobe.

Osoba sa dva ili više državljanstva raspoređuje se u samo jednu državu državljanstva, koja se određuje prema slijedećem redoslijedu prioriteta:

1. Ako je jedno od državljanstava osobe zemlja koja izvještava, to će se evidentirati kao zemlja glavnog državljanstva;
2. Ako osoba nema državljanstvo države koja izvještava, već jedne druge države članice, to će se evidentirati kao glavno državljanstvo te osobe.
3. Ako osoba nema državljanstvo države koja izvještava, već višestruko državljanstvo drugih država članica, osoba može odabrati koje će se njeno / njeno državljanstvo EU evidentirati;
4. Ako osoba nema državljanstvo bilo koje države članice, osoba može odabrati koje će se njezino državljanstvo evidentirati.

Ako podaci o zemlji državljanstva osobe nisu dostupni (npr. u slučaju da su informacije dobijene iz administrativnih izvora), država koja izvještava može odrediti koja država državljanstva će se dodijeliti.

Zemlju državljanstva osobe treba evidentirati prema sljedećim kategorijama:

- Zemlja glavnog državljanstva (prema gore navedenom pravilu i prema SCL GEO listi 12);
- Bez državljanstva;
- Strano državljanstvo, ali zemlja nepoznata.

Kategorija '*država glavnog državljanstva*' (SCL GEO kod) također se može koristiti za prijenos podataka o ' priznatim ne-državljanima '. Priznati ne-državljanin je osoba koja nije državljanin države koja izvještava niti bilo koje druge države, ali koja je uspostavila veze s tom državom koja uključuju neka, ali ne sva prava i obaveze punog državljanstva. Većina ovih osoba bili su državljani bivšeg Sovjetskog Saveza koji žive u baltičkim državama i koji imaju stalno prebivalište u tim zemljama, ali nisu stekli nijedno drugo državljanstvo. Prepoznati ne-državljanin nisu uključeni u broj građana Evropske unije (EU).

Informacije o zemlji glavnog državljanstva treba dobiti u skladu sa trenutnim administrativnim statusom / pravnom situacijom pojedinca.

Ako podaci o zemlji državljanstva osobe nisu dostupni (npr. u slučaju da su informacije dobijene iz administrativnih izvora), država koja izvještava može odrediti koja država državljanstva će se dodijeliti.

Kategorija '*apatrid*' odgovara osobi bez priznatog državljanstva države.

---

¹²http://ec.europa.eu/eurostat/ramon/nomenclatures/index.cfm?TargetUrl=LST_NOM_DTL&StrNom=NUTS_33L&StrLanguageCode=EN&IntPcKey=&StrLayoutCode=HIERARCHIC

Referentno pitanje

U slučaju da su informacije dostupne iz administrativnih izvora, možda neće biti potrebno direktno pitati ispitanike. Kada ove informacije treba postaviti ispitanicima, preporučeno pitanje je: "Koje je vaše državljanstvo?"

OBRAZOVANJE I POZADINA

G5: Obrazovni nivo

G5.	Nivo obrazovanja (najviši stepen obrazovanja uspješno završen) prema Međunarodnoj standardnoj klasifikaciji obrazovanja (ISCED 2011): (označite samo jedan)		KOD koji se prenosi
	Nema formalnog obrazovanja [ISCED 0]	☐	0
	Osnovno obrazovanje [ISCED 1]	☐	1
	Niže srednje obrazovanje [ISCED 2]	☐	2
	Srednje obrazovanje [ISCED 3]	☐	3
	Post-srednje netercijarno obrazovanje [ISCED 4]	☐	4
	Tercijarno obrazovanje kratkog ciklusa [ISCED 5]	☐	5
	Bachelor, Diplomirani ili ekvivalentni nivo [ISCED 6]	☐	6
	Master ili ekvivalentni nivo [ISCED 7]	☐	7
	Doktorski ili ekvivalentni nivo [ISCED 8]	☐	8

Stepen obrazovanja pojedinca je uspješno završen najviši nivo obrazovanja, uspješan završetak obrazovnog programa koji je potvrđen prizatom kvalifikacijom (ili akreditivom), tj. kvalifikacijom koju su službeno priznale relevantne nacionalne obrazovne vlasti ili koja je priznata kao jednaka drugoj kvalifikaciji formalnog obrazovanja.

Pojam **nivo uspješno završen** moraju biti povezani sa dobijanjem sertifikata (ili diplome povezane sa određenim formalnim obrazovanjem). Eurostat preporučuje svim istraživanjima u domaćinstvima da koriste "diplomski pristup" pri prikupljanju podataka o obrazovnom nivou, npr. pitati o dobijenoj diplomi. U slučajevima kada nema certifikacije (npr. u osnovnom obrazovanju), uspješno završavanje mora biti povezano sa punim prisustvom ili stečenim nadležnostima za pristup višem nivou. Osobe koje nisu završile studije (napuštene) treba da budu kodirane prema najvišem nivou koji su uspješno završili. U tom pogledu, nivo obrazovanja odgovara najvišem nivou koji je uspješno završen na ljestvici klasifikacije ISCED.

Kako bi se dobili uporedivi podaci za različite zemlje, nivoi obrazovanja klasifikovani su prema UNESCO-ovoj Međunarodnoj standardnoj klasifikaciji obrazovanja - od 2014. ISCED 2011 će se primjenjivati u svim anketama EU.

Za sva pitanja u vezi sa mjerenjem obrazovnog postignuća, detaljnijim informacijama i savjetima, **zajednička publikacija UNESCO-ovog instituta za statistiku, OECD-a i Eurostata, ISCED**

2011 Operativni priručnik (Smjernice za klasifikaciju nacionalnih obrazovnih programa i srodnih kvalifikacija) treba pogledati¹³:

<http://ec.europa.eu/eurostat/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-06-14-246>.

U svrhu usklađenosti sa osnovnim varijablama Eurostatovih socijalnih istraživanja, informacije o nivou obrazovanja treba prenositi prema ISCED 2011 kodovima: 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 i 8, kako su predstavljeni u stupac u krajnjem desnom dijelu tabele G5.

Glavni alat koji će se koristiti za kodiranje obrazovnog postignuća jeste nacionalno ISCED integrisano mapiranje (pripremljeni u svakoj zemlji po statističkim studijama). Ovo mapiranje klasifikuje u ISCED-u sve nacionalne obrazovne programe i formalne kvalifikacije (obrazovanje). Zajedničke smjernice Eurostat-OECD-a o mjerenju nacionalnog obrazovanja u anketama domaćinstava dostupne su ovdje:

<https://circabc.europa.eu/w/browse/c2dc65ad-5163-4935-b0c2-e5ea1f44929b>.

U zemljama u kojima obrazovni programi, posebno oni koji pripadaju ISCED nivoima 1 i 2, ne vode do kvalifikacije, možda će se umjesto toga možda morati koristiti kriterij punog pohađanja programa i uobičajenog pristupa višem nivou obrazovanja.

Pri određivanju najvišeg nivoa treba uzeti u obzir i opće i stručno obrazovanje. Ako je osoba uspješno završila više od jednog programa na istom ISCED nivou, treba izvijestiti o najnovijoj kvalifikaciji (vidi ISCED 2011, § 87). Osobe koje su pohađale, ali nisu uspješno završile formalni program obrazovanja, trebale bi biti kodirane prema najvišem nivou formalnog programa koji su (prethodno) uspješno završile.

Kvalifikacije iz „starih“ obrazovnih programa (koje više ne postoje) treba klasifikovati na osnovu njihovih karakteristika u trenutku završetka.

U slučajevima kada nema certifikacije (npr. u osnovnom obrazovanju), uspješno završavanje mora biti povezano sa punim prisustvom ili stečenim nadležnostima za pristup višem nivou. Osobe koje nisu završile studije (napuštene) treba da budu kodirane prema najvišem nivou koji su uspješno završili.

Sva pitanja o primjeni ISCED-a u anketama mogu se uputiti nacionalnom ISCED-ovom koordinatoru koji je nominiran u svakoj zemlji kako bi se osigurala koherentnost varijable „nivo obrazovanja“ u različitim izvorima.

Referentno pitanje

Preporučuje se „pristup diplomi“ gdje se ispitanici pitaju o svojim diplomama, a ne o stepenu završenog obrazovanja. Za detalje o „pristupu diplomi“ pogledajte zajedničke smjernice Eurostata i OECD-a o mjerenju obrazovnog postignuća u anketama domaćinstava. Alternativno, pitanja u vezi s ovom varijablom države bi trebale formulirati na način da se koncept nivoa obrazovanja

---

¹³Detaljan opis klasifikacije dostupan je i na web stranici UNESCO-ovog instituta za statistiku:

<http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/international-standard-classification-of-education-isced-2011-en.pdf>.

(kvalifikacija koja je službeno priznata od strane relevantnih nacionalnih obrazovnih vlasti ili koja je priznata kao ekvivalent drugoj kvalifikaciji formalnog obrazovanja) opiše kao potpuno što je moguće. To se može postići navođenjem programa / kvalifikacija formalnog obrazovanja (ili njihovih kategorija).

UČEŠĆE NA TRŽIŠTU RADA

STATUS GLAVNE DJELATNOSTI (STATUS ZAPOSLENJA)

G6: Status glavne aktivnosti (samo definisan)

G6.	Status glavne aktivnosti (sam definiran) (označite samo jedan)	
	Zaposlen/a	☐
	Nezaposleni	☐
	U penziji	☐
	Ne može raditi zbog dugotrajnih zdravstvenih problema	☐
	Student (ne u radnoj snazi)	☐
	Ispunjavanje domaćih zadataka (Domaćica)	☐
	Obavezna vojna ili civilna služba (ako je primjenjivo)	☐
	Ostalo	☐

Od 2021. godine, sva istraživanja u vezi sa socijalnom statistikom moraju sadržavati niz detaljnih pitanja za procjenu radne situacije ili radnog statusa jedne osobe. Ova varijabla se odnosi na onu ispitanika **vlastita percepcija** njegovog / nje **trenutni status glavne aktivnosti**.

Status aktivnosti ne odnosi se samo na društveno relevantne kategorije koje kategoriziraju učešće na tržištu rada, već i na kategorije socijalnog statusa osoba kojima zapošljavanje nije glavna aktivnost. Ne primjenjuje kriterije određenog koncepta, npr. učestvovanje na tržištu rada kako ga definiše Međunarodna organizacija rada (ILO)¹⁴.

Jedna osoba može posmatrati više od jednog statusa aktivnosti, ali treba prijaviti samo onaj najvažniji (koncept „pretežnog statusa“). Glavni status odnosi se na „trenutnu situaciju“, tj. Situaciju u trenutku intervjua. Podrazumijeva da se uzimaju u obzir sve konačne promjene u situaciji aktivnosti. Npr. ako je osoba izgubila posao ili se nedavno povukla ili se status aktivnosti promijenio, tada je situacija **od trenutka razgovora** treba prijaviti.

Osnovna djelatnost je **samoprocjena** ispitanik i izabrana kategorija trebaju na odgovarajući način opisati kako osoba uglavnom sebe doživljava. Relevantne kategorije među kojima možete izabrati unaprijed su definisane na popisu (vidi gornju izjavu o pitanju). Kategorije se logički međusobno ne isključuju i nemaju hijerarhijski poredak.

Rezultati su vrlo osjetljivi na način implementacije varijabli, posebno u pitanjima sročenja i kategorijama sročenja ili redoslijeda. Informacije se ne bi smjele dobivati iz drugih izvora i trebale bi se prikupljati pomoću jednog pitanja.

¹⁴Vidite http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/EU_labour_force_survey_-_methodology

Sve kategorije koje predstavljaju status aktivnosti moraju biti predstavljene ispitaniku. Redoslijed ili broj kategorija ne bi se trebao mijenjati; da bi se dobili uporedivi rezultati mora biti isti u svim anketama.

Samopercepcija znači da će varijabla obuhvatiti kako ljudi sebe doživljavaju, a ne kako ispunjavaju određene objektivne kriterije. Tamo gdje se primjenjuje više od jednog statusa, ispitanik će odabrati kategoriju koja najbolje opisuje njegovu situaciju. Ne postoje posebni kriteriji za utvrđivanje, ali može se odabrati status / aktivnost za koju je proveo većinu svog vremena.

U slučajevima kada ispitanici ne mogu spontano odabrati jednu kategoriju, posebno kada se na njih odnosi nekoliko kategorija, anketar može pružiti pomoć za pojašnjenje. PAPI upitnik može dati objašnjenja (po mogućnosti u dodatku). Ne bi trebalo davati konkretne prijedloge koji pomažu u izboru kategorije, već samo objašnjenja o odgovarajućim izborima kategorije. U principu, ne postoji pogrešan zadatak, to zavisi samo o samo-percepciji ispitanika:

Ispitanici se mogu smatrati '*zaposlen*' bez obzira na njihov službeni status na tržištu rada, radno vrijeme ili vrstu prihoda. Oni mogu paralelno tražiti i drugi posao. Na njih se mogu primjenjivati i druge kategorije sve dok zaposlenje smatraju svojom glavnom djelatnošću. Suprotno tome, osobe koje bi odabrale drugi status glavne aktivnosti također mogu biti u radnom odnosu. Npr. mnogi ljudi koji bi sebe smatrali redovnim studentima ili uglavnom '*ispunjavanje domaćih zadataka*' mogu imati posao. U tom slučaju mogu se svrstati u odgovarajuću kategoriju. Ispitanici koji pomažu u porodičnom poslu, čak i ako je neplaćen, mogu se smatrati zaposlenima.

- Ispitanici sebe mogu vidjeti kao '*nezaposlen*' bez obzira na službeni status ili registraciju kod javne agencije za zapošljavanje. Nezaposlene osobe također mogu imati manji posao dok traže glavni posao.
- Ispitanici se mogu smatrati '*u penziji*' ako primaju penziju ili ako su napokon prestali raditi ili odustali od posla zbog starosti ili zdravstvenog stanja vezanog za starost. Ipak, mogli bi raditi npr. na manjem poslu. Osobe u prijevremenoj penziji koje nisu povezane sa zdravstvenim problemima također mogu odabrati ovu kategoriju.
- Osobe koje nisu navršile starosnu granicu za odlazak u penziju, ali zbog zdravstvenih razloga ili invaliditeta ne mogu raditi duže ili neodređeno vrijeme, mogu odabrati kategoriju '*nesposoban za rad zbog dugotrajnih zdravstvenih problema*'. Nezavisno je od koristi koju dobijaju. Osobe koje su u prijevremenoj penziji iz zdravstvenih razloga mogu odabrati ovu kategoriju ako se radije ne smatraju penzionerima.
- Ispitanici koji su u različitim oblicima stručnog obrazovanja ili osposobljavanja koje se (djelimično) odvija na radilištu mogu sebe smatrati zaposlenima. Ovo se odnosi i na šegrte, kao i na plaćene pripravnike ili pripravnike, koji se mogu smatrati zaposlenima, dok se osobe koje imaju neplaćeno obrazovanje na radnom mjestu mogu svrstati u kategoriju '*student, učenik*'.
- Ispitanici koji sebe uglavnom doživljavaju kao domaćica ili muž /suprug mogu odabrati kategoriju '*ispunjavanje domaćih zadataka*' čak i ako imaju posao, primaju penziju ili su u mirovini. Kategorija '*ispunjavanje domaćih zadataka*' uključuje sve aktivnosti potrebne za vođenje privatnog domaćinstva, uključujući odgajanje djece.

- Osobe koje ne mogu odabrati jednu od predstavljenih kategorija statusa aktivnosti mogu odabrati kategoriju '*Ostalo*'. To mogu biti npr. volonteri ili uglavnom neaktivne osobe ili osobe koje imaju posao i / ili ispunjavaju domaće zadatke.
- Ispitanici na porodiljskom ili roditeljskom dopustu mogu sebe smatrati i kao '*zaposlen*' ili kao '*ispunjavanje domaćih zadataka*'.

Nakon prikupljanja podataka, kategorije se mogu grupisati u druge svrhe (npr. širenje ili analiza). Kategorija '*Obavezna vojna ili civilna služba*' možda se neće primjenjivati u svim zemljama i u ovom slučaju može se odustati. Kategorija '*Ostalo*' treba ponuditi ispitaniku samo ako ne može odabrati jednu od predloženih kategorija. U PAPI je neizbježno ponuditi ovu kategoriju odmah.

Varijabla se odnosi na **trenutni status**, tj. ne treba spominjati referentni period.

Kategorizacija je samo definisana i ne može se mijenjati zbog provjere vjerodostojnosti ili iz bilo kojeg drugog razloga (ispravke / imputacije), osim ponovnim preuzimanjem od ispitanika. Pitanje **G6** je filter za pitanja **G7, G8, G10 i G11**.

OSNOVNE KARAKTERISTIKE POSLA I KONTINUITET KARIJERE I PREKIDI

G7: Status zaposlenja na glavnom poslu

Samo za ispitanike koji su odgovorili sa "da" na "zaposleni" na pitanje G6

G7.	Status u radnom odnosu na glavnom poslu (označite samo jedan)	
	Samozaposlena osoba sa zaposlenima	☐
	Samozaposlena osoba bez zaposlenih	☐
	Zaposlenik	☐
	Porodični radnik (neplaćen)	☐

Ovo pitanje koje nije potpuno novo u anketi, ima za cilj procjenu radne situacije ispitanika. Meta '**zaposlena osoba**¹⁵' filtrirano je prethodnim pitanjem G6.

Varijabla se odnosi na **glavni posao** zaposlene osobe, gdje izraz '*posao*' koristi se u odnosu na zapošljavanje, naime trenutni glavni posao ljudi na poslu.

¹⁵Podaci o tome da li je osoba zaposlena određuju se glavno definisanom aktivnošću (pitanje G6) za istraživanje o upotrebi IKT-a u domaćinstvima i od strane pojedinaca, a ne prema definiciji ILO-a, kao što je to slučaj sa EU - LFS.

Jedan posao je skup zadataka i zadataka koji se obavljaju za jednu ekonomsku jedinicu. Osobe mogu imati jedan ili više poslova. Za zaposlenike se svaki ugovor može smatrati zasebnim skupom zadataka i dužnosti, a time i zasebnim poslom. Oni koji se samozapošljavaju imat će onoliko poslova koliko i ekonomske jedinice koje posjeduju ili su suvlasnici, bez obzira na broj klijenata koji su opsluženi. U slučajevima višestrukog zadržavanja posla, glavni posao je onaj koji se obično radi sa najdužim satima, kako je definisano međunarodnim statističkim standardima o radnom vremenu.

Varijabla se zasniva na Međunarodnoj klasifikaciji statusa zaposlenja (ICSE-93)¹⁶. ICSE klasifikuje poslove s obzirom na vrstu (eksplicitnog ili implicitnog) ugovora o radu. Osnovni kriterijumi na kojima se zasniva klasifikacija i definiranje njenih grupa su vrsta ekonomskog rizika, uključujući snagu vezanosti između osobe i posla, te vrstu ovlaštenja nad objektima i ostalim radnicima koji postoje.

Prema osnovnim kriterijima ekonomskog rizika i autoriteta koji stoje u osnovi ICSE-a i fokusirajući se na oblike zapošljavanja relevantne u evropskom kontekstu, definisani su sljedeći statusi. Dopunjeni su nekim primjerima koji olakšavaju svrstavanje u statusnu kategoriju nije uvijek jednostavno.

Samozaposlene osobe sa zaposlenima definišu se kao osobe koje rade u svom poslu, profesionalnoj praksi ili na farmi u svrhu ostvarivanja profita koji proizlaze iz proizvedene robe ili usluge i koje zapošljavaju najmanje još jednu osobu.

Primjeri mogu biti:

- Osoba koja brine o jednom ili više djece koja nisu svoja / privatno i koja prima plaću za ovu uslugu treba smatrati samozaposlenom, osim kada radi kod jednog poslodavca i prima prava iz radnog odnosa od taj poslodavac; u tom slučaju njega / nju treba smatrati zaposlenim.
- Freelancere bi trebalo klasifikovati kao samozaposlene. Međutim, u situacijama kada slobodnjak radi kod jednog poslodavca i od tog poslodavca prima prava iz radnog odnosa (npr. regres), on / ona bi trebao biti klasifikovan kao zaposlenik.
- Osoba koja drži privatne satove treba smatrati samozaposlenom ako je direktno plaća od svojih učenika.
- Članove proizvođačkih zadruga treba smatrati samozaposlenima. Ovi članovi učestvuju ravnopravno sa ostalim članovima u određivanju organizacije proizvodnje, rada, prodaje i / ili ulaganja u pogon.

Samozaposlene osobe sa zaposlenima definišu se kao osobe koje rade u svom poslu, profesionalnoj praksi ili na farmi u svrhu ostvarivanja profita koji proizlaze iz proizvedene robe ili usluge i koje zapošljavaju najmanje još jednu osobu.

Konkretno, primjeri mogu biti:

---

¹⁶Međunarodna standardna klasifikacija statusa zaposlenja trenutno se revidira na nivou MOR-a. Varijabla će se revidirati nakon što odobrena revidirana klasifikacija.

- U ovu kategoriju treba svrstati ljude koji angažuju samo članove svoje porodice ili pripravnike bez plaćanja. To uključuje poljoprivrednike koji samo koriste pomoć članova porodice.
- Ako zadruga ima zaposlenike (npr. knjigovođu), članove zadruga treba smatrati 'samozaposlenom osobom bez zaposlenih' jer je zadruga kao institucija (a ne bilo koji od njenih članova) poslodavac.
- Žena koja privatno brine o jednom ili više djece koja nisu svoja i koja prima plaću za ovu uslugu je samozaposlena.
- Slobodnjak treba biti klasifikovan kao samozaposlen, iako se osoba koja je neko vrijeme redovno zadržana od strane jednog poslodavca može smatrati zaposlenikom.

Zaposleni definišu se kao osobe koje rade kod javnog ili privatnog poslodavca na osnovu pismenog ili usmenog ugovora i koje primaju gotovinu ili u naturi. Ovo plaćanje u gotovini ili u naturi nije direktno zavisano o prihodu jedinice za koju rade. Pripadnici oružanih snaga također su uključeni ako su dio ciljane populacije ankete. Zaposleni obično rade pod direktnim nadzorom ili u skladu sa smjernicama koje postavlja organizacija ili preduzeće poslodavca.

Primjeri mogu biti:

- Član porodice (sin ili kćer), koji radi na porodičnoj farmi i prima redovnu novčanu plaću, klasifikuje se kao zaposlenik.
- Osoba koja brine o djeci drugih u svom domu klasifikuje se kao zaposlenik ako su joj za to plaćene lokalne vlasti (ili bilo koja druga javna uprava) i ako ne donese nikakvu odluku koja utiče na preduzeće (npr. raspored ili broj djece), ali bi ga trebalo klasifikovati kao samozaposlene ako to radi privatno.
- U slučaju da je zadruga zaposlila radnike i ti radnici imaju ugovor o radu koji im daje osnovnu naknadu (koja nije direktno zavisna o prihodu zadruga), ti radnici su identifikovani kao zaposlenici zadruga.
- Šegrte ili pripravnike koji primaju naknadu treba smatrati zaposlenima.
- Sveštenici (bilo koje vrste religije) smatraju se zaposlenima.
- Dežurni ili povremeni radnici klasifikuju se kao zaposleni ili samozaposleni, zavisno o specifičnim karakteristikama njihovog radnog odnosa. Preduslov da biste se smatrali samozaposlenima koji nude svoj rad ili usluge je vlastito poslovanje ili profesionalna praksa.

Porodični radnici (neplaćeni) su osobe koje pomažu drugom članu porodice da vodi farmu ili neki drugi posao, pod uslovom da se ne smatraju zaposlenima. Stoga možda neće dobiti neku vrstu naknade za svoj rad u porodičnom preduzeću, jer bi se tada smatrali zaposlenima.

Ova kategorija uključuje:

- Rođaci koji rade u porodičnom preduzeću ili na porodičnoj farmi bez plaće. To uključuje npr. sina ili kćer koji rade u roditeljskom poslu ili na roditeljskoj farmi bez plaće ili suprugu koja pomaže svom mužu ili obrnuto u njegovom poslu bez primanja bilo kakve plaće.

- Članovi porodice koji pomažu pomažu ne moraju živjeti direktno u istom domaćinstvu ili na istom mjestu. Uključeni su i rođaci koji žive negdje drugdje, ali dolaze kako bi pomogli u poslu, npr. tokom sezone žetve, bez novčane naknade ili vrste ako referentni period leži u toj sezoni.
- Ako rođak primi bilo kakvu naknadu (uključujući beneficije u naturi), status zaposlenja treba biti šifriran kao „zaposleni“.

Kategorija '*Nije primjenjivo*' pokriva nezaposlene osobe koje se ogledaju u filteru predstavljenom pitanjem G6.

Pitanje G7 je filter za pitanje G9.

G8: Radno vrijeme **NEOBAVEZNO**

Samo za ispitanike koji su odgovorili sa "da" na "zaposleni" na pitanje G6

G8.	Glavni posao s punim ili nepunim radnim vremenom (sam definisan) (NEOBVEZNO) (označite samo jedan)	
	Puno radno vrijeme	☐
	Posao sa skraćenim radnim vremenom	☐

Meta '**zaposlena osoba**¹⁷' filtrirano je prethodnim pitanjem G6.

Varijabla se odnosi na glavni posao zaposlene osobe. Ovaj glavni posao može biti posao sa punim ili nepunim radnim vremenom. Razlika bi se trebala zasnivati na vlastitoj percepciji ispitanika koja se odnosi na uobičajene sate odrađene na glavnom poslu.

Izraz 'posao' koristi se u odnosu na zaposlenje. Jedan posao je skup zadataka i zadataka koji se obavljaju za jednu ekonomsku jedinicu. Osobe mogu imati jedan ili više poslova. Za zaposlenike se svaki ugovor može smatrati zasebnim skupom zadataka i dužnosti, a time i zasebnim poslom. Oni koji se samozapošljavaju imat će onoliko poslova koliko i ekonomske jedinice koje posjeduju ili su suvlasnici, bez obzira na broj klijenata koji su opsluženi. U slučajevima višestrukog zadržavanja posla, glavni posao je onaj koji se obično radi sa najdužim satima, kako je definisano međunarodnim statističkim standardima o radnom vremenu.

U anketama domaćinstava, razlika između posla sa punim i nepunim radnim vremenom treba praviti na osnovu samoprocjene koju je dao ispitanik. Ako ovaj odgovor ne dođe spontano od ispitanika, mogu se dati slijedeće smjernice:

Osoba u **honorarni posao** radi manje od uporedivog radnika sa punim radnim vremenom koji ima posao istog zanimanja i iste lokalne jedinice¹⁸. Za osobe koje ne mogu upoređivati radno vrijeme jer npr. rade same, mjerilo je grupa ljudi koji rade u istom zanimanju i istoj grani industrije.

¹⁷Vidi fusnotu 7.

¹⁸Slijedeći definiciju 81st Međunarodna konferencija rada, osoba koja radi sa skraćenim radnim vremenom obično radi manje sati od uporedivog radnika sa punim radnim vremenom. Razlika se odnosi na radno vrijeme koje osoba obično radi na glavnom poslu s obzirom na dugi referentni period. Karakteristike samo-definicije znače da je na ispitaniku da odluči da li je njegov glavni posao u kontekstu njegove / njene profesije ili preduzeća pun ili honorarni.

Barem četiri sedmice, a idealno bi bilo tri mjeseca **referentni period**. Ne smiju se uzimati u obzir sedmice izostanaka zbog npr. praznika, odmora ili štrajkova. U slučaju vrlo neredovnog radnog vremena ili posla koji je tek započeo, prosjek za posljednje četiri sedmice ili ugovorno vrijeme može se koristiti kao zamjenik.

Radni sati obuhvaćaju

- vrijeme provedeno na radnom mjestu, što znači mjesto na kojem se obično obavljaju radni zadaci i dužnosti, i
- vrijeme koje se koristi za obavljanje radnih zadataka izvan radnog mjesta, čak i ako nisu direktno plaćeni. To uključuje rad nastavnika izvan učionice. Broje se samo sati glavnog posla.

Vrijeme dežurstva računa se samo ako se provodi na radnom mjestu ili podrazumijeva velika ograničenja za zaposlenu osobu. Glavna pauza za obrok ne računa se kao radno vrijeme čak i ako se provodi na radnom mjestu. Vrijeme putovanja za službena putovanja računa se, ali ne i vrijeme putovanja na posao. Vrijeme obuke računa se kao radno vrijeme ako je unutar radnog vremena, koje zahtijeva poslodavac ili je direktno povezano s glavnim poslom. Izostanci tokom radnog vremena iz ličnih razloga ne računaju se kao radno vrijeme. Radno vrijeme farmera za proizvodnju za vlastite potrebe ne računa se kao radno vrijeme.

Kategorizacija na puno ili nepuno radno vrijeme samo se procjenjuje i ne može se mijenjati zbog provjere vjerodostojnosti korištenjem podataka o uobičajenom radnom vremenu navedenim negdje drugdje, osim potvrđivanjem podataka koje je sam dao ispitanik. Jednoobrazne korekcije nisu prikladne jer se tipična količina radnika s punim radnim vremenom može razlikovati između filijala, lokalnih jedinica itd. Samoprocjena ispitanika može se smatrati pouzdanijim načinom prikupljanja ovih podataka.

Ako ispitanik ima nekoliko poslova, glavni posao je onaj na kojem ispitanik obično radi najviše sati.

G9: Trajnost glavnog posla **NEOBAVEZNO**

Samo za ispitanike koji su na pitanje G7 odgovorili sa "da"

G9.	Trajnost glavnog posla (NEOBVEZNO) (označite samo jedan)	
	Stalni posao	☐
	Ugovor na određeno vrijeme	☐

Ova varijabla se odnosi na **trenutni posao** ako se ispitanik izjasnio da je dotični 'zaposlenik' **G7**.

U većini zemalja većina poslova zasniva se na pismenim ugovorima o radu. Međutim, u nekim zemljama takvi ugovori postoje samo za određene slučajeve (npr. u javnom sektoru, za šegrte ili za druge osobe koje prolaze određenu formalnu obuku u preduzeću).

Varijabla razlikuje da li ugovor o glavnom poslu ima ograničeno trajanje, tj. posao će prestati nakon unaprijed određenog perioda ili je to trajni ugovor bez određenog završetka. Varijabla se odnosi na glavni posao.

Važan je ugovorni aranžman (ili neformalni ili verbalni aranžman) radnog odnosa, a ne očekivanje da bi ispitanik mogao izgubiti posao, njegov / njezin plan da ga napusti, njegova / njena želja da ostane ili vjerovatnoća ostati tamo trajno.

Izraz 'posao' koristi se u odnosu na zaposlenje. Jedan posao je skup zadataka i zadataka koji se obavljaju za jednu ekonomsku jedinicu. Osobe mogu imati jedan ili više poslova. Za zaposlenike se svaki ugovor može smatrati zasebnim skupom zadataka i dužnosti, a time i zasebnim poslom. U slučajevima višestrukog zadržavanja posla, glavni posao je onaj koji se obično radi sa najdužim satima, kako je definisano međunarodnim statističkim standardima o radnom vremenu.

Posao s ugovorom na određeno vrijeme ili sporazumom prestat će ili nakon vremenski određenog vremena (do poznatog datuma) ili nakon perioda koji nije unaprijed poznat, ali unatoč tome definisan objektivnim kriterijima, kao što je završetak raspored ili period odsustva zaposlenika koji je privremeno zamijenjen.

Posao s ugovorom koji nema takav unaprijed definisani kraj računa se kao trajan.

Sezonski radnici broje se kao da imaju ugovor na određeno vrijeme, kao i osobe koje imaju ugovor na probni rad.

Za radnike agencija za privremeno zapošljavanje kategorizacija zavisi o vrsti ugovora s agencijom za zapošljavanje. Oni se računaju kao da imaju stalan posao samo ako postoji ugovor o radu na neodređeno vrijeme sa agencijom za zapošljavanje.

U ove grupe treba uključiti:

- osobe sa sezonskim poslom;
- Osobe angažovane od strane agencije za zapošljavanje ili preduzeća i angažovane kod treće strane radi obavljanja „radne misije“ (osim ako ne postoji ugovor o radu na neodređeno vrijeme sa agencijom za zapošljavanje ili preduzećem);
- Osobe sa određenim ugovorima o obuci. Ako ne postoji objektivni kriterij za prestanak posla ili ugovora o radu, oni bi se trebali smatrati trajnim ili neograničenim trajanjem;
- Ovdje je stvarno zaposlenje vremenski ograničeno sporazumom - ne da je ispitanik, npr. razmišljao o prestanku rada kako bi putovao ili pohađao fakultet. Studenti koji imaju poslove koje namjeravaju zadržati samo dok studiraju, stoga nisu na vremenski ograničenom poslu;

- Ispitanici koji imaju ugovor o obavljanju svog posla, koji se može obnoviti, npr. jednom godišnje, trebaju biti kodirani prema tome smatraju li sami ispitanici svoj posao neograničenim trajanjem ili ne;
- Ugovor za probni rad kada se ugovor automatski završava na kraju probnog perioda, zbog čega je potreban novi ugovor ako osoba i dalje bude zaposlena kod istog poslodavca, smatra se „privremenim poslom“.

Ako ispitanik ima nekoliko poslova, glavni posao je onaj na kojem ispitanik obično radi najviše sati.

Kategorija „Nije primjenjivo“ obuhvaća nezaposlene i nezaposlene osobe.

G11: Zanimanje u glavnom poslu

Samo za ispitanike koji su odgovorili sa "da" na "zaposleni" na pitanje G6

G11.	Zanimanje u glavnom poslu	
	1. < opisati > <Prijenos svih dvocifrenih zanimanja ISCO-08 obavezno . Pored toga, prijenos: ICT profesionalca / ne-ICT profesionalca; Fizički radnik / ne-fizički radnik >	☐ ☐ SCL ISCO-08 Dvocifreni

Meta '**zaposlena osoba**¹⁹' filtrirano je prethodnim pitanjem G6.

Varijabla se odnosi na glavni posao zaposlene osobe. Jedan posao je skup zadataka i zadataka koji se obavljaju za jednu ekonomsku jedinicu. Osobe mogu imati jedan ili više poslova. U slučaju više poslova, glavni posao treba biti onaj u kojem se obično radi najveći broj sati. Ako se održava ili je bilo više poslova, glavni posao trebao bi biti onaj u kojem se obično radi najveći broj sati. Pogledajte pitanje G6 za više objašnjenja o '*glavni posao*'.

U anketi o upotrebi IKT-a kod pojedinaca i domaćinstava, ovo pitanje sastoji se od dvije stavke. Prva stavka sastoji se od opisa glavnih zadataka u smislu dva pojma: IKT ili ne-IKT profesionalizam i ručni radnik u odnosu na ne fizičkog radnika. Druga, od sada obavezna u svim evropskim socijalnim anketama, sastoji se u bilježenju zanimanja na glavnom radnom mjestu prema ISCO-08 klasifikaciji (dvocifreni nivo je obavezni nivo detalja za ICT istraživanje).

Međunarodna standardna klasifikacija zanimanja, verzija 200820 (ISCO-08) grupiše ili klasificira poslove prema sličnosti zadataka i zadataka preuzetih na poslu. U rezoluciji Međunarodne organizacije rada (ILO) kojom se usvaja ISCO-08, zanimanje se definira kao skup poslova čiji se glavni zadaci i dužnosti odlikuju visokim stepenom sličnosti.

Klasifikacija je dostupna u RAMON-bazama podataka (> klasifikacije):

http://ec.europa.eu/eurostat/ramon/other_documents/index.cfm?TargetUrl=DSP_ISCO_08

¹⁹Vidi fusnotu 7.

²⁰Za više detalja pogledajte <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/1978984/6037342/ISCO-08.pdf>.

1. Pojediniosti o „IKT / ne-ICT profesionalcu/i’ Manualni radnici/ ne-manuelni radnici’ *agregacija*.

Osnova za klasifikaciju je posao i vještine. Posao se definiše kao skup zadataka i dužnosti koje treba obaviti. Vještine su sposobnosti za obavljanje zadataka i dužnosti posla. Vještine se sastoje od dvije dimenzije: nivo vještina - koji se obično odnosi na nivo obrazovnog postignuća - i specijalizaciju domena.

Svrha varijable '*Zanimanje*' kao pozadinska karakteristika nije prikupljanje podataka o korištenju IKT raščlanjenih po pojedinim zanimanjima (ovo bi zahtijevalo vrlo velike uzorke), već radije po grupama zanimanja, npr. ručni nasuprot ne-ručnim ili IKT-poslovi nasuprot ne-IKT-poslovima.

ICT stručnjaci

Moguće je kodirati i pohraniti zanimanja na više agregiranom nivou od glavnih grupa na osnovu dvocifrenih ISCO kodova. Glavne grupe (jednocifreni nivo) zaista ne dopuštaju razlikovanje IKT stručnjaka od ostalih radnika.

Za stručnjake iz oblasti informacionih tehnologija treba razmišljati o najmanje sljedećim grupama:

25 Profesionalci informacione i komunikacione tehnologije

35 Informacioni i komunikacioni tehničari

Ako je moguće, treba uzeti u obzir i određena IKT zanimanja klasifikovana u druge grupe:

133 Menadžeri IKT usluga

2356 Predavači informacione tehnologije

7422 ICT instalateri i serviseri

NE ICT stručnjaci

Kategorija *Profesionalci koji nisu ICT* sastoji se od pojedinaca u svim ostalim ISCO grupama (u slučaju četvorocifrenog kodiranja) ili svih ostalih ISCO malih grupa (u slučaju 3-cifrenog kodiranja).

Za breakdown '*Manual / Ne-manual radnici*', vrijedi sljedeće:

Manuelni radnici

Ova kategorija odgovara glavnim grupama od 6 do 9 ISCO-08:

Glavna grupa 6: Kvalifikovani poljoprivredni, šumarski i ribarski radnici;

Glavna grupa 7: Radnici zanatske i srodne zanatske djelatnosti;

Glavna grupa 8: Operateri postrojenja i mašina i montažeri;

Glavna grupa 9: Osnovna zanimanja.

NE Manuaelni radnici

Ova kategorija odgovara glavnim grupama od 0 do 5 ISCO-08:

Glavna grupa 1: Menadžeri;

Glavna grupa 2: Profesionalci;

Glavna grupa 3: tehničari i saradnici;

Glavna grupa 4: radnici u službama klerike;

Glavna grupa 5: Servisni i prodajni radnici;

Glavna grupa 0: Oružane snage.

2. Zanimanja prema svim dvocifrenim ISCO-08

Prijenos svih zanimanja kodiranih u najmanje dvocifrene kategorije ISCO-08 traje od 2021. godine, što se traži u ICT istraživanju.

Za više detalja pogledajte <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/1978984/6037342/ISCO-08.pdf>.

Osnovni podaci za određivanje zanimanja obično su naziv radnog mjesta zaposlenog i opis glavnih zadataka koji se poduzimaju u toku njegovih / njenih dužnosti.

Ako osoba obavlja dva ili više zadataka za svog poslodavca koji se međusobno toliko razlikuju da bi trebali imati različite ISCO kodove, preporučuje se da ih kodira na najopsežnijem zadatku.

Osobe koje obavljaju period obuke ili naukovanja na osnovu ugovora o radu trebale bi biti svrstane u zanimanje koje odgovara njihovom ugovoru o radu.

Kategorija '*Nije primjenjivo*' obuhvaća osobe koje nisu u radnom odnosu.

LOKALIZACIJA

/G12: Region of Residence – NUTS 1

G12.	Regija prebivališta	< Opis >	NUTS 1
-------------	----------------------------	----------	---------------

Regija prebivališta je regija u državi prebivališta u kojoj osoba ili domaćinstvo ima svoje **uobičajeno prebivalište**.

Za države članice EU regije se definišu na osnovu Nomenklature teritorijalnih statističkih jedinica (NUTS, u njenoj francuskoj skraćenici) kako je opisano u članku 3. Uredbe (EZ) br. 1059/200321 Evropskog parlamenta i Vijeća o uspostavljanju zajedničke klasifikacije teritorijalnih jedinica za

²¹Vidite <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32003R1059>

statistiku (NUTS) i izmijenjena Delegiranom uredbom Komisije 2019/1755 od 8. avgusta 2019. i njenim Aneksom.

NUTS1 ili glavne socijalno-ekonomske regije uvedeni su kao obavezni 2008. godine. Većina, ali nisu sve zemlje u pitanju, jer je NUTS1 = NUTS0 u nekim malim zemljama.

SASTAV DOMAĆINSTVA

G16 i G17: Sastav domaćinstva

G16.	Ukupan broj članova domaćinstva (VELIČINA DOMAĆINSTVA)		<_>
	Od kojeg:	Broj osoba u dobi od 16 do 24 godine NEOBAVEZNO	<_>
		od kojeg: Broj učenika NEOBAVEZNO	<_>
	Broj osoba u dobi od 25 do 64 godine NEOBAVEZNO		<_>
	Broj osoba starijih od ili jednakih 65 godina NEOBAVEZNO		<_>
G17.	od kojeg, Broj djece mlađe od 16 godina: Od kojeg:		< >
	Broj djece u dobi od 14 do 15 godina NEOBAVEZNO		<_>
	Broj djece u dobi od 5 do 13 godina NEOBAVEZNO		<_>
	Broj djece starije od 4 godine ili manje NEOBAVEZNO		<_>

Pitanja G16 i G17 bilježe ukupan broj članova privatnog domaćinstva (veličina domaćinstva), od čega broj djece mlađe od 16 godina. G16 broji jednu obaveznu varijablu (ukupan broj članova domaćinstva) i 4 opcionalne varijable. G17 broji jednu obaveznu varijablu (broj djece mlađe od 16 godina), kao i 3 opcionalne varijable.

'Domaćinstvo' odnosi se na jednu osobu koja živi sama ili na grupu ljudi koji žive zajedno u istoj stambenoj jedinici s najmanje jednom osobom u dobi od 16 do 74 godine (vidi na stranici 6 „Opći okvir ankete, opseg - dobna granica“). Ova varijabla pruža informacije o tačnom broju članova domaćinstva i kategoriji „nije navedeno“.

Isključeni su stalni članovi institucija kao što su bolnice, zatvori itd. Smatra se da je osoba članom domaćinstva ako je to uobičajeno prebivalište.

Sastav domaćinstva (kao što se koristi u tabelarnoj šemi) određuje se koristeći dva obavezna pokazatelja: ukupan broj osoba u domaćinstvu (uključujući sve starosne grupe) i broj djece ispod 16 godina. Prisustvo (i broj) djece se sakuplja odvojeno, jer je to pokretačka snaga za usvajanje ICT ili internet u domaćinstvu. Prikuplja se samo starost članova domaćinstva u skladu sa provedbenim / delegirajućim aktima za prikupljanje upotrebe IKT u domaćinstvima i od strane njihovih članova.

Pored toga, dodano je nekoliko opcionalnih varijabli koje su vidljive u upitniku modela. Ako su se države odlučile da prikupe ekvivalentni neto mjesečni prihod, barem broj osoba starih od 14 do 15 godina trebao bi dodatno biti prikupljen, inače neće biti moguće izračunati.

UKUPNI MJESEČNI PRIHODI DOMAĆINSTVA

G18: Prihod domaćinstva

G18.	Prihod domaćinstva: (ukupan prosječni neto tekući mjesečni prihod)	< _____ > dohotka	<nacionalna valuta> ili rasponi
Prenosi se u jednoj od pet grupa ekvivalentnih kvintila			

Koncept „dohotka“ koji se koristi u ovoj anketi je neto mjesečni prihod privatnog domaćinstva (a ne ispitanika!), Tj. Zbir prihoda svih članova domaćinstva koji su pojedinačno ili u cjelini primani - uključujući prihod od rada, socijalna davanja, i ostale komponente novčanog dohotka, i oduzimanje novčanih transfera plaćenih drugim domaćinstvima - nakon poreza i doprinosa za socijalno osiguranje, što odgovara mjesečnom prosjeku. Varijabla ima za cilj pružanje informacija o prihodima domaćinstva koji su na raspolaganju za trošenje ili uštedu, budući da će pristup i upotreba IKT-a radije biti povezani sa ukupnim prihodom domaćinstva čiji je dio nego sa njegovim ličnim prihodom .

U kontekstu istraživanja o upotrebi IKT-a u domaćinstvima i od strane pojedinaca potreban je niži nivo detalja, tj. Varijabla daje informacije o ekvivalentnom dohotku. Stoga razlikuje pet mogućih kategorija prihoda u zavisnosti od ekvivalentnog neto tekućeg mjesečnog dohotka domaćinstva²². Izjednačavanje se sastoji od primjene pondera (vrijednosti ekvivalencije) na članove domaćinstva kako bi se odrazile razlike u potrebama za domaćinstva različite veličine ili sastava.

Ekvivalentni raspoloživi dohodak je ukupan prihod domaćinstva koji je dostupan za potrošnju ili štednju, podijeljen s brojem članova domaćinstva pretvorenih u ekvivalentne odrasle osobe. Članovi domaćinstva su ekvivalentni ili ekvivalentni sljedećim takozvanim modificiranim **OECD** (Organizacija za ekonomsku saradnju i razvoj) **skala ekvivalencije** gdje:

- prvi član domaćinstva star 14 godina i više računa se kao 1 osoba (težina 1)
- svaki drugi član domaćinstva stariji od 14 godina računa se kao 0,5 osoba (težina 0,5)
- svaki član domaćinstva star 13 godina ili manje računa se kao 0,3 osoba (težina 0,3).

Pragovi između pet kategorija određeni su pomoću četiri granične vrijednosti (kvintile) koje omogućavaju podjelu varijabilne raspodjele (izjednačenog neto tekućeg mjesečnog dohotka) u pet grupa koje predstavljaju po 20% domaćinstava²³. Kategorije su definirane kako slijedi:

- 'niža ekvivalentna neto tekuća mjesečna grupa prihoda' odgovara domaćinstvima s ekvivalentnim nivoom dohotka koji pada ispod prvog kvintila, tj. među 20% najnižih primanja uočenih u raspodjeli;

²²Na višem nivou detalja, nasuprot tome, podaci o tačnim podacima o prihodu trebaju se prosljediti Eurostatu, pa stoga Eurostat u tom slučaju može izračunati ekvivalentni prihod.

²³Pet kategorija dohotka ne može uvijek predstavljati tačno po petinu raspodjele, npr. Kada su informacije prikupljene u dohodovnim opsezima.

- *'niska do srednja ekvivalentna grupa neto tekućih mjesečnih prihoda'* odgovara domaćinstvima sa ekvivalentnim nivoom dohotka jednakim ili većim od prvog kvintila i ispod drugog kvintila, tj. među 40% najnižih prihoda, ali ne i među 20% najnižih u raspodjeli;
- *'srednja ekvivalentna neto tekuća mjesečna grupa prihoda'* odgovara domaćinstvima sa ekvivalentnim nivoom dohotka jednakim ili većim od drugog kvintila i ispod trećeg kvintila, tj. među 60% najnižih prihoda, ali ne i među 40% najnižih u raspodjeli;
- *'srednje do visoke grupa ekvivalentnih neto tekućih mjesečnih primanja'* odgovara domaćinstvima s ekvivalentnim nivoom dohotka jednakim ili većim od trećeg kvintila i ispod četvrtog kvintila, tj. među 80% najnižih prihoda, ali ne i među 60% najnižih u raspodjeli;
- *'više grupa ekvivalentnih neto tekućih mjesečnih primanja'* odgovara domaćinstvima sa ekvivalentnim nivoom dohotka jednakim ili većim od četvrtog kvintila, tj. među 20% najviših primanja zabilježenih u raspodjeli.

'Neto tekući mjesečni prihod domaćinstva' rezultat je zbrajanja neto tekućeg dohotka, koji odgovara mjesečnom prosjeku, od svih članova domaćinstva primljenih pojedinačno ili u cjelini. Varijabla treba da sadrži sljedeće komponente dohotka: „Prihod od rada“ definiran je za zaposlene, zaposlene ili samozaposlene osobe kao:

Za zaposlenik: ovo se odnosi na mjesečnu platu „ponijeti kući“, tj. na platu nakon odbitka poreza na dohodak, doprinosa za socijalno osiguranje zaposlenika i svih dobrovoljnih doprinosa; dodatne isplate koje se redovno isplaćuju, poput plaća za prekovremeni rad, dodatak za produktivnost, bonusi za tim, noćni ili vikend rad, napojnice i provizije, trebaju biti uključene na mjesečnoj osnovi

Za samozaposlen: dohodak ovog izvora odnosi se na dohodak koji su pojedinci ostvarili kao rezultat njihovog uključivanja u samozapošljavanje; budući da je ovaj dohodak teško izmjeriti, od ispitanika se može tražiti procjena neto raspoloživog dohotka.

- „Prihod od socijalnih naknada“ obuhvaća novčane socijalne transfere, uključujući naknade za nezaposlenost, naknade za starost i preživjele porodice, naknade za bolovanje i invalidnost, obrazovanje, dodatke, porodične / dječje dodatke, stambenu naknadu i naknade za socijalnu isključenost koje nisu klasificirane na drugom mjestu. *Prihod od naknada* kao što su naknade za nezaposlenost, penzije i invalidnine, invalidnina ili invalidnina treba da se odnose na posljednji mjesečni dodatak koji je primljen pre razgovora (ili mjesečni prosjek u skorijem periodu ako je to lakše prikupiti ili procijeniti). **Bilješka:** Zbog Covid-19, druge vrste prihoda - posebno izuzetno plaćene vrste „Prihoda od socijalnih davanja“ - možda će biti potrebne dodati u nacionalne upitnike, ovisno o nacionalnim politikama.
- Ostale komponente novčanog dohotka pokrivaju prihode od kapitala i investicija (imovine, imovine, uštedevine, dionica, dionica, privatnih penzijskih planova itd.), Primljenih

redovnih novčanih transfera između domaćinstava (npr. Alimentacija ili dječija pomoć) ili bilo koje druge gotovine u domaćinstvu dohodak koji nije raspoređen ni u jednu od gore navedenih kategorija.

„Neto trenutni mjesečni prihod domaćinstva“ tada se dobija nakon odbitka redovnih novčanih transfera koji se plaćaju drugim domaćinstvima, kao što su alimentacija ili uplate za uzdržavanje djece.

Sve komponente dohotka koje treba uključiti (ili odbiti) za izračun „neto tekućeg mjesečnog dohotka domaćinstva“ moraju biti nabrojane ispitaniku kako bi se osigurale potrebne informacije. Informacije o dohotku trebaju biti umanjene za sve iznose odbijene na izvoru za porez i doprinose za socijalno osiguranje i penzije, za sve komponente dohotka. U slučaju da prihodi domaćinstva značajno variraju zbog godišnje porezne prijave ili povrata poreza, prosječni mjesečni iznos treba uključiti u / odbiti od prijavljenog neto mjesečnog dohotka.

„Neto trenutni mjesečni prihod domaćinstva“ odnosi se samo na novčani prihod (novčani prihod). Ne uključuje prihode u naturi (tj. Prihode koji nisu novčani prihodi, poput primanja zaposlenih ili robe i usluga koje pruža država), pripisane rente ili prihoda od proizvodnje roba ili usluga u domaćinstvu za vlastitu potrošnju.

U idealnom slučaju, podaci o neto trenutnom mjesečnom prihodu domaćinstva trebaju se prikupljati u tačnim brojkama. Tamo gde nije poželjno ili izvodljivo prikupiti takve informacije, ispitanik može naznačiti veličinu. Ovi opsezi veličina trebali bi se temeljiti na raspodjeli nacionalnog dohotka iz statističkog izvora koji mjeri neto dohodak domaćinstva (npr. EU-SILC, podaci o mikropopisu) i pružiti odgovarajuću pokrivenost takvoj raspodjeli. Preporučuje se da se barem 15 ili više dohodovnih opsega smatra dobrom praksom, a u svakom slučaju ne manje od 1024. Ovakav pristup bi trebalo da napravi upoređivanje među zemljama.

Za ICT HH istraživanje, prikupljeni podaci o neto trenutnom mjesečnom dohotku domaćinstva moraju biti izjednačeni, tj. Podijeljeni s ekvivalentnom veličinom domaćinstva prema OECD-ovoj modificiranoj skali (vidi gore), za koju veličina domaćinstva i broj članova domaćinstva u dobi manje nego 14 treba znati²⁵. Zatim se na osnovu prikupljenih podataka utvrđuju kvintili ekvivalentne raspodjele neto tekućeg mjesečnog dohotka i svako domaćinstvo se klasificira u odgovarajuću varijabilnu kategoriju prema svom ekvivalentnom nivou neto tekućeg mjesečnog dohotka.

Varijabla se odnosi na ukupan iznos (neto) **tekući prihod** od svih članova domaćinstva što odgovara mjesečnom prosjeku. Ispitaniku se može dati mogućnost da se savjetuje s drugim članovima domaćinstva kako bi pružio tačan odgovor, ako je potrebno. Mjesec datuma intervjua može se uzeti kao referenca, ili alternativno prethodni mjesec ako je ispitanik olakšao izračunavanje prihoda domaćinstva. Ako se prihodi domaćinstva uvelike razlikuju iz mjeseca u mjesec, treba pružiti procjenu tipičnog / uobičajenog neto mjesečnog dohotka koji odražava trenutnu situaciju s dohotkom domaćinstva. U slučaju da se mjesečni prihod domaćinstva značajno razlikuje tokom godine (u slučaju sezonskih aktivnosti, dividendi / bonusa ili drugih izvora neregularnih prihoda), treba uzeti u obzir mjesečni prosjek godišnjeg prihoda, tj. Procjenu godišnjeg prihoda koji odgovara ta komponenta prihoda ili izvor prihoda podijeljena sa dvanaest.

---

²⁴Testovi su pokazali da bi trenutni mjesečni prihod domaćinstva mogao biti znatno podcijenjen u poređenju sa prihodima prikupljenim u okviru EU-SILC. Preporučljivo je osigurati gušće dohodovne opsege, posebno za donji kraj rešetke dohotka, kako bi se izbjegla prekomjerna zastupljenost donjih kvintila ove varijable.

²⁵Vidi pitanje G17.

U slučaju da su informacije izvučene iz administrativnih podataka i - za jednu ili više komponenata dohotka - dostupne su na bruto dohotku, informacije o neto prihodu koji odgovaraju komponentama dohotka treba izračunati oduzimanjem poreza i doprinosa za socijalno osiguranje, u skladu sa definicijom varijable. Informacije izvučene iz administrativnih podataka trebale bi odgovarati najnovijim informacijama dostupnim u trenutku prijena podataka Eurostatu, kako bi odražavale trenutnu situaciju u prihodima domaćinstva.

Ne samo da to može prevazići disperziju nivoa dohotka u zemljama Evrope, korištenje kvartila takođe može izbjeći pretnje uporedivosti uzrokovane korištenjem različitih koncepata od strane različitih zemalja (npr. Bruto u odnosu na neto zarade, bez obzira da li su uključeni redovni mjesečni bonusi, uključujući i 1/12th godišnjih bonusa, bez obzira da li je uključena procjena vrijednosti plaćanja u naturi itd.).

Referentno pitanje

Referentno pitanje za varijablu sastoji se od dva dijela. Prvo, od ispitanika se traži da navede stvarnu neto trenutnu vrijednost mjesečnog dohotka domaćinstva. Sve komponente dohotka moraju se nabrojati, bilo u odvojenim pitanjima ili kao dio istog pitanja (vidi primjer dolje):

"Uzmite u obzir sve izvore gotovinskog (novčanog) prihoda svih članova domaćinstva: dohodak od rada (zapošljavanje i samozapošljavanje), socijalna davanja i druge izvore gotovinskog dohotka (npr. Od kapitala i investicija ili novčanih transfera među domaćinstvima primljeno).

Koji je [neto] mjesečni [gotovinski / novčani] prihod vašeg domaćinstva nakon odbitka poreza i doprinosa za socijalno osiguranje i penzije (odbijanje novčanih transfera koji se plaćaju drugim domaćinstvima, npr. Alimentacija ili plaćanja dječje pomoći)? Ako prihodi variraju između mjeseci, navedite mjesečni prosjek." *[Treba navesti tačnu brojku]*

Drugo, u slučaju neodgovora (tj. Ispitanika koji nije u mogućnosti ili nije voljan dati tačnu vrijednost), od ispitanika se traži da navede približni raspon prihoda. Vrijednosti graničnih vrijednosti između dohodovnih opsega trebale bi biti predstavljene u nacionalnoj valuti. Preporučuje se da se 15 ili više opsega dohotka smatra dobrom praksom, ili u svakom slučaju ne manje od 10 (vidi primjer dolje).

"Ako ne znate tačan iznos, možete li procijeniti koji od sljedećih intervala najbolje predstavlja ukupan neto mjesečni prihod vašeg domaćinstva?"

0 do ispod [1st granična vrijednost]

[1st granična vrijednost] na ispod [2nd granična vrijednost]

[2nd granična vrijednost] na ispod [3rd granična vrijednost]

[3rd granična vrijednost] na ispod [4th granična vrijednost]

[4th granična vrijednost] na ispod [5th granična vrijednost]

[5th granična vrijednost] na ispod [6th granična vrijednost]

[6th granična vrijednost] na ispod [7th granična vrijednost]

[4th granična vrijednost] na ispod [5th granična vrijednost]

[5th granična vrijednost] na ispod [6th granična vrijednost]

[5th granična vrijednost] na ispod [6th granična vrijednost]

[5th granična vrijednost] na ispod [6th granična vrijednost]

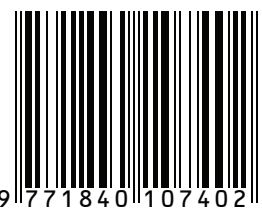
[5th granična vrijednost] na ispod [6th granična vrijednost]
[5th granična vrijednost] na ispod [6th granična vrijednost]
[5th granična vrijednost] na ispod [6th granična vrijednost]
[14th granična vrijednost] ili više
Nije izjavljeno."

TRAJANJE INTERVJUA

G19: Trajanje razgovora

TRAJANJE INTERVJUA	
G19. TRAJANJE INTERVJUA	<_ _ _> min

Ova varijabla odgovara vremenu intervjua za svakog pojedinca, uključujući sva pitanja postavljena pojedincu. Vrijeme intervjua treba izraziti u minutama.

9 771840 107402